

DVAKRÁT DO KORINTU

PRVNÍ A DRUHÝ LIST SV. PAVLA

KORINTÁNŮM

Z řeckého přeložil a stručně vyložil

DR. JAN HEJČL

V OLOMOUCI LÉTA PÁNĚ 1934

**Nr. 12746. IMPRIMATUR Dr. Joannes Martinů,
Vicarius generalis. Olomucii die 20. Augusti 1934**

PRVNÍ LIST
SV. APOŠTOLA PAVLA
KORINTĀNŮM

ÚVOD DO 1 a 2 KOR

Dne 23. srpna 1930 o 6. hod. ráno vstoupil jsem v *Athénách*, to jest v *Pireu* do vagonu „*peloponenské dráhy*“ s lístkem do stanice *Nový Korint*. K 10. hodině jsem vystoupil. Za hodinu dopravil mě povoz na místa *Starého Korintu*. Na sever modralo se moře Korintské zátoky, za nímž dále se černaly hory středního Řecka. Na jihu bylo viděti skalnatý pahorek — *Akrokorint*, na němž byla kdysi akropole. Ta viděla sv. Pavla! Cestou jsem mohl pozorovati polohu starého města, vzdáleného od jmenovaného zálivu asi 2 km (na jih). Pozemí stoupá od moře k bývalé tvrzi (= *Akrokorintu*) po několika stupních. První (hned nad mořem) jest velmi úrodný, se stanoviska strategického však nemá výhodné polohy. Druhý stupeň, užší, rozkládá se ještě před dnešní vesnicí *Starého Korinta*, která leží již na třetím stupni, asi 300 angl. stop nad hladinou moře. Tu, na třetí terase, ležel antický *Korint* v poloze velmi výhodné. Ovládal velmi důležitou cestu, jež se mu vinula po východním boku a spojovala *Pelopones* se středním Řeckem. Staré město spojovalo také svými dvěma přístavy moře *Ionské* (a *Středozemské*) s mořem *Egejským*. Tyto podmínky přispěly k tomu, že *Korint* brzy se vyvinul ve veliké, obchodní, bohaté město. I když byl v dějinách stížen všelijakými pohromami, vždycky se zase dříve nebo později zvetil. Největší ránu mu dal r. 146 před Kr. římský konsul *Mummius*, jenž jej opravdu *zničil*. Teprve r. 44 před Kr. založil tu *Julius César* kolonii (*Colonia Julia Corinthus*), do níž se nastěhovalo také mnoho Řeků a příslušníků jiných národů. Mezi přistěhovalci bylo také dosti Židů. Po bitvě u *Akcia* *Augustus* učinil z *Korintu*

hlavní město samostatné provincie *Achaia*. Na konci druhého století křesťanského byl Korint nejvýstavnějším městem v Řecku. Trpěl však mnoho opakujícím se zemětřesením, vpády divokých hord a častou změnou svých pánů. Trpěl, až z něho zůstaly jen zříceniny, z nichž daleko široko jest viděti sedm dorských sloupů, zbylých z bývalého *chrámu Apollonova*. Hned za vsí (na jih) rozkládá se široké pole vykopávek, jež počala již r. 1896 „American School of Classical Studies at Athens“. Pokračovala v nich ve více nežli 20 kampaních. Definitivní zprávy o nich právě vycházejí. Byly omezeny jenom na severozápadní část starého veleměsta. Pozornost při nich byla soustředěna zejména na „*agoru*“ (tržiště) a přiléhající části města na severu a na západě agory se stálým zřetelem na popis *Pausania*, jenž Korint navštívil (r. 165 po Kr.). Pozorujeme, kudy vedla Korintem cesta na sever do přístavu *Lechaion* a na východ do druhého přístavu korintského *Kenchreai* (v zálivu Saronském). Pozorujeme zbytky veliké pohanské basiliky (soudní budovy), chrámů, fontán, odeá, velikého divadla atd. Nejvíce nás zajímá úřední soudní římský palác, jenž pochází asi z druhé polovice prvního křesťanského století; je velmi možno, že v těch místech stál kdysi Pavel před prokonsulem *Gallionem*. Viz *Sk 18, 12nn.* . . .

Učitel národů přibyl do Korintu z Athén (*Sk 18, 2*) na jaře, asi v březnu r. 52, a zdržel se tam asi do srpna r. 53, tedy půldruhého roku. Bydlil u stanaře Akvily, Žida z Pontu, jenž se byl nedávno se svou manželkou Priscillou z Italie tam přestěhoval. Podle svého zvyku Pavel počal svou činnost v židovské synagoze. Byl tu sice nalezen

řecký nápis zkomolený „Synagógé Hebraiôn“, psaný hrubým písmem, nelze však zjistit, v jakém vztahu je k synagoze, která slyšela Pavla mluvit (Deismann, *Das Licht vom Osten*⁴ 13). — Do Korinta přišli za Pavlem jeho spolupracovníci *Silas a Timotej* (z Makedonie). Později ubytoval se Pavel u *Titia Justa*, jehož domek sousedil se synagogou. Korint měl tehdy asi 200.000 obyvatelů, ponořených většinou do starostí o statky hmotné a ukončení tělesných chťičů. Společenské protivy, bohatství a chudoba stály tu ostře proti sobě. Pohanská bohoslužba byla orientálně pestrá. V popředí byl kult bohyně *Afrodity*, jež měla na akropoli bohatý chrám. V kulturním životě Korintanů se také uplatňoval vliv *Stoiků a Epikurců*. Pohlavní nemravnost byla zastírána pohanským náboženstvím. *Strabo* (VIII, 6, 20) zaznamenal, že bylo v Korintě více než 1000 *hierodul*, které se ochotně ke cti bohyně „obětovaly“ vilným mužům. „*Korintská děva*“ znamenalo v řečtině daleko široko totéž, co „družka“ (hetéra), prostitutka. Řecké „*korinthiazesthai*“, korintovati, žítí po korintsku, znamenalo páchat smilstvo. Proti pohanské mravní zchátralosti byli četní zdejší Židé a jejich proselyti pro svůj vyšší nábožensko-mravní život ve značné vážnosti. V tomto prostředí počal Pavel v Korintě svou misii. Získal něco Židů, velmi mnoho však pohanů, kteří ještě nepropadli venkoncem korintskému požitkářství. Skládala se tedy křesťanská obec korintská většinou z bývalých pohanů (1 Kor 6, 9. 10; 12, 2). Při svých misijních pracích Pavel nezapomínal ani na jiné církve; svědčí o tom dva listy Thessalonickým, jež napsal zde v Korintě. (Viz úvod do nich.) Po osmnáctiměsíčním apoštolování Pavel (a s ním manželé Akvila a Priscilla) odebral

se do přístavu *Kenchrejského* a odtud přeplavil se dále do Jerusalema a do Antiochie (Syrské), a tím ukončil svou druhou misijní cestu (v březnu nebo dubnu roku 54).

Zatím nová církev korintská svým způsobem rostla a vyvíjela se.

Jestliže se dostali judaisté z Jerusalema a z Palestiny až do Galatie, tím snáze se přeplavili do Korintu. Také tam hlásali své zásady, podrývali vážnost Pavlovu a proti němu zdůrazňovali autoritu *Petrovu* (1 Kor 1, 12). Měli také jakési doporučující listy (z Jerusalema?), o něž opírali své hluboce uctivé smýšlení o židovství (2 Kor 3, 1; 11, 14. 22). Tito židomilové a jejich stoupenci se formálně sice od církve neodloučili, nezaložili novou, samostatnou organizaci, přece však se honosně nazývali „*Petrovci*“ (1 Kor 1, 12). Přirozeně byli v té straně zastoupeni nejvíce židokřesťané.

Proti nim vyvstala strana, skládající se popředně z pohanokřesťanů, „*Apollovci*“ (1 Kor 1, 12). Apollo byl Žid v Alexandrii rozený a vzdělaný, výmluvný, výborný znalec Písma. Znal křest Janův a něco málo z křesťanství. Ten přišel do Efesu a byl od Akvily a Priscilly (viz výše) důkladně v křesťanské nauce vyučen. Dostav od efeských bratří-křesťanů doporučující listy do Řecka, přišel také do Korinta a dokazoval zejména Židům velmi přesvědčivě, že Ježíš Nazaretský je slibovaný Mesiáš. Ve věci se od Pavlova kázání nelišil (3, 6; 16, 12), jen uhlazeností formy nad něho vynikal. To se zamlouvalo zejména vzdělanějším křesťanům z pohanstva (1 Kor 1, 17; 2, 1—5; 3, 1nn), honosili se jím a pokládali si za čest, že jest Apollo jejich učitelem (1 Kor 1, 12). Proti Petrov-

cům i Apollovcům stáli *Pavlovci*, oddaní žáci apoštola národů (1 Kor 1, 12).

Jiní, zdá se, zmenšovali vážnost kteréhokoli z těchto věrozvěstů a dovolávali se přímo Krista, to jest Pomazaného, *Mesiáše* (1 Kor 1, 12; 2 Kor 10, 7; 11, 23); byla to nejspíše frakce židokřesťanská (a židomilná).

Třebaže rozdily korintských křesťanů, hledících příliš na osoby, nevedly k formálním rozkolům, přece jen zdárný vývoj církve brzdily a jednotu její ohrožovaly.

Volná láska Korintňanů, po celém starém světě známá, působila nepříznivě i na tamní křesťanské smýšlení a cítění mravní. Pavel napsal proti zhoubnému vlivu veřejného svědomí korinského list, který se nám nezachoval (srv 1 Kor 5, 9). Neměl toho výsledku, jaký Pavel od něho mohl právem očekávat; ano, vyskytl se v Korintě i případ, že křesťan žil v krvesmilství.

Kromě toho zahnízdily se do života Korintských (křesťanů) i jiné zlořády. Někteří obraceli se na pohanské soudní úřady ve svých přích. Jiní účastnili se hostin, na nichž bylo předkládáno maso žertev obětovaných modlám. Ženy některé zneužívaly své svobody. Při hodech lásky (agapách), spojovaných se mší svatou a přijímáním, nebylo dbáno pravé křesťanské pospolitosti a bratrství. Soudilo se dále přemrštěně o mimořádném „*daru jazyků*“ (glossolalie). Také o vzkříšení těl vládly mylné názory.

Pavel byl zatím na třetí své apoštolské cestě a přišel na ní někdy v listopadu r. 54 do Efesu, kde se zdržel půltřetího roku. Dostal zprávy o stavu církve korintské od příslušníků ženy zvané *Chloe*

(1, 11) a také odjinud. Církev korintská sama poslala k němu poselstvo, v němž byli *Stefanas, Fortunat a Achaik* (1 Kor 16, 17). Ti přinesli Pavlovi list církevní obce korintské a měli si vyprositi od něho rozřešení některých dotazů. Od těch mohl se Pavel důkladně informovati o věcech křesťanů korintských. Pavel zakročil listem, který — jak se dá dohadovati — jmenovaná deputace vzala s sebou na zpáteční cestu. *Je to náš první list Korintanům.*

— — — — —

List svým obsahem hodně pestrý, přirozeně se dělí ve dvě *veliké části*. První snaží se odkliditi všelijaké nepořádky v Korintě (1, 10—6, 20). Druhá odpovídá na řadu otázek nábožensko-mravních (7, 1—15, 58). List má také svůj úvod (1, 1—9) i závěrek (16, 1—24). Viz nadpisy odstavců, na něž jsme překlad rozdělili.

— — — — —

Pravost listu zaručují svědectví Klementa Římského, Ignáce Muč., Polykarpa, Listu Diognetovi, Ireneje, Atenagory, Hippolyta, Klementa Alexandrijského, Tertuliana, zlomku Muratoriova a nejstarších překladů. (Viz *Meinertz*, *Einleitung in das N. T.*, Paderborn 1933, s. 108nn.)

List zajímal tím, že dovoluje nahlédnouti hluboko do duše Pavlovy, že podává množství příspěvků k poznání jeho charakteru. Poutal také tím, že kreslí sytými barvami stav prakřesťanské církevní obce veleměsta, jakým byl Korint.

Proto si vysvětlíme nepřehledný počet komentářů k 1 Kor. Viz *Cornely*, *Prior epistola ad Corinthios*² (Cursus S. S.), Parisiis 1909, str. 9—12. Z novějších budtež uvedeny katolické: *Bisping*³ (1883), *Schaefer* (1903), *Gutjahr*² (1916—1922),

Toussaint (1910), Sickenberger⁴ (1932). — Z protestantů buďtež jmenováni: Bachmann (Zahn VII³, 1921), Lietzmann (Handbuch³ 9, 1931), Schmiedel (Hand-Kommentar II, 1. 1892), Heinrici (Meyer V⁸ 1896), J. Weisz (Meyer V¹⁰ 1925).

Sušilův překlad a výklad viz v „Listové svatého Pavla apoštola“ I Praha 1870, str. 1—291. — *Sýkorův* v BČ II², str. 47—81.

ÚVOD DO 2 KOR

Co list předcházelo.

Prve než Pavel poslal z Efesu do Kor. po Stefanovi, Fortunatovi a Achaikovi svůj první kanonický list (1 Kor), vypravil tam osobně *Timoteje* (1 Kor 4, 17; 16, 10; srv SK 19, 22), nejspíše proto, aby zavedl v církvi, rozštěpené na několik stran, pořádek.

Když se nemohl Pavel v Efesu dočkati příchodu a zpráv jeho, byl ve své starosti o milovanou Korintskou vinici velmi znepokojen. Snad i dostával od jiných poslů z Kor. nepříznivé zprávy. I odhodlal se ke krátké návštěvě církve, kterou byl založil, aby urovnal sám osobně tamní rozhárané poměry. Pavel píše totiž 2 Kor 13, 1n: „*Je to po třetí, co jdu k vám . . . řekl jsem to předem, když jsem byl u vás po druhé a říkám to nyní*“, a v témže listě 12, 14. praví: „*Je to již po třetí, co jsem hotov přijíti k vám.*“ Z těchto výroků vysvítá, že Pavel prve než odeslal do Kor. po Titovi svůj druhý kanonický list, byl v Kor. již *dvakrát*. Nelze pochybovati, že *prvním* pobytem v Kor. myslí dobu, kdy tamní církev *zakládal* (asi od března r. 52 do srpna r. 53). Kdy však byl tam Pavel *po druhé*? *Cornely* se domníval, že z Kor. Pavel zašel do *Illyrie* (Řím 15, 19), tamodtud že se vrátil do Kor. a tuto návštěvu že počítá za svůj *druhý pobyt* v Kor. (H. c. *introductio in U. T. libros ss.*² Paříž 1897, str. 369, 433). S ním souhlasí v novější době *Holzmeister* (*Zeitschrift für kathol. Theologie* 48 (1924), str. 437 až 439). Náзор tento však nedošel v odborných kruzích souhlasu. Dnes ujímá se domněnka, že Pavel odplul z Efesu na krátký zájezd do Korinta po svém 1

Kor a před 2 Kor („*Zwischenreise*“). Stav církve byl prý tak žalostný, že ho nemohl ani Pavel sám zvládnouti, že byl dokonce hrubě uražen od jednoho vlivného korintského křesťana a že pokládal za nejlepší — vzdáliti se z Korinta, vrátit se do Efesu a napsati tam list („*Zwischenbrief*“). Tak mezi protestanty zejména Weizsäcker, Jülicher, Feine, Bachmann, Lietzmann, Deiszmann, Ed Meyer, Michaelis, z katolíků Merk (Cornely-Merk, *Introductionis . . . compendium*,¹⁰ Paříž 1930, II, 848), Rohr, Steinmann, Meinertz (s. 114). Jim odporují a „střední“ cestu i „střední list“ popírají z katolíků jmenovitě Belser, Gutjahr, Sickenberger, Golla („*Zwischenbrief u. Zwischenreise*“ v *Biblische Studien* 10, 4. Freiburg i. B. 1922).

Stoupenci domněnky o „střední“ cestě a „středním“ listu, poslaném do Kor. nejspíše po Titovi, poukazují na 2 Kor 2, 1; 2, 3nn a 7, 8nn. — Pavel píše 2, 1: „*Ustanovil jsem se na tom, že zase v zármutku k vám nepřijdu.*“ Ten „zármutek“ Pavlův se nehodí na jeho první pobyt v Kor. tak jako na druhý pobyt mezi 1 a 2 Kor. — Pavel píše dále ve v. 3: „Proto jsem vám to raději napsal, abych, až přijdu, nezakusil zármutku od těch, z kterých měl jsem míti radost“; „to“ může se vztahovati na 1. 23; 2, 1—4 tohoto listu, avšak myšlenek, obsažených v těchto místech (1, 23; 2, 1—4) nelze najíti v 1 Kor, byly tedy ve ztraceném „středním“ listě. Z v. 4 téže hlavy (2) vysvítá, že Pavel napsal list, o nějž tu jde „*ve veliké tísní a úzkosti srdce, s množstvím slzí*“; to však přiléhá zase velmi dobře k listu „střednímu“, méně k 1 Kor. — Pavel napsal Korintšanům o jejich souvěrci, „*který učinil křivdu*“ (7, 12) Pavlovi a tím „*nezarmoutil jen*“ Pavla, nýbrž i všechny Korintany (2, 5). Obec Kor. na

základě toho listu opovážlivce potrestala a Pavel žádá, aby mu bylo nyní odpuštěno (2, 6nn). Zde nemůže býti řeči o krvesmilníku z 1 Kor 5, nýbrž o Korinťanu, který urazil Pavla osobně, když byl v Kor. po druhé, a o němž v 1 Kor nemohl ještě Pavel se zmíniti. 2, 1. nelze násilně s Belserem překládati „že se k vám nevrátím“, ani 13, 1 „již po třetí jsem hotov k vám přijíti“ ani 13, 2 „jako bych po druhé byl u vás, nyní nejsem u vás pravím předem (Höpfl). — Konec konců ještě dnes platí, co napsal již Sušil k 12, 14: „*Zněním slov tuto (12, 14) a níže 13, 1. 2. položených nelze věc tu (zda Pavel v Kor. doposud jednou toliko pomeškal, čili dvakráte tam pobýval) rozřešiti a nesnázi ukli- diti, aniž tu po našem zdání kdy jednomyslnosti se docílí.*“

Kde a kdy.

Pavel měl velikou starost o církev kor. Chystal se, že projde Makedonií a potom že se v Kor. zdrží delší dobu (1 Kor 16, 5—7). Prve však tam poslal Tita, aby utišil rozvaděné strany a nejspíše po něm poslal do Kor. onen „střední“ list. Zdá se, že oznámil svůj cestovní plán také Titovi a že mu uložil, aby, až vyřídí své poslání v Kor., odebral se do Makedonie a odtud do Troady a tam aby na Pavla čekal. V Efesu hodlal se Pavel zdržeti do letnic (1 Kor 16, 8). Zatím však stříbrník Demetrios zosnoval v Efesu proti Pavlovi vzbouření děl-nictva stříbrnického (Sk 19, 24nn), i bylo Pavlovi zkrátit pobyt v Efesu a vydati se na cestu dříve, než jak bylo v jeho plánu. Přišed do Troady (na severozápadním pobřeží Malé Asie), nezastal tam ještě Tita, což ho velmi znepokojilo. Pospíchal

tedy do Makedonie a tam se s očekávaným spolupracovníkem sešel (2 Kor 2, 12nn; 7, 5. 7). Titus podal svému mistru zprávu o tom, jak v Kor. pochodil a jak působil poslední bolestný Pavlův list, se kterým tam byl poslán. Zpráva byla částečně příznivá: většina věřících v Kor. upřímně lituje, že svého milovaného otce zarmoutila (2 Kor 7, 7n), nemůže býti pochybnosti o tom, že církev korintská jest celkem apoštolovi dokonale oddána. Titus však také Pavla upozornil, že strana židomilů, jež dostala posilu z Jerusalema, kazí dílo Pavlovo a že podrývá všelijakými pomluvami jeho vážnost: vytýká mu vrtkavost, nestálost (1, 12—2, 17), zbabělost, listy prý umí strašiti, když však má před sebou ty, které poděsil, ztrácí všechnu energii a stává se nečinným slabochem (7, 9nn) — chlubitost (3, 1nn); káže sice evangelium bezplatně, ale tím snižuje úřad apoštolský, protože se lidé budou domnívati, že jest evangelium cosi bezcenného (11, 6nn; 12, 13nn) atd. atd. Srv 4, 5; 10, 8. 10; 13, 1nn a j. Tyto zprávy pohnuly Pavla, aby napsal druhý kanonický list Korinťanům. Učinil tak nejspíše ve Filippech, na podzim r. 57 po Kr. (Srv 2, 13; 7, 5; 8, 1; 9, 2. 4.)

Účel

listu vyslovuje sám autor 13, 10: „*Proto piši toto, nejša ještě u vás, abych, až u vás budu, nemusil vystupovati řizně podle moci, kterou mi Pán dal . . .*“ Chtěl si tedy Pavel tímto listem v Korintě připravití půdu na svůj třetí příchod a delší pobyt tam. Připravití si půdu zejména odklizením překážek: nepříznivých úsudků o své osobě, o způsobu svého jednání, o svém úřadě. List dá se nenuceně

rozložiti

ve tři hlavní části: V první (1, 12—7, 16) Pavel brání se celé obci proti některým pomluvám. Část II (8, 1—9, 15) doporučuje sbírku almužen pro chudé křesťany jerusalemské. V části III (10, 1—13, 10) ostře odmítá opovážlivé útoky judaistů. Podrobnější rozčlenění podávají nadpisy a obsažníky tohoto vydání.

Pravost listu

uznává dnes všechna kritika. Námitky proti ní (Br. Bauer, Loman, Pierson, Naber, Steck von Mannen) jsou dnes naprosto zvětralé. Protože 2 Kor je hodně osobní, je přirozené, že ho v nejstarších dobách nebylo příliš užíváno. Přesto — ať pomlučíme o stopách listu u Klementa Římského, u Polykarpa, v listě Diognetovi — cituje 2 Kor Theofil, Hippolyt, Irenej, Klement z Alexandrie, Tertulian, zlomek Muratoriho a staré překlady. (Doklady viz na př. u Meinertze, Einleitung¹, str. 119.) Taktéž obsah, pohnutá řeč, obětavá láska, ohnivá horlivost, vnitřní život, jenž z listu sálá, jsou zřetelné znaky duše Pavlovy.

Jednolitost.

Ze všelijakých kritických snah roztrhati 2. epistolu Kor na části a rozkládati ji v několik listů, došel větší pozornosti pokus Hausrathův (Der Vierkapitelbrief des Paulus an die Korinther), opakovaný od jiných, pokus odloučiti poslední čtyři kapitoly (hl 10—13) a viděti v nich t. zv. „střední list“ (Zwischenbrief). Třeba však míti na paměti, že Pavel nenapsal nebo nenadiktoval dosti dlouhý

list (2 Kor) naráz, nýbrž po částech, snad za několik dnů, a že tedy hbitý, čilý duch Pavlův snadno přerušil častěji přesný logický postup myšlenek. Pavel se dostává přirozeně do ostřejšího tónu tam, kde píše proti zlovolným svým odpůrcům, t. j. v hll 10—13. Povaha těchto posledních kapitol nesrovnává se s charakteristikou onoho „*středního*“ listu, jak ji Pavel podává. (Viz výše.)

V nejstarších rukopisech listů Pavlových není pozorovati ani nejmenší známky, která by dovolovala tušiti, že 2 Kor byl pokládán za dva nebo dokonce snad za několik samostatných listů.

Výklady 2 Kor

nejnovější podali

a) katolíci: *Sušil* I. Praha 1870, str. 295—404. — *Bisping* (3. vyd. 1883), *Cornely* (2. vyd. 1909), *Schäfer* (1903), *Belser* (1910), *Toussaint* (1910), *Gutjahr* (2. vyd. 1916—1922), *Sýkora* (BČ II 1923), *Sickenberger* (4. vyd. 1932). — Stručný úvod podává *Steinmetzer*, *Einleitung in das N. T.* 1934, str. 69—71.

b) protestanti: *Robertson a Plummer* (1914), *Bachmann* (Zahn VIII⁴ 1922), *Heinrici* (Meyer VI⁸ 1900; 9. vydání uspořádal *Windisch* 1924), *Lietzmann* (3. vyd. 1931).

NADPIS (1, 1n).

- 1, 1 Pavel, vůlí Boží povoláný za apoštola Ježíše
Krista a bratr Sosthenes
2 církvi Boží v Korintě, posvěceným v Kristu
Ježíši, povoláním svatým, se všemi, kdož vzý-
vají jméno Pána našeho Ježíše Krista na
každém místě, jejich i našem:

POZDRAV (1, 3).

- 3 Milost vám a pokoj od Boha, Otce našeho,
a Pána Ježíše Krista!

DÍKY (1, 4—9).

Bůh obohatil Korintany milostmi svými tak, že nejsou za jinými církvemi (v. 4—7); zajisté jim ty milosti bude prokazovati také dále, až do konce (v. 8n).

- 4 Děkuji Bohu svému ustavičně za vás, pro mi-
lost Boží, danou vám v Kristu Ježíši:
5 Vším totiž byli jste obohaceni v Něm, všeli-
6 kým slovem i všelikým poznáním — bylať na-
7 uka o Kristu utvrzena mezi vámi — a tak nejste
pozadu v žádné milosti a očekáváte jen zjevení
Pána našeho Ježíše Krista.
8 On vás bude také upevňovati až do konce,
abyste byli bez viny v den Pána našeho Ježíše

9 Krista. Věrnýť jest Bůh, který vás povolal k společenství Syna svého Ježíše Krista, Pána našeho.

I. Část (1, 10—6, 20).

ZANECHTE ROZKOLNICTVÍ

(1, 10—4, 21).

Všichni křesťané jsou stejně pokřtěni a stejně vykoupeni, nemají se tedy třístit ve strany (1, 10 až 16). Pavel kázal sice v Korintě prostě, jednoduše; to však není důvod pro to, aby se Korinťané štěpili. Měl své důvody pro to, aby upustil od vědeckého lesku tohoto světa (1, 17—2, 5). Ovšem, evangelium obsahuje hluboké pravdy (2, 6—12), avšak Korinťané nebyli duchovně tak pokročilí, aby jim tajemství evangelia mohla býti hlášána (2, 13—3, 4). Věrozvěstové jsou jen služebníci *Kristovi*; není tedy důvodu k osobnímu přeceňování nebo podceňování, z nichž vznikají pak roztržky (3, 5—4, 5). Ať napodobují pokoru a skromnost apoštolů (4, 6—21).

10 Avšak zapřisahám vás, bratři, skrze jméno Pána našeho Ježíše Krista: Stejně mluďte všichni a nechť není mezi vámi roztržek; ale buďte zceleni ve stejném smýšlení a ve stejném mínění!

11 Bylo mi totiž oznámeno o vás, braři moji, od
12 lidí Chloiných, že jsou spory mezi vámi. Míním to, že každý z Vás říká: „Já jsem Pavlův“, „Já však Apollův“, „Já jsem Kefův“, „A já Kristův“.

13 Jest Kristus rozdělen? Byl Pavel za vás ukřižován? Aneb ve jméno Pavlovo byli jste pokřtěni?

14 Děkuji Bohu, že jsem nikoho z vás nepokřtil, 15 leč Krispa a Kaja, aby někdo neřekl, že jste ve 16 jméno mé byli pokřtěni. Pokřtil jsem také Stefanovu rodinu. Ostatně nevím, pokřtil-li jsem koho jiného.

17 Neboť neposlal mne Kristus křtíti, nýbrž kázati evangelium, a to nikoli „moudrostí“ řeči, 18 aby Kristův kříž nepozbyl své ceny. Slovo o kříž 19 í totiž v očích těch, kteří jsou na cestě zahynutí, jest — pošetilost; těm však, kteří mají do 20 jítí spáasy, to jest nám — moc Boží jest. Jeť psáno:

„Zkazím moudrost mudrců,
opatrnost opatrných zavrhnou.“

20 Kde jest mudrc, kde znalec Písma, kde zkoumatel tohoto světa? Neučinil Bůh pošetilostí 21 moudrost tohoto světa? Protože totiž v moudrosti Boží svět tou svou „moudrostí“ nepoznal Boha, zalíbilo se Bohu „pošetilostí“ kázání za 22 chrániti ty, kdož věří. Neboť židé vyžadují zázraky a pohané vyhledávají moudrost, my však 23 hlásáme Krista ukřižovaného: pohoršení židům, pohanům však pošetilost, ale těm, kteří 24 jsou povoláni — židům i pohanům — Krista,

25 Boží moc a Boží moudrost. „Pošetilá“ věc Boží
totiž jest moudřejší než lidé a „slabá“ věc Boží
jest silnější než lidé.

26 Hleďte jen na svoje povolání, bratři, že ne
mnoho moudrých podle soudu lidí, ne mnoho
mocných, ne mnoho urozených jest mezi nimi.

27 Ale pošetilé podle soudu světa vyvolil Bůh, aby
zahanbil „moudré“; a slabé podle světa vyvolil

28 Bůh, aby zahanbil „silné“; a neurozené podle
světa a opovržené vyvolil Bůh, a ty, kteří nic

29 nejsou, aby ty, kteří něco jsou, zničil; aby se
nemohl chlubit žádný člověk před Bohem.

30 Skrze Něho však vy jste v Kristu Ježíši, jenž
řízením Božím stal se nám moudrostí, sprave-

31 dlností a posvěcením, jakož i vykoupením, aby
se uskutečnilo, co jest psáno: „Kdo se chlubí,
Pánem se chlub!“

2, 1 Také já, když jsem k vám přišel, bratři, ne-
přišel jsem zvěstovati vám zjevení Boží vyso-
2 kou řečí nebo „moudrostí“. Vždyť jsem si umí-
nil, že nebudu věděti nic jiného mezi vámi než
Ježíše, a to ukřižovaného.

3 Ano, já v slabosti a v bázni a v mnohých oba-
4 vách přibyl jsem k vám a nemluvil a nekázal
jsem přemlouvavými slovy „moudrostí“, nýbrž
5 projevy Ducha a moci, aby víra vaše nebyla za-
ložena na moudrosti lidské, nýbrž na moci Boží.

6 Moudrost také mluvíme, ale mezi dokonalými;
7 ne však moudrost tohoto světa, ani knížat
8 tohoto světa, kteří hynou. Ale mluvíme Boží
9 moudrost, tajemnou, skrytou, kterou připravil
10 Bůh od věčnosti k naší slávě. Té moudrosti žádný
11 z knížat tohoto světa nepoznal — neboť
12 kdyby ji byli poznali, nebyli by přece Pána
13 slávy ukřižovali — ale jak je psáno:

„Čeho oko neuzřelo,
ani ucho nezaslechlo,
ani mysl lidskou nenapadlo,
to připravil Bůh těm, kdož ho milují.“

10 Nám však zjevil to Bůh svým Duchem; Duch
11 totiž všecko zpytuje, i hlubiny Boží. — Neboť
12 kdo z lidí zná nitro člověkovo leč duch člově-
13 kův, jenž jest v něm? Tak ani nitra Božího
14 nikdo nezná leč Duch Boží. — My pak jsme
15 nepřijali ducha světa, nýbrž Ducha, jenž jest
16 z Boha, abychom věděli, co nám bylo od Boha
17 darováno.

13 O tom také mluvíme, ne slovy, jímž učí
14 moudrost lidská, ale slovy, jímž učí Duch; du-
15 chovním duchovní věci podáváme. Ale člověk
16 jen přirozený nepřijímá těch věcí, jež jsou Du-
17 cha Božího; — jsoutě mu pošetilostí — a ne-
18 může jím porozumět, protože třeba jest du-

15 chovně je chápati. Duchovní však člověk chápe
všecko, sám však od nikoho nebývá chápán.

16 Neboť „kdo poznal mysl Páně, aby ho poučil?“

My však mysl Kristovu máme — — — — —

3, 1 Ani já, bratři, nemohl jsem k vám promluvit
jako k duchovním, ale jako k tělesným, jako
2 k dětem v Kristu. Mléka dal jsem vám píti, ni-
koli hutného pokrmu; neboť dosud nebyli jste
— aniž ještě nyní jste — s to, abyste jej snesli.
3 Vždyť jste dosud tělesní. Protože je totiž mezi
vámi revnivost a svár, nejste tělesní a nejedná-
4 te příliš po lidsku? Když totiž jeden říká: „Já
jsem Pavlův“, druhý pak „Já Apollův“, nejste
lidé tělesní?

— — — — —

5 Co jest Apollo? A co jest Pavel? Služebníci,
skrze které jste víru přijali, a to každý tak, jak
6 mu Pán dal: Já jsem zasadil, Apollo zalil, ale
7 Bůh dal vzrůst. Proto ani ten, kdo sází, nic není,
ani ten, kdo zalévá, nýbrž ten, kdo vzrůst dává
8 — Bůh. Kdo sází a kdo zalévá jedno jsou, ale
každý dostane mzdu sobě příslušnou podle své
9 práce. Jsme totiž Boží spolupracovníci, vy pak
Boží role, Boží stavba.

— — — — —

10 Podle milosti Boží mi dané jako moudrý sta-
vítel položil jsem základ, jiný pak na něm sta-
11 ví; každý hleď, kterak na něm staví. — Neboť
základ jiný nikdo nemůže položit mimo ten,

jenž položen jest, a to jest Ježíš Kristus. —
12 Staví-li někdo na ten základ zlato, stříbro,
13 drahé kameny, dříví, seno, slámu — dílo jednoho každého přijde najevo. Den soudný totiž to objeví, neboť se zjeví ohněm, a ten oheň vy-
14 zkouší dílo každého, jaké jest. Zůstane-li něčí
15 dílo, jež vystavěl, dostane odměnu. Shoří-li něčí dílo, utrpí škodu, sám však bude spasen, ale ne jinak než ohněm.

16 Nevíte, že chrám Boží jste a že Duch Boží
17 ve vás přebývá? Kazí-li kdo chrám Boží, toho zkazí Bůh. Neboť chrám Boží je svatý a to jste vy. — — — — —

18 Nikdo neklamej sebe samého. Domnívá-li se kdo, že jest moudrý mezi vámi, staň se v očích tohoto světa pošetilým, aby se stal opravdu
19 moudrým. Neboť moudrost světa tohoto pošetilost jest u Boha. Jeť psáno: „On lapá moudré chytrostí jejich.“ A opět: „Hospodin zná myšlenky moudrých, že jsou marné.“ Proto nikdo
22 se nechlub lidmi. Všecko jest vaše. Ať Pavel neb Apollo, ať Kéfas nebo svět, ať život nebo smrt, ať věci přítomné nebo budoucí: všecko
23 jest vaše. Vy pak jste Kristovi a Kristus jest Boží. — — — — —

4, 1 Za to nás pokládej každý: za služebníky Kristovy a za správce tajemství Božích.

2 Tu se vůbec od správců žádá, aby každý byl
3 shledán věrným. Mně však pramálo záleží na

tom, abych od vás byl posouzen aneb vůbec od lidského soudu. Avšak ani sám sebe nesoudím.

4 Ničeho sice nejsem si vědom, ale tím nejsem ospravedlněn. Ten však, kdo mě soudí, jest
5 Pán. Proto před časem nic nesudíte, dokud nepřijde Pán, jenž osvítlí věci skryté v temnu a také zjeví myšlenky srdcí; tehdy se dostane každému chvály od Boha.

6 To jsem, bratři, obrátil na sebe a na Apolla pro vás, abyste se na nás naučili pravidlu: „Nic nad to, co je psáno,“ aby se nikdo pro jednoho nenadával proti druhému.

7 Neboť kdo tě vyznamenává? A co máš, co jsi nedostal? Jestliže však jsi to dostal, co se chlubíš, jako bys to nebyl dostal?

8 Ovšem, již jste nasyceni! Již jste zbohatli! Bez nás jste došli kralování! Kéž jste skutečně došli kralování, abychom i my s vámi kralovali!

9 Podle mého domnění totiž Bůh nás, apoštoly, postavil na poslední místo, jako na smrt odsouzené; staliť jsme se podívanou světu jak
10 andělům, tak lidem. My jsme pošetilci pro Krista, vy však „rozumní“ v Kristu; my slabí,
11 vy „silní“; vy „slavní“, my beze cti. Až do této chvíle hladovíme a žízníme a nazí jsme a bítí
12 jsme a bez domova a lopotíme se prací svých rukou. Když jsme hanobeni — žehnáme; když

- 13 jsme pronásledováni — trpíme; když jsme tu-
pení — laskavě oslovujeme. Jako smetím toho-
to světa jsme se stali, vyvrhelem u všech až
dosud. — — — — —
- 14 Ne abych vás zahanbil, píši vám to, ale jako
15 své milované děti vás napomínám. — Neboť
byť jste měli tisíce vychovatelů v Kristu, přece
ne mnoho máte otců. Vždyť v Kristu Ježíši
skrže evangelium jenom já stal jsem se vaším
otcem. —
- 16 Prosím vás tedy: Napodobiteli mými buďte!
17 Proto jsem vám poslal Timoteje, jenž jest můj
milovaný a věrný syn v Pánu; ten vám připo-
mene cesty mé v Kristu Ježíši, jak všude,
v každé církvi, učím.
- 18 Někteří se nadulí, jako bych k vám neměl
19 přijíti. Ale přijdu brzy k vám — bude-li Pán
chtíti — a poznám nikoli řeč těch nadutých,
20 nýbrž sílu. Neboť nikoli ve slovech spočívá
21 království Boží, nýbrž v síle. Co si přejete?
Mám k vám přijíti s metlou? Či s láskou a v du-
chu mírnosti?

MRAVNÍ ZÁVADY CÍRKVE KORINTSKÉ (5, 1—6, 20).

Korinťané nemají proč se nadýmati; vždyť trpí
mezi sebou krvesmilníka (5, 1—5); Pavel jej káže
vymítnouti z církve a varuje před styky s nemrav-

nými křesťany (5, 6—13). Křesťané nemají své přeznášeti na pohanské soudce (6, 1—11). Necudnost nelze omlouvat (6, 12—20).

- 5, 1 Vůbec jest slyšeti o smilstvu mezi vámi, a to takovém smilstvu, jakého není ani mezi pohany: dokonce manželku otcovu někdo si vzal!
- 2 A vy jste ještě naduti a nezarmoutili jste se spíše, aby ten, jenž tento čin spáchal, vyloučen byl z lůna vašeho!
- 3 Já totiž, vzdálený sice tělem, přítomný však duchem, již jsem usoudil — jako bych byl přítomen — o tom, jenž toto takto učinil: Ve jménu Pána našeho Ježíše — když se shromáždíte, vy a můj duch s mocí Pána našeho
- 4 Ježíše — vydati takového člověka satanovi v záhubu těla, aby duch jeho spasen byl v den Pána Ježíše. — — — — —
- 6 Není dobrá vaše chloubka. Nevíte, že málo kvasu všecko těsto prokvasí? Vyčistěte tedy starý kvas, abyste byli nové těsto. Vždyť jste přece bez kvasu; bylť i náš velikonoční beránek, Kristus, zabít. Proto slavme hody nikoli s kvasem starým ani s kvasem zloby a špatnosti, nýbrž s přesnicemi upřímnosti a pravdy. —
- 9 Napsal jsem vám v onom listě, abyste neobcovali se smilníky. Ne ovšem venkoncem se smilníky tohoto světa, neb s lakomci a s lupiči nebo s modláři — sice byste musili ze světa
- 11 odejít. Nyní však píší vám: Neobcujte s tím,

kdo se jmenuje bratrem, je-li smilníkem nebo lakomcem nebo modloslužebníkem neb utrhačem neb opilcem neb lupičem; s takovým ani nejezte!

12 Co bych si soudil ty, kteří jsou venku?

Vy máte souditi ty, kteří jsou uvnitř.

13 Ty, kteří jsou venku, Bůh bude souditi.

„Vyobcujte toho nešlechtníka ze svého lůna!“

6. 1 Opovažuje se někdo z vás, kdo má při proti druhu, dáti se souditi u nespravedlivců a ne
2 spíše u svatých? Či nevíte, že svatí svět budou souditi? Bude-li však od vás souzen svět, jste
3 nehodni souditi nepatrnosti? Nevíte, že bude-
4 me souditi anděly? Čím spíše věci všední! Máte-li tedy soudy ve věcech všedních, kterak ustanovujete za soudce ty, kteří v církvi nic ne-
5 jsou!? — Na zahanbení vám to pravím. — Tak (tedy) není mezi vámi žádného moudrého, jenž by mohl rozhodčím býti mezi bratry svými!
6 Bratr s bratrem se soudí, a to před nevěřícími!

7 Vůbec již to jest chyba u vás, že máte soudy mezi sebou. Proč raději nesnášíte křivdy? Proč
8 raději netrpíte škody? Vy však činíte křivdy a škody, a to bratřím!

9 Či nevíte, že nespravedliví Božího království
10 v dědictví nedostanou? Nemylte se! Ani smilníci, ani modláři, ani cizoložníci, ani změkčilí,

ani prznitelé chlapců, ani zloději, ani lakomci, ani opilci, ani utrhači, ani lupiči království Božího v dědictví nedostanou.

11 Takoví jste někteří byli. Ale dali jste se umýti, ale byli jste posvěceni, ale byli jste ospravedlněni ve jménu Pána Ježíše Krista a v Duchu našeho Boha. — — — — —

12 Všecko jest mi dovoleno, ale ne všecko prospívá. Všecko jest mi dovoleno, ale já se nedám ovládnouti ničím.

13 Pokrmy jsou pro žaludek, a žaludek pro pokrmy. Bůh však onen i tyto zruší. Ale tělo není pro smilstvo, nýbrž pro Pána a Pán pro tělo.

14 Bůh pak jako vzkřísil Pána, tak i nás vzkřísí svou mocí.

15 Nevíte, že těla vaše údy Kristovými jsou? Mám tedy vzíti údy Kristovy a učiniti je údy

16 nevěstčinými? Nikdy! Či nevíte, že kdo lpí na nevěstce, jedním tělem s ní jest? „Neboť budou“ — dí Písmo — „ti dva tělem jedním“.

17 Kdo však lpí na Pánu, jedním duchem s ním jest.

18 Utíkejte před smilstvem! Každý hřích, který učiní člověk, mimo tělo jest; kdo však smilní, na

19 svém těle se prohřešuje. Či nevíte, že tělo vaše je chrám svatého Ducha — jenž jest ve vás, jehož máte od Boha — a že nejste svoji? Vždyť

20 jste vykoupeni za cenu vyplacenou!

Oslavte tedy Boha tělem svým!

II. Část (7, 1—15, 58).

1. POUČENÍ O STAVU MANŽELSKÉM A PANENSKÉM (7, 1—40).

a) Povšechná poučení o stycích mezi manžely (7, 1—7).

7, 1 O věcech, o kterých jste mi napsali, pravím:
2 Dobře je člověku ženy se nedotýkati. Avšak
pro nebezpečí smilství každý měj svou manžel-
3 ku a každá svého muže. Manželce muž konej
manželskou povinnost, a podobně také man-
4 želka muži. — Manželka nemá moci nad svým
tělem, nýbrž muž; a podobně ani muž nemá
5 moci nad svým tělem, nýbrž manželka. Neod-
pírejte si vespolek toho práva, leč dohodou na
čas — abyste se na př. uvolnili k modlitbě —
ale poté byli zase spolu. Aby vás nepokoušel
6 satan pro vaši nezdrželivost. To však pravím
7 jako povolení, ne jako zákon. Chtěl bych totiž,
aby všichni lidé byli jako já jsem. Ale každý
má z Boha dar vlastní: jeden tak, druhý onak.

b) Svobodným a ovdovělým (7, 8n).

8 Neženatým a nevdaným, zejména vdovám
pravím: Dobře jest jim, zůstanou-li jako já. Po-
9 strádají-li však zdrželivosti, ať vejdou v man-
želství; jeť lépe vjíti v manželství, nežli hořeti.

c) O manželství křesťanském (7, 10n).

- 10 Manželům prikazuji, nikoliv já, nýbrž Pán:
11 Žena ať od muže neodchází. — Odejde-li však
přece, ať zůstane nevdána, aneb ať se s mužem
smíří. — Také muž ať ženu nepropouští.

d) O manželství smíšeném (7, 12—24).

- 12 Ostatním pravím já, nikoli Pán:
Má-li který bratr manželku nevěřící, a ta
13 svoluje bydliti s ním, nepropouštěj jí. Také
žena, která má muže nevěřícího, a ten svoluje
14 bydliti s ní, nepropouštěj muže. Jeť posvěcen
muž nevěřící ženou, a posvěcena jest žena ne-
věřící bratrem; sice by dítky vaše, které jsou
přece svaté, byly nečisté.
15 Odchází-li však nevěřící, ať odejde; není vázán
bratr neb sestra za takových okolností; k pokoji
16 přece povolal vás Bůh. Neboť — co víš, ženo, spa-
síš-li muže? Anebo co víš, muži, spasíš-li ženu?
17 Každý ať jenom žije v tom stavu, který ko-
mu přidělil Pán, jak koho povolal Bůh! Tak ve
všech církvích nařizují.
18 Byl povolán někdo již obřezaný? Nedávej si
zahladit obřízku! Byl někdo povolán neobře-
19 zaný? Nedávej se obřezati! Obřezanost nic ne-
ní, a neobřezanost nic není, ale zachovávat Bo-
ží přikázání jest něco.
20 Každý v tom stavu, ve kterém byl povolán

21 — v tom zůstaň. Byl jsi povolán jakožto otrok? Nedbej toho, ale spíše zůstaň jím, i když se
22 můžeš státí svobodným! Vždyť otrok povoláný v Pánu jest osvobozenecm Páně, podobně jako povoláný svobodník jest otrokem Kristovým.
23 Za cenu zaplacenou jste vykoupeni; nebudte
24 otroky lidí! Bratři, každý v tom stavu, v němž byl povolán — v tom zůstaň u Boha.

e) Chvála panenství (7, 25—35).

25 Stran panen příkazu Páně nemám, ale radu dávám jako takový, jemuž se dostalo toho milosrdenství od Pána, že jest rádce spolehlivý:
26 Myslím tedy, že je dobře pro nynější utrpení — že je dobře člověku býti tak. Jsi připoután k manželce? Nehledej rozloučení! Nejsi připoután k manželce? Nehledej manželky.
28 Oženíš-li se však, nezhřešíš; a vdá-li se panna, nezhřeší; ale útrapy tělesné budou míti takoví, já však rád bych vás jich ušetřil.
29 Pravím však toto, bratři: Čas je krátký. Příště tedy ať i ti, kteří mají manželky, jsou tak, jako by jich neměli.
30 A ti, kteří pláčí, jako by neplakali, kteří se radují, jako by se neradovali, kteří kupují, jako by nic neměli,
31 a kteří užívají světa, jako by neužívali, ježto podoba tohoto světa pomíjí.

- 32 Rád bych však, abyste byli bez starosti.
33 Neženatec stará se o věci Páně, jak by se zalíbil Pánu; ženatý však stará se o věci světské,
34 jak by se zalíbil ženě, a jest rozdělen. Také žena nevdaná, to jest panna, stará se o věci Páně, aby byla svatá tělem i duchem; vdaná však stará se o věci světské, jak by se zalíbila muži.
35 To pravím na váš prospěch. Ne abych osídlo hodil na vás, nýbrž abyste skvěle a vytrvale sloužili Pánu, bez rozptylování.

*f) Kterak má otec (poručník) vdávati dcery
(7, 36—38).*

- 36 Domnívá-li se někdo, že bude míti hanbu ze své panny, je-li přezralá, a musí-li tak se státi:
37 ať učiní, co chce! Nehřeší! Ať se vdají! Kdo však stojí ve svém srdci pevně, kdo není nucen, nýbrž jednati může podle své vůle, a na tom se ustanovil ve svém srdci, že zachová svou pannu: dobře učiní.
38 A tak kdo provdává svou pannu, dobře činí. Kdo však jí neprovdá, lépe učiní.

g) Vdovám (7, 39n).

- 39 Manželka jest vázána, pokud živ jest její muž. Zemře-li muž, jest volná provdati se, za
40 koho chce, jen když to bude v Pánu. Ale bla-

ženější bude, zůstane-li tak. To podle mého mínění; domnívám se pak, že také já Ducha Božího mám.

2. O JÍDLE MASA Z POHANSKÝCH ŽERTEV (8, 1—11, 1).

a) Maso z dobytčat, obětovaných modlám, zásadně dovoleno jest jísti, třeba však vystříhati se při tom pohoršení (8, 1—13).

8, 1 Stran masa, obětovaného modlám, víme, že všichni máme o tom „poznání“.

2 — Ale poznání nadýmá, kdežto láska staví. Domnívá-li se kdo, že něco „poznal“, nepoznal
3 to ještě tak, jak je třeba to poznati. Miluje-li však někdo Boha, ten jest poznán od Něho. —

4 Stran jídla masa obětovaného modlám tedy víme, že modla nic není na světě, a že není Bůh
5 než jeden. Neboť třebaže se mluví o bozích na nebi i na zemi — skutečně, jest mnoho „bohů“
6 a mnoho „pánů“ — pro nás jest přece jen jeden Bůh: Otec, z něhož jest všechno a pro něhož my jsme, a jeden Pán: Ježíš Kristus, skrze něhož je všechno a skrze něhož jsme i my.

7 Avšak toho poznání nemají všichni. Někteří spíše jsou dosud zvyklí na modlu i jedí to jako oběť modlám; svědomí jejich, ježto jest ještě slabé, se tím poskvřňuje.

8 Ovšem, pokrm nás nehodnotí před Bohem;

ani netrpíme škody, nejíme-li, ani nemáme
 9 prospěchu, jíme-li. Hledte však, aby snad tato
 10 vaše svoboda nebyla na úraz slabým! Neboť
 uzří-li někdo tebe, jenž máš „poznání“, v mod-
 lárně u stolu, zdali nebude tím jeho svědomí,
 11 protože je slabý, „vzděláno“, aby jedl z masné
 oběti modlám? Ano, zahyne ten slabý tvým
 12 „poznáním“, zahyne bratr, pro něhož Kristus
 umřel! Prohřešujete-li se však takto na brat-
 řích a ubíjíte-li slabé jejich svědomí, proti
 13 Kristu hřešíte!

Proto pohoršuje-li pokrm bratra mého, ne-
 budu jísti masa na věky, abych bratra svého
 nepohoršil!

b) Příklad sv. Pavla (9, 1—27).

Pavlova svoboda; jeho apoštolát (9, 1—3). Právo
 apoštolovo na hmotné zaopatření (9, 4—14). Proč
 Pavel toho práva neužívá? (9, 15—18). Pavel se
 přizpůsobuje podle možností všem (9, 19—23). Du-
 chovní závodník (9, 24—27).

9, 1 Nejsem svoboděn? Nejsem apoštol? Neviděl
 jsem Ježíše, našeho Pána? Nejste vy mé dílo
 2 v Pánu? Nejsem-li pro jiné apoštolem, pro vás
 přece jím jsem; neboť pečeť mého apoštolství
 3 vy jste v Pánu. To jest má obrana proti těm,
 kteří mě zkoumají.

4 Nemáme práva na pokrm a nápoj? Nemáme
5 práva míti s sebou sestru, ženu, jako ostatní
6 apoštolé, také bratři Páně, i sám Kefas? Či je-
dině já a Barnabáš nemáme práva tělesně ne-
7 pracovati? Kdo slouží kdy na vojně za svůj
žold? Kdo zakládá vinnici a ovoce jejího nejí?
Aneb kdo pase stádo, ale mléka od stáda nejí?
8 Pravím to snad jen jako lidé mluvívají? Či ne-
9 praví to také zákon? Jeť v zákoně Mojžíšově
napsáno: „Nezavazuj tlamu mlátícímu volu.“
Záleží Bohu na volech, či — ovšem — pro nás
10 to praví? Ano, pro nás bylo napsáno, že oráč
v naději má orati i mlatec mlátit — v naději na
11 úděl. Jestliže jsme my vám věci duchovní roz-
seli, je to něco přílišného, budeme-li my hmot-
12 né věci vaše žíti? Jsou-li jiní účastni toho prá-
va na vás, zdali ne tím spíše my? — Neužili
jsme však toho práva, ale všecko snášíme, aby-
chom nepoložili žádné překážky Kristovu
13 evangeliu. — Nevíte, že ti, kteří konají svatou
službu, jedí ze svatyně, a že ti, kteří přisluhují
14 oltáři, dělí se s oltářem? Tak i Pán přikázal,
aby hlasatelé evangelia z evangelia byli živi.

15 Já však jsem nepoužil žádného z těchto dů-
vodů, nepíši je, aby se mi podle nich stalo; ne-
boť lépe jest mi umřítí, než aby tuto mou chlou-
16 bu někdo zmařil. Hlásám-li totiž evangelium,
není to má chloubka, poněvadž jest mi to ulože-

no za povinnost; ano, běda mně, nebudu-li ká-
17 zati! Činím-li tak totiž sám ze svého popudu,
mám odplatu; činím-li to však z rozkazu, za-
18 stávám jen svěřený úřad. Co tedy jest mou od-
platou? Že jsa kazatelem evangelia, bezplatně
je zvěstuji tak, abych neužil svého práva ve
službě evangelia.

19 Ačkoli jsem totiž dokonale nezávislý, učinil
jsem se otrokem všech, abych jich co nejvíce
20 získal. I stal jsem se židům židem, abych židy
získal; těm, kteří jsou pod „zákonem“, jako
bych byl pod „zákonem“ — ačkoli sám pod
„zákonem“ nejsem — jen abych získal ty, kteří
21 pod „zákonem“ byli. Těm, kteří nemají „záko-
na“, stal jsem se jako bych sám byl bez „záko-
na“ — třebaže nejsem bez zákona Božího, ale
žiji v zákoně Kristově — jen abych získal ty,
22 kteří nemají „zákona“. Slabým stal jsem se
sám slabým, abych získal slabé. Všem stal jsem
23 se vším, abych aspoň některé zachránil. Vše
možné činím pro evangelium, abych došel s ji-
nými údělu jeho.

24 Nevíte, že běžci na závodišti všichni sice bě-
ží, ale jen jeden dostává cenu? Tak běžte,
25 abyste jí dosáhli. Každý však závodník všechno
si odpírá; oni to činí, aby dostali věnec pomí-
26 jející, my však nepomíjející. Já tedy běžím ni-

koli tak nějak na nejisto; v pěstním zápase potýkám se ne jako bych jen do vzduchu bil, ale trýzním své tělo a porobuji je, abych snad já, jenž jsem kázal jiným, sám nebyl zavržen.

*c) Výstražný příklad z dějin israelských
(10, 1—14).*

- 10, 1 Nechci totiž, bratři, abyste si nebyli vědomí toho, že otcové naši všichni byli pod oblakem,
2 že všichni prošli mořem, že všichni tím oblakem a tím mořem byli do Mojžíše vekřtěni, že všichni týž duchovní pokrm jedli, a že všichni týž
3 duchovní nápoj pili. — Pili totiž z duchovní skály, která je provázela, a ta skála byl Kristus. — Avšak ve většině jich nezalíbilo se Bo-
4 hu, neboť „byli pobiti na poušti“.
5 Tyto události jsou nám výstražnými příklady, abychom nebyli žádostivi zlých věcí, jak
6 i oni po nich zatoužili. Nebuďte modláři, jako byli někteří z nich, jak je psáno: „Posadil se
7 lid, aby jedl a pil, a vstali, aby tančili.“ Ani nesmilněme, jako někteří z nich dali se do smil-
8 nění, a padly jich v jednom dni dvacet tři tisíce. Ani nepokoušejme Hospodina, jako někteří
9 z nich počali ho pokoušeti, i zahynuli od hadů.
10 Ani nereptejte, jako se dali někteří z nich do reptání, i zahynuli od zhoubce.
11 Toto všecko dalo se jim pro příklad, a na-

psáno bylo na výstrahu nám, na něž připadlo žítí ke konci věků.

12 Proto, kdo se domnívá, že stojí, hleď, aby
13 nepadl. — Pokušení, jež vás zachvátilo, není nadlidské. Bůh jest věrný; ten nedopustí pokoušeti vás nad to, seč jste, ale s pokušením učiní také, abyste z něho vyšli, abyste mohli v něm obstáti. —

14 Proto, moji nejmilejší, utíkejte od modlářství!

d) Křesťanu se nesluší účastniti se pohanských obětních hostin (10, 15—22).

15 K rozumným mluvím. Sudťe vy sami, co pravím:

16 Není kalich požehnání, který žehnáme, společenství s krví Kristovou?

Není chléb, který lámeme, společenství s tělem Kristovým?

17 Protože to jest jeden chléb, jsme my mnozí jedno tělo; vždyť jsme všichni účastníci jednoho chleba. Vizte Israelity podle těla! Nejsou ti, kteří jedí oběti, účastníci oltáře?

19 Co tedy chci tím říci? Snad že maso modle obětované něco jest? Nebo že modla něco jest?
20 (Ne!) Ale že to, co obětují pohané, „zlým duchům obětují a ne Bohu“. Nechci však, abyste
21 byli společníky zlých duchů! Nemůžete píti kalich Páně i kalich zlých duchů; nemůžete se

22 účastniti stolu Páně i stolu zlých duchů! Či
„máme dráždit Pána k řevnivosti“? Jsme snad
silnější než On?

*e) Kdy je tedy dovoleno jísti maso modlám
obětované (10, 23—30).*

23 Všecko je dovoleno, ale ne všecko prospívá;
24 všecko je dovoleno, ale ne všecko vzdělává. Ni-
kdo nehledej prospěchu svého, nýbrž prospě-
chu druhého!

25 Všecko, co je v masných krámech na prodej,
26 jezte; nic se nevyptávejte pro svědomí; neboť
„Hospodinova jest země i to, čeho je plná“.

27 Pozve-li vás někdo z nevěřících, a chcete-li
tam jít, všecko, co je vám předkládáno, jezte
a nic se nevyptávejte pro svědomí.

28 Řekne-li vám však někdo: „To jest maso
obětní,“ nejezte pro toho, kdo na to upozornil,
29 a pro svědomí. — Mním svědomí nikoli tvoje,
nýbrž toho druhého. — „Neboť proč by svobo-
da moje měla býti souzena od svědomí cizího?
30 Užívám-li já něčeho s vděčností, proč měl bych
tupen býti pro to, zač díky vzdávám?“

f) Závěrek 10, 31—11, 1.

31 Buď že tedy jíte, nebo pijete, anebo cokoli
jiného činíte, všecko k slávě Boží činite!

- 32 Nebudte na úraz ani židům, ani pohanům,
ani církvi Boží, jak také já všem se ve všem
33 zavděčuji, ježto nehledám prospěchu svého,
nýbrž prospěchu mnohých, aby spaseni byli.
11, 1 Buďte mými následovníky, jak i já jsem ná-
sledovníkem Krista.

3. ŽENA PŘI BOHOSLUŽEBNÝCH SHROMÁŽDĚNÍCH MÁ MÍTI HLAVU ZAHALENU (11, 2–16).

Žádá toho její místo v církevním společenském styku, kde je tento pořádek: Bůh, Kristus (jakožto člověk), muž, žena (v. 2–6). Podřízenost ženy vysvítá z postupu a ze způsobu, jak byl stvořen muž a jak žena (v. 7–12). Závoj při bohoslužbě ukládá sama příroda (13–15) i církevní obyčej (v. 16).

- 2 Chválím vás, bratří, že jste mne ustavičně pamětlivi, a že držíte naučení, jak jsem vám je předal.
- 3 Chci však, abyste si byli vědomi toho, že hlavou každého muže jest Kristus, hlavou ženy muž, hlavou pak Kristovou — Bůh.
- 4 Každý muž, který má na hlavě, když se modlí
5 nebo prorokuje, hanobí svou hlavu. A každá žena, která se modlí nebo prorokuje s holou hlavou, hanobí svou hlavu; jeť to právě tak, jako by měla hlavu oholenu. Neboť nechce-li se
6 žena zahaliti, ať se dá také ostríhati; je-li však

hanba pro ženu dáti si hlavu ostříhati neb oholit, ať se zahaluje!

7 Muž totiž nemá si zakrývati hlavu, protože jest obraz a odlesk Boha, kdežto žena jest od-
8 lesk muže. Vždyť není muž ze ženy, ale žena
9 z muže. Nebyl také stvořen muž pro ženu, ale
10 žena pro muže. Proto má žena míti na hlavě
11 znak moci — pro anděly. — Ostatně ani žena
bez muže, ani muž bez ženy nic není v Pánu.
12 Neboť jako jest žena z muže, tak i muž je skrze
ženu; to všechno pak je z Boha. —

13 Sudťte sami u sebe: Sluší se, aby se žena
modlila k Bohu bez závoje?

14 Neučí vás příroda sama, že jest nectí muži,
nechá-li si dlouhé vlasy růsti, kdežto ženě, má-
15 li dlouhé vlasy, je to ctí, protože vlasy jsou jí
dány místo roušky?

16 Líbí-li se někomu odporovati — my takového
obyčeje nemáme, ani církve Boží.

4. NEPŘÍSTOJNOSTI PŘI VEČEŘI PÁNĚ (11, 17—34).

Pavel kárá zlořád (17—22). „Hody lásky“, z nichž vyvanul duch Kristův, nejsou důstojnou přípravou na přijímání Svátosti oltářní (23—32). Kterak jest řečené hody slaviti (33n).

17 Tento můj příkaz není na vaši chválu; vždyť
se nescházíte k lepšímu, nýbrž k horšímu.

18 Předně totiž slyším, že — když se v církvi scházíte — bývají mezi vámi strany.

19 — Částečně tomu i věřím, poněvadž musí být i roztržky mezi vámi, aby se ukázalo, kteří se mezi vámi osvědčí. —

20 Když se tedy scházíte na jedno místo, není
21 to již požívání večeře Páně; neboť každý jídá napřed svou večeří — když se jí — a tak jeden
22 má hlad a druhý jest opojen. Nemáte své domy k jídlu a k pití? Či snad chcete pohrdati církví Boží a zahanbovati nemajetné? Co mám říci vám? Mám vás chváliti? V této věci vás nechválím.

23 Jáť jsem přijal od Pána — a to jsem vám též předal — že Pán Ježíš v té noci, v níž byl zrazen, vzal chléb, poděkoval, rozlámал jej a
24 řekl: „Toto jest tělo mé, tělo za vás (lámané);
25 to čiňte na mou památku.“ Taktéž podal po jídle i kalich a řekl: „Tento kalich jest nová úmluva (potvrzená) mou krví; to čiňte, kdy-
26 koli jej budete pít, na mou památku.“ Kdykoli totiž chléb tento jíte a kalich pijete, zvěstujete
27 smrt Páně, dokud nepřijde. Proto, kdo bude jísti ten chléb, nebo pít kalich Páně nehodně,
28 proviní se proti tělu a krvi Páně. I zpytuj každý sám sebe a tak z toho chleba jez a z toho
29 kalicha pij; neboť kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, protože nesoudí náležitě
30 o tom těle. Proto jest mezi vámi mnoho nedu-

31 živých a churavých a mnozí zesnuli. Kdybychom sami sebe náležitě soudili, nebyli bychom
32 souzeni; když pak jsme souzeni od Pána, jsme tím vychováváni, abychom nebyli se světem odsouzeni.

33 Proto, bratři moji, když se scházíte k hodům,
34 čekejte na sebe vespolek. Má-li kdo hlad, najez se doma, abyste se nescházeli k odsouzení.

Ostatní uspořádám, jak přijdu.

5. O MIMOŘÁDNÝCH DARECH DUCHA SV. (= MILODARECH)

(HL. 12—14).

a) Kterak jest „milodary“ hodnotit (12, 1—30).

Podle čeho poznáváme, že mimořádná milost (charisma) pochází skutečně od Ducha svatého (12, 1—3). Všecky ty milosti řinou se z téhož pramene a směřují k témuž cíli (12, 4—11). Všecky přispívají k blahu církve (12, 12—20). Které jsou na pohled méně vznešené, bývají mnohdy užitečnější (12, 21—30).

12, 1 O duchovních darech však, bratři, nechci, abyste byli v nevědomosti.

2 Víte: Když jste byli pohany, dávali jste se voditi k němým modlám jakýmkoliv popudem.

3 Proto vám ohlašuji: Žádný, kdo mluví v Duchu Božím, neřekne: „Proklet buď Ježíš“; a nikdo

nemůže říci: „Ježíš jest Pán,“ leč v Duchu svatém.

4 Jsou pak rozličné milodary, ale tentýž Duch;
5 rozličné jsou také úřady, a týž Pán; a rozličné
6 jsou účinky, ale týž Bůh, jenž působí to všecko
ve všech.

7 Každý dostává projev Ducha k prospěchu
8 církve: Jeden dostává skrze Ducha řeč moud-
9 rosti, jiný řeč poznání podle téhož Ducha; dru-
hý víru v témže Duchu, jiný milodar uzdravo-
10 vání v tom jednom Duchu, jiný konání zázraků,
jiný dar prorocství, jiný rozlišování duchů, jiný
dar rozličných jazyků, jiný vykládání těch ja-
11 zyků. To všecko pak působí jeden a týž Duch,
jenž poděluje každého zvlášť, jak chce.

12 Jako totiž tělo jest jedno a údů má mnoho,
všecky pak údy těla — ač jest jich mnoho —
13 jsou jedním tělem: tak je to i v Kristu. Byliť
jsme také my všichni jedním Duchem pokřtěni
v jedno tělo — jak židé, tak pohané, jak otroci,
tak svobodní — a všichni jsme byli napojeni
14 jedním Duchem. Vždyť ani tělo není jeden úd,
15 ale mnoho údů. — Řekne-li noha: „Protože
nejsem ruka, nepatřím k tělu,“ zdali proto ne-
16 patří k tělu? A řekne-li ucho: „Protože nejsem
oko, nepatřím k tělu,“ zdali proto nepatří k tě-
17 lu? — Kdyby celé tělo bylo jen oko, kde by
bylo ucho? Kdyby celé tělo bylo jen ucho, kde

18 by byl nos? Takto však Bůh uložil údy, každý
19 z nich v těle, jak chtěl. Kdyby všechny byly jen
20 jeden úd, kde by bylo tělo? Takto však jest
sice mnoho údů, ale jedno tělo.

21 I nemůže oko říci ruce: „Nepotřebuji tě,“
22 nebo zase hlava nohám: „Nepotřebuji vás.“

23 Ale mnohem potřebnější jsou ty údy těla,
které se zdají býti nižší; a údy těla, jež poklá-
dáme za méně čestné, ty odíváme zvláštní úc-
24 tou; a neslušným údům našim dostává se odě-
vem hojnější slušnosti, kdežto slušné údy naše
nic takového nepotřebují.

25 Ale Bůh složil celé tělo tak, že dal hojnější
čest tomu údu, jenž jí postrádal, aby nebyla
roztržka v těle, ale aby údy o sebe navzájem
26 stejně pečovaly. Trpí-li jeden úd, trpí s ním
všecky údy; dochází-li slávy jeden úd, radují
se s ním všechny údy.

27 Vy jste tělo Kristovo, každý zvlášť pak jeho
28 úd. Některé Bůh v církvi ustanovil předně
apoštoly, za druhé proroky, za třetí učitele,
jiným dal dar zázraků, jiným uzdravování, po-
29 máhání, vedení správy, rozličných jazyků. Jsou
všichni apoštoly? Jsou všichni proroky? Jsou
30 všichni učiteli? Činí všichni divy? Mají všichni
dary uzdravování? Mluví všichni rozličnými
jazyky? Vykládají je všichni?

b) Kterak se mají milodary k lásce? Velepíseň lásky. (12, 31—13, 13.)

Bez lásky nemají ceny (12, 31—13, 3). Co zmůže láska bez nich (13, 4—7). Láska svou trvalostí milodary předčí (13, 8—13).

31 Horlete však o vyšší dary duchovní; ještě vznešenější cestu vám ukáží:

13, 1 Kdybych jazyky lidskými i andělskými mluvil, lásky však neměl, jsem chřestící kov, jsem cinkající zvon.

2 A kdybych měl dar prorocství, znal všecka tajemství, měl všecko poznání a všecku víru, že bych hory přenášel, lásky však neměl, nic nejsem.

3 A kdybych rozdal chudým všecko, co mám, a vydal tělo své k spálení, lásky však neměl, nic mi to není platno.

4 Láska je shovívavá, přívětivá jest láska, ne-
5 závidí, láska se nechlubí, nenadýmá se. Nejedná neslušně, nehledá svého, neroztrpčuje se,
6 nezazlívá, neraduje se z bezpráví, ale raduje
7 se s pravdou; všecko příkrývá, všemu věří, všeho se naděje, všecko přetrpí.

8 Láska nikdy nepomíjí. Ať jsou to prorocství — zaniknou; ať jsou to dary jazyků — přestanou; ať je to dar poznání — zanikne. Neboť jen
9 kuse poznáváme a kuse prorokujeme; až však
10 přijde to, co jest dokonalé, zanikne, co jest

- 11 kusé. Když jsem byl dítětem, mluvil jsem jako dítě, smýšlel jsem jako dítě, soudil jsem jako dítě; od té doby však, co jsem mužem, nechal
 12 jsem toho, co bylo dětské. Vidíme totiž nyní jen pomocí zrcadla, v zastření, tehdy však budeme viděti tváří v tvář. Nyní poznávám kuse, tehdy však budu poznávati dokonale tak, jak dokonale také poznán jsem.
- 13 Nyní však trvá víra, naděje, láska, tyto tři; největší však z nich jest láska.

c) Kterak se má milodar jazyků k milodaru proroctví? (14, 1—40.)

O přednostech proroctví (14, 1—6). O stinné stránce „jazyků“ (v. 7—12). Jaký zisk má shromáždění věřících z „jazyků“, jestliže jich nikdo ne-tlumočí (v. 13—20). Dojem „jazyků“ na nezasvěcené (v. 21—24). „Jazyky“ a proroctví při bohoslužbě (v. 25—33a). Ženy v bohoslužebném sboru ať mlčí (v. 33b—36). Závěrek (v. 37—40).

14, 1 Usilujte o lásku!

Horlete o dary duchovní, zejména o dar pro-
 2 roctví. Neboť kdo mluví „jazykem“, nemluví pro lidi, ale pro Boha; nikdo mu totiž neroz-
 3 umí; duchem mluví tajemná slova. Kdo však prorokuje, mluví pro lidi, ke vzdělání a k po-
 4 vzbuzení a na útěchu. Kdo mluví „jazykem“, vzdělává sebe; kdo však prorokuje, vzdělává církev.

- 5 Prál bych si, abyste vy všichni mluvili „jazyky“, raději však, abyste prorokovali. Jeť větší ten, kdo prorokuje, nežli ten, kdo mluví „jazyky“, leč by také vykládal, aby se církvi dostalo vzdělání.
- 6 Nuže tedy, bratři, přijdu-li k vám a budu mluvit „jazyky“, co vám prospěji, nebudu-li k vám mluvit mocí zjevení nebo poznání, pro roctví nebo poučení?
- 7 — Bezduché nástroje — na příklad píšťala nebo citera — vydávají-li zvuky, nerozlišují však tóny, kterak bude přece lze poznati, co
- 8 kdo píská nebo na citeru hraje? A bude-li dávatí polnice zvuky jenom neurčité, kdo se bude
- 9 strojiti do války? Tak i vy: nebudete-li vyjadřovati „jazykem“ srozumitelná slova, kterak bude lze poznati, co kdo mluví? Vždyť bu-
- 10 dete mluvit do větru. Tolik je přece rozličných řečí na světě a žádná není nesrozumitelná; ne-
- 11 znám-li smyslu řečí, budu mluvčímu cizincem a mluvčí bude cizincem mně. —
- 12 Tak i vy: Ježto horlíte o dary duchovní, usilujte, abyste oplývali těmi, jež přispívají ke
- 13 vzdělání církve. Proto kdo mluví „jazykem“, ať se modlí, aby jej uměl také vykládati.
- 14 Neboť modlím-li se „jazykem“, modlí se sice
- 15 duch můj, avšak můj rozum jest bez užitku. Co z toho vyplývá? Budu se modliti duchem, budu se však modlit i rozumem; budu zpívati žalmy

16 duchem, budu je však zpívat i rozumem. Neboť
dobrořečíš-li jen duchem, kterak odpoví k tvé-
mu poděkování „Amen“ člověk neznalý? Vždyť
17 neví, co pravíš. Ty sice pěkně děkuješ, ale dru-
18 hý se tím nevzdělává. Díky Bohu, mluvím „ja-
19 ziky“ více než vy všichni, ale v shromáždění
raději chci promluvit pět slov rozumem, abych
i jiné poučil, než tisíce slov „jazykem“.

20 Bratři, nebuďte dětmi soudností — ve zlém
buďte dítkami, ale soudností buďte vyspělí.

21 V zákoně je psáno: „Cizími jazyky a rty ci-
zinců budu mluvit k tomuto lidu, avšak ani
22 tak mne neposlechnou,“ praví Hospodin. Jsou
tedy „jazyky“ znamením nikoli pro věřící, ný-
brž pro nevěřící; dar prorockví však jest nikoli
23 pro nevěřící, nýbrž pro věřící. Sejde-li se tedy
všecka obec na jedno místo a budou-li všichni
mluviti „jazyky“, vejdou-li pak tam lidé ne-
24 znalí nebo nevěřící: neřeknou, že blázníte? Bu-
dou-li však všichni prorokovati a vejde-li tam
někdo neznalý nebo nevěřící: všichni ho budou
25 usvědčovati, všichni ho budou posuzovati, taj-
nosti srdce jeho přijdou najevo, a tak padne na
tvář, bude se klaněti Bohu a vyznávat: „Sku-
tečně, Bůh jest ve vás.“

26 Co z toho vyplývá, bratři? Když se scházíte,
jeden má žalm, jiný má poučení, jiný zjevení,
27 jiný „jazyk“, jiný výklad jeho; všechno děj se na
vzdělání. Mluví-li kdo „jazykem“, ať mluví dva

nebo nejvýš tři, a to po sobě; a jeden ať vyklá-
 28 dá. Kdyby však vykladače nebylo, ať mlčí ve
 shromáždění, ať mluví sám k sobě a k Bohu!
 29 Z proroků nechť mluví dva nebo tři, ostatní pak
 30 ať je zkoumají. Dostane-li se však zjevení jiné-
 mu, jenž tu sedí, první ať mlčí; vždyť můžete
 31 po jednom všichni prorocky mluvit, aby se vši-
 chni učili a všichni se potěšovali. — Duchovní
 32 dary prorocké podřizují se prorokům; není to-
 33 tiž Bůh Bohem zmatku, nýbrž pokoje.

34 Jako ve všech obcích křesťanských, ženy ve
 shromážděních ať mlčí; neboť není jim dovole-
 no mluvit, nýbrž podřizovati se, jak i zákon
 35 praví. Chtějí-li pak se o něčem poučiti, ať se
 zeptají doma svých mužů; jeť neslušno na ženu
 36 mluvit ve shromáždění. Což vyšlo slovo Boží
 od vás, či přišlo jen k vám?

37 Zdá-li se někomu, že má dar proroctví nebo
 jiný milodar, ať uzná, že to, co vám píše, je pří-
 38 kaz Páně; pakli toho někdo neuzná, nedojde
 také sám uznání.

39 Proto, bratři moji, usilujte o dar proroctví
 a mluvit „jazyky“ nebraňte. Všecko pak děj
 40 se slušně a podle řádu.

6. VZKŘÍŠENÍ TĚLA (15, 1—58).

Důkaz, že Ježíš vstal z mrtvých (15, 1—11). Co,
 nevstal-li? (v. 12—19). Kristus vzkříšený — prvo-

tina zemřelých (20—28). Jednání Pavlovo i Korintanů žádá vzkříšení těla (29—34). O vlastnostech vzkříšeného těla (v. 35—44a). Zduševnění našeho těla je možné (44b—49). Ano, jest nutné (50—58).

15, 1 Ohlašuji vám, bratři, evangelium, jež jsem
2 vám kázal. Vy jste je přijali a pevně v něm
trváte; docházíte jím i spásy — ačli se ho držíte,
jak jsem vám je kázal; sice byste byli na-
3 darmo uvěřili. — Především totiž předal jsem
vám to, co jsem i přijal: že Kristus zemřel za
4 naše hříchy podle Písem a byl pohřben; že však
5 vstal z mrtvých třetího dne podle Písem, uká-
6 zal se Kefovi a potom dvanácti. Poté se ukázal
více než pěti stům bratrů najednou — většina
7 z nich dosud žije, někteří však zesnuli. — Poté
se ukázal Jakubovi, poté apoštolům všem.

8 Naposledy pak ze všech jako nedochůdčeti
9 ukázal se také mně. Jáť jsem nejmenší z apoš-
tolů, jenž nejsem hoden slouti apoštolem, pro-
10 tože jsem pronásledoval církev Boží. Milostí
Boží jsem, co jsem, a ta milost jeho mi daná
nebyla marná, ale více než oni všichni jsem se
napracoval — avšak ne já, nýbrž milost Boží
se mnou.

11 Ať tedy já neb oni — takto kážeme a takto
jste uvěřili.

— — — — —

12 Káže-li se však o Kristu, že vstal z mrtvých,
kterak mohou někteří mezi vámi říkat, že

13 **vzkříšení z mrtvých není? Není-li vzkříšení**
 14 **z mrtvých, ani Kristus nevstal z mrtvých. Ne-**
vstal-li však Kristus z mrtvých, prázdné jest
 15 **kázání naše, prázdná jest i víra vaše. A uka-**
zuje se, že jsme i nepraví svědkové o Bohu,
protože jsme vydali svědectví proti Bohu, že
vzkřísil Krista, kdežto On ho nevzkřísil — jest-
 16 **liže tedy mrtví nevstávají. Neboť nevstávají-li**
 17 **mrtví z mrtvých, ani Kristus nevstal. Nevstal-**
li však Kristus z mrtvých, planá jest víra vaše,
 18 **dosud jste v hříších svých. Zahynuli tedy i ti,**
 19 **kteří zesnuli v Kristu. Smíme-li jen pro tento**
život v Krista doufat, jsme bídňější nežli vši-
chni lidé. — — — — —
— — — — —

20 **Kristus tedy vstal z mrtvých jakožto prvo-**
 21 **tina zesnulých. Poněvadž totiž skrze člověka**
přišla smrt, přichází také skrze člověka vzkří-
 22 **šení mrtvých. Neboť jako v Adamovi všichni**
umírají, tak i v Kristu všichni budou oživení.
 23 **Každý však jak na něho dojde: Jakožto prvo-**
tina Kristus. Potom, až přijde, ti, kteří jsou
 24 **Kristovi. Potom bude konec, až odevzdá krá-**
lovství Bohu a Otcí, až zničí veškeré panství
 25 **a všecku moc i sílu. Musí totiž kralovati, „do-**
kud nepoloží všecky nepřátele pod své nohy“.
 26 **Jakožto poslední nepřítel zničena bude smrt,**
 27 **neboť „všecko podřídil nohám jeho“. — Když**
řekne: „Všecko jest podřízeno,“ je samozřej-

mé, že kromě toho, jenž mu všechno podřídil. —

28 Když pak mu bude podřízeno všechno, tehdy i sám Syn bude podřízen Tomu, jenž mu podřídil všechno, aby Bůh byl všechno ve všech.

— — — — —

29 Sice — co činiti budou ti, kteří se dávají křtíti za mrtvé? Jestliže vůbec mrtví nevstávají, proč se dávají i křtíti za ně?

31 Proč i my vydáváme se v nebezpečí každou chvíli? Den co den umírám. — Jakože se, bratři, vámi honosím v Kristu Ježíši, Pánu našem. — Jestliže jsem v Efesu po lidsku se šelmami bojoval, co je mi to platno? Nevstávají-li mrtví, „jezme a pijme, neboť zítra zemřeme“.

34 Nedávejte se sváděti! „Špatné společnosti kazí dobré mravy.“ Vystřízlivěte náležitě a nehřešte; neboť někteří nemají známosti o Bohu; na hanbu vám to pravím.

— — — — —

35 Někdo však řekne: „Kterak vstávají mrtví? S jakým tělem přicházejí?“

37 Bláhový! Co rozséváš ty, nebývá oživeno, jestliže to nezemře. A co rozséváš, to není ono tělo, jež vznikne, nýbrž holé zrno, na příklad pšeničné nebo nějaké jiné; Bůh však dává mu tělo podle své vůle. — A to každému semeni tělo jemu příslušné. Není tělo jako tělo, ale jiné je tělo lidské, jiné tělo čtvernožců, jiné tělo ptačí, jiné rybí. Jsou také tělesa nebeská a tě-

lesa pozemská. Ale jiný jest lesk těles nebes-
 41 kých a jiný pozemských. Jiný lesk slunce a jiný
 lesk měsíce a jiný lesk hvězd; ano, hvězda od
 hvězdy liší se leskem. —

42 Tak i vzkříšení mrtvých: rozsévá se v poru-
 43 šitelnosti, vstává v neporušitelnosti; rozsévá se
 v necti, vstává v slávě; rozsévá se v slabosti,
 44 vstává v síle; rozsévá se tělo živočišné, vstává
 tělo duchovní. — — — — —

45 Je-li tělo živočišné, jest i tělo duchovní. Tak
 je také psáno: „První člověk Adam stal se duší
 46 žijící,“ poslední Adam duchem oživujícím. Ne-
 bylo však první to, co je duchovní, nýbrž to, co
 je živočišné, potom teprve to, co je duchovní.
 47 První člověk jest ze země, pozemský; druhý
 48 člověk je z nebe. Jaký je člověk pozemský, ta-
 ková jsou i lidé pozemští, a jaký je ten nebeský,
 49 taková také budou ti nebeští. A jako jsme měli
 podobu člověka pozemského, tak budeme mít
 také podobu nebeského. — — — — —

50 To však, bratři, pravím: Tělo a krev nemůže
 nabytí království Božího v dědictví, aniž poru-
 šitelnost nabývá v dědictví neporušitelnosti.

51 Ejhle, tajemství vám pravím: Všichni neze-
 52 mřeme, ale všichni budeme proměnění, náhle,
 mžikem oka za zvuku poslední trouby; zazní
 totiž trouba, mrtví vstanou neporušitelní a my

53 budeme proměněni. Vždyť musí toto porušitel-
né tělo obléci neporušitelnost a toto smrtelné
54 tělo obléci nesmrtelnost. Až pak toto porušitel-
né obleče neporušitelnost, a toto smrtelné až
obleče nesmrtelnost, tehdy se splní slovo, jež
jest psáno:

„Pohlčena je smrt vítězně.

55 Kde jest, ó smrti, tvé vítězství,
kde jest, ó smrti, tvůj osten?“

56 — Osten smrti je hřích a moc hříchu jest zá-
57 kon. — Ale díky Bohu, jenž nám dává vítězství
58 skrze Pána našeho Ježíše Krista. Proto, milo-
vaní bratři moji, buďte pevní, nepohnutelní,
přehorliví v díle Páně vždycky, vědouce, že
námaha vaše není nadarmo v Pánu.

Z Á V Ě R (16, 1—24).

Sbírka pro chudé křesťany jerusalemské (v. 1 až 4). Sv. Pavel do Korintu přijde a pobude tam déle (v. 5—9). Doporučuje Timoteje a vykládá, proč ještě nepříjde do Korintu — Apollo (v. 10 až 12). Závěrečné napomenutí (v. 13n). Pavel doporučuje Korintanům Stefanáše, Fortunáta a Achaika (v. 15—18). Pozdravy (v. 19n). Pavlův vlastnoruční dodatek (v. 21—24).

16, 1 V příčině sbírky pro křesťany, jak jsem na-
2 řídil církvím galatským, tak i vy učiňte: Vždy

první den po sobotě každý z vás u sebe ukládej
na sbírku podle možnosti, aby se neděly sbírky
3 teprve tehdy, až přijdu. Když pak přibudu,
které uznáte za hodny, ty pošlu s listy, aby do-
4 nesli váš dar lásky do Jerusalema; bude-li to
státi za to, abych také já šel, půjdou se mnou.

5 Přijdu k vám, až projdu Makedonii; Make-
6 donii totiž jen projdu, u vás však asi pobudu,
neb i přezimovati budu, abyste mě potom do-
7 provodili, kam bych šel. Nechci totiž nyní na
vás jen mimochodem popatřiti; doufám, že ně-
jaký čas u vás pobudu, jestliže Pán dovolí. Zů-
8 stanu v Efesu až do letnic; neboť mám tu vy-
9 hlídku velikou na úspěch, ač jest i mnoho od-
půrců.

10 Přijde-li Timotej, hleďte, ať je u vás bez
11 obavy; vždyť koná dílo Páně jak i já; nikdo
tedy jím nepohrdni! Doprovoďte ho pak v po-
koji, aby přišel ke mně; vždyť ho očekávám
12 s bratry. Co však se týká bratra Apolla, snažně
jsem ho žádal, aby šel k vám s bratry; ale ne-
bylo u něho vůbec vůle, aby šel nyní; přijde
však, až bude míti čas.

13 Bděte, pevně stůjte u víře, vzmužte se, buďte
14 srdnaté mysli! Všecko, co činíte, děj se v lásce.

15 Napomínám vás dále, bratři: — znáte dům
Stefanův, že je prvotinou Acháje, a že se od-
16 dali službě křesťanů — poddávejte se i vy ta-
kovým lidem a každému, kdo s nimi pracuje a

17 se lopotí. Raduji se z toho, že tu je Stefanás,
18 Fortunat a Achaík, že tito nahradili naši nepřítomnost; osvěžiliť ducha mého i vašeho. Mějte uznání pro takové muže!

19 Pozdravují vás církve asijské. Pozdravují vás v Pánu mnohokrát Akylas a Priska s církví v jejich domě. Pozdravují vás bratři všichni. Pozdravte se vespolek svatým polibkem!

21 Pozdrav mou rukou, Pavlovou. Nemiluje-li kdo Pána, budiž proklet. Maranatha. Milost Pána Ježíše s vámi! Láska má jest se všemi vámi v Kristu Ježíši.

POZNÁMKY K 1 KOR

1, 1. Sosthenes byl nejspíše u korintských křesťanů velmi vážen, proto je tu jmenován jako spolupisatel. Byl to snad onen kdysi protivník Pavlův, který na něho učinil trestní oznámení u Galliona (Sk 18, 17) a který později se obrátil? O jiném toho jména muži není nic známo. — Tím, že se Pavel jmenuje „apoštolem“, dodává listu úředního rázu (Sickenberger).

V. 2. „posvěceným“ milostí Boží („posvěcující“), která je spojuje s Kristem, takže *v něm a s ním* nadpřirozeně žijí. — „svatí“, t. j. Kristu na křtu zasvěcení, jsou posvátný jeho majetek spolu „se všemi“ takovými Kristovými *zasvěcenci*, kteří činí jednu společnost, církev *svatou*, ať bydlí kdekoli, v Korintě („na místě jejich“), ať Efesu („na místě našem“). — „vzývají jméno J. K.“ = vyznávají, že jsou Kristův majetek, jemu zasvěcený, že jsou *jeho zasvěcenci* (= „svatí“). — K tomu, aby mohli býti křtem Kristu zasvěceni, bylo třeba „povolání“ od Boha, jeho milosti.

V. 3. Srv Řím 1, 7; 2 Kor 1 2; Ef 1, 2; 2 Thes 1, 2.

V. 4. Pavel počíná své listy (kromě Gal) projevem *vděčnosti*. — „ustavičně“, vždycky, kdykoliv se modlím (srv Řím 1, 10). — „milost“ hromadně = milosti. — „v Kristu“ (v něhož jste vštípeni) i *skrze Krista*.

V. 5n. Nauka Kristova (*slovně: svědectví o Ném*), v Korintě hojně hlásaná, byla provázena zázraky, proto tím více budila pozornost, poutala a přesvědčovala. Tuto milost vnější Bůh provázel milostí vnitřní, která osvětlovala rozum i srdce Korintanů, takže si osvojili hluboké její „poznání“; znají dobře každé slovo její (v. 5).

V. 7. „zjevení“ = až se zjeví k soudu. Srv 2 The 1, 7; 1 Petr 1, 7. 13. — „očekáváte“ dychtivě.

V. 8n. „On“ = Bůh (v. 4). — „do konce“ života i světa. — Od díků Pavel přechází k projevu *důvěry*, že Bůh, nejvýš věrný, dílo, jež v Korintě počal, zachová také až do konce. — „den“ — soudu. Podle Vulg den „příchodu“. — „společenství“ = bratrství. Jsoutě dítky Boží za vlastní přijaté (adoptované). — „Pavel připisuje Korintánům hojnost milosti Boží, ne jako by každý z nich hojnost tu měl, ale že v celé církvi jejich co tělu duchovním se skutečně nalézají; nechce tedy říci, že by někteří z nich nedostatku v duchovních milostech neměli, tak jako jméno bohatého města, jakým byl Korint, neopovídá, že všichni Korintané a každý z nich bohat byl“ (Sušil).

V. 10. Jméno Ježíš, jež všichni vzývají (v. 2), má všecky jednotit a jakýmsi heslem jednoty býti (Cornely). — „zcelení“, ztmelení.

V. 11. „od lidí“ (domácích), členů rodiny nebo služebnictva křesťanky, která byla v Korintě vážena.

V. 12. *Kefas* = Petr. Ostatně viz úvod. Čtyři strany v Korintě napočítal *Sušil*. („Čtyři jsou strany, aniž jich na tři aneb na dvě ztenčiti lze, jak se tam někteří exegeti opovážili buď Pavlovce s Apollovci a Petrovce či Kéfovce s Kristovci za jedno kladouce, buď ode tří prvních čtvrtou, Kristovce odlučující, jako by jimi praví a nestranní křesťané byli vysloveni.“) Tři strany počítá i *Sýkora* (str 48 pozn). Podrobně věc probírá *Rohr*, Paulus und die Gemeinde von Corinth (Freiburg i. B. 1899).

V. 13. Církev, kterou Kristus založil a jejíž hlavou jest, může býti jen jedna; kdyby se měla církev

dělití, bylo by třeba na části dělití také její základ i hlavu — Krista! — Vykoupil vás Pavel svou smrtí na kříži? — Kdyby pokřtěni byli „*ve jméno Pavlovo*“, mohli by se po *Pavlovi* jmenovati a pokládati sebe za *jeho* posvátný majetek, za jemu zasvěcené, *do Pavla* vtělené, vštípené. — Nebyli však pokřtěni, t. j. vekřtěni do Pavla, nýbrž do Krista (= „*ve jméno Kristovo*“).

V. 14n. Pavel sám v Korintě nekřtil, křtili jeho spolupracovníci. Kdyby byl sám křtil, bylo by snáze vysvětliti, že jeho křtenci se (mylně) domnívali, že jsou pokřtěni „*ve jméno Pavlovo*“; jsou-li pokřtěni od Pavlových spolupracovníků, jest onen omyl tím nesnáze omluviti. — O *Krispovi*, představeném korintské synagogy, viz Sk 18, 8. — O *Kajovi*, Pavlově hostiteli, Řím 16, 23.

V. 16. *Stefanas* byl v poselstvu, poslaném křesťanskou obcí korintskou do Efesu k Pavlovi (1 Kor 7, 1; 16, 15). *Stefanas* = zkrácenina ze *Stefaneforos* (Věnconoš) nebo podobného jména.

V. 17. „*moudrostí*“ tehdejšího světa filosoficky a řečnický vzdělaného. — Smrt Kristova na kříži byla jádro Pavlových kázání; kdyby ji byl zahalil do lesklého roucha řečnických obrátů, byl by tím samu věc, kříž Kristův a jeho význam i účinnost zatemnil a tak jej znehodnotil, byl by jej „*učinil prázdným, planým*“. — Kázati evangelium byl čelný úkol apoštolů, křtiti jen podřadný; křtili proto namnoze spolupracovníci jejich.

V. 18. „*jsou na cestě zahynutí*“ = „hynou“ ti, kteří nepřijímají křesťanství s poslušnou věrou. Srv 2 Thes 2, 10; 2 Kor 4, 4. — „*spásy docházejí*“ věřící (Řím 1, 16). — Náboženství křesťanské není planá, jalová teorie filosofická, nýbrž nauka provázená a oživovaná Boží milostí osvěcující a posilující.

V. 19. Viz Is 29, 14. — V. 19. navazuje na v. 17.

V. 20. Mezi věrozvěsty není filosofů, není židovských učených zákoníků; těch si Bůh nevyvolil za hlasatele křesťanské nauky. — „*učinil*“ = ukázal, že učené a výmluvné mudrování tohoto světa jest lidská pošetilost.

V. 21. Moudrost Boží se jeví přirozeně ve světě, nadpřirozeně ve zjevení, jehož se dostalo židům. Ani pohané, ani židé však nepoznali v této moudrosti pravého Boha, protože byli zaslepeni „*svou*“ moudrostí. — „*pošetilosti kázání*“ o kříži.

V. 22. Židovská „*moudrost*“, vykládající Písmo v duchu světském, vyžaduje od svého Mesiáše zázračné zákroky, které by Židům pomohly k politické moci; toho však v kříži Kristově nevidí. — Pohaná „*moudrost*“ hledá nové soustavy filosofické, kterých rovněž v kříži nenalézá. — „*pohané*“ = doslova *Hellenové*.

V. 23. Židovská moudrost se *urážela* a pohoršovala naukou o kříži, pohanům byla bláznovstvím. — „*pohané*“ = doslova: *národové*.

V. 24. „*těm, kteří jsou povoláni*“ k víře, tedy „*věřicím*“ — „*Krista*“ = Mesiáše, jehož jsme čekali.

V. 25. „*Pošetilá věc*“ (pošetilost) = kříž Kristův. — „*slabá věc*“ (slabost) = totéž.

V. 26. „*svoje povolané*“, souvěrce, jakého společenského postavení byli za svého pohanství.

V. 30. „*Něho*“ = Boha (v. 29). — „*jste v Kristu Ježiši*“, byvše do Něho křtem vstípení, vtělení, zapojení.

V. 31. Viz Jer 9, 22n; 2 Kor 10, 17. — „*Pánem*“, od něhož máš všecko, co je tvého.

2, 1. „*vysohou řečí*“, oslnivou výmluvností uplatňovali své názory tehdejší řečníci; „*vysohou moud-*

rostí“ pak filosofové. Srv však i níže 11, 23nn; 15, 3nn. — Místo „*zjevení Boží*“ (doslova: svědectví Boží), Vulg: „*svědectví Kristovo*“ (o Kristu).

V. 3. „*v slabosti*“, v stísněné náladě, vyplývající z neúspěchů v Athénách (Sk 17, 33n), z pohledu na strašný úpadek nábožensko-mravní v pohan-ském Korintě, z obav, že bude pronásledován od Židů i pohanů (srv Sk 18, 9). Viz 2 Kor 10, 10; 11, 6; 12, 10. Viz článek „Apoštol národů“ od dra T. Hudce v „Hlídce“ 1933, str. 44—47, 81—87.

V. 4. „*projevy*“, průkazy Ducha sv., jenž „*mocně*“ osvěcoval a posiloval Pavla i posluchače jeho, že přijímali křesťanství. — „*nemluvil*“ v soukromých, osobních rozhovorech; „*nekázal*“ veřejně.

V. 6. „*moudrost*“ křesťanská, t. j. hlubší a těžší pravdy křesťanské nauky, zejména tajemství. — „*dokonalí*“, duchovní křesťané, kteří jsou s to, aby náležitě tu „*moudrost*“ pojali (níže v. 13), kteří tedy nejsou již děti (níže 3, 2) tělesné (2, 14; 3, 1). — K rozdílu „*mléka*“ a „*pevného pokrmu*“ srv Žid 5, 11—6, 3.

V. 7. „*tajemná, skrytá*“, přirozeným silám lidským nedostupná a tedy *nadpřirozená*. — „*naši*“, t. j. všech věřících.

V. 9. „*jak je psáno*“, Is 64, 3, tak tomu skutečně jest. — Ta slova znamenají popředně „*moudrost*“ křesťanskou, pak i řád lidské spásy vůbec a tedy také cíl její: blaženost nebeskou.

V. 10. „*Nám*“ apoštolům. — „*zpytuje*“ a proniká.

V. 12. „*My*“ apoštolé. — „*duch světa*“ = původce falešné moudrosti světské. — „*darovány*“ nám byly pravdy a milosti, jež patří do řádu lidské spásy (Theophylaktos).

V. 13. „*O tom*“, co nám bylo darováno. Duch

sv. nezjevuje apoštolům jen nauky, nýbrž podává jim také formu, kterou je mají hlásati (Cornely). — „*duchovním*“ křesťanům („*pneumatikům*“), t. j. těm, ve kterých působí Duch svatý. — „*duchovní věci*“ = hlubší pravdy křesťanské. Překlad a výklad ten navazuje myšlenku následující a proto mu dáváme přednost. Mnozí však ne bez důvodu překládají: „*s duchovnými věcmi to, co duchovno, sjednávající*“ (Sušil), nebo „*spojující duchovní (formu) s duchovním*“ (obsahem) (Sýkora).

V. 14. Proti „*pneumatikům*“ klade tu Pavel „*psychiky*“, t. j. lidi, kteří pracují jen *přirozenými* schopnostmi duše své, zamítajíce *nadpřirozeno*, zjevení a milost Duch sv., jež „*pneumatik*“ ochotně přijímá. — „*Ducha Božího*“ (věci) jsou hlubší pravdy křesťanské, jež psychik nezkoumá, nechápe; jsoutě nad přirozenou chápavost jeho.

V. 15. „*Pneumatik*“ má od Ducha sv. nadpřirozené schopnosti, jimiž „*chápe*“. — „*všecko*“, pravdy vyšší i nižší — „*od nikoho*“, kdo není duchovní. — „*chápán*“, posuzován, ceněn.

V. 16. dovolává se Is 40, 13. Srv Moudr 9, 13; Řím 11, 34. — „*mysl*“ = moudrost. — Ta moudrost Boží (= Ducha sv.) je tak veliká, že ji nikdo nemůže pochopiti, posouditi. My („*duchovní*“) však máme smysl, t. j. moudrost Kristovu. Proto nemůže nás „*duchovní*“ nikdo chápati a posuzovati, kdo sám „*duchovní*“ není.

3, 1. Pavel „*nemohl promluvit*“ ke Korintanům *jako k duchovním*, dokonalým, když k nim po prvé přišel a počal zakládati jejich církev. — Srv výše 2, 2. 6; Žid 5, 12.

V. 2. „*mléko*“ = základní, „*pokrm*“ hlubší, těžší pravdy křesťanské.

V. 3. Srv Řím 13, 13; Gal 5, 20. — „*po lidsku*“, doslova: „*podle člověka*“, sobě samému od Ducha sv. zůstaveného (Tomáš Aq.).

V. 5. „*Služebníci*“, ne páni, ne hlavy církví. — „*každý*“ kazatel, Pavel, Apollo atd. koná tu práci a tou měrou, kterou ho pověří Pán. Místo „*služebníci, skrze něž jste . . . přijali*“, Vulg: „*služebníci toho, jemuž jste uvěřili*“.

V. 6.—9. Církev korintská = *Boží role*. — Pavel na ni zasel, poté přišel Apollo a zalil Pavlovu setbu.

V. 8. „*jedno jsou*“, služebníci jednoho Boha na jedné roli, za jedním účelem pracující, nemohou tedy býti *hlavy* stran.

V. 9. „*Boží*“ = v jeho službě.

V. 10. navazuje v obraze na v. 8b. — „*kterak*“: jakého materiálu užívá. — „*Stavba*“, dům (v. 9) = církev korintská. — „*jiný*“ věrozvěst po Pavlovi v Korintě pracující.

V. 12. „*zlato, stříbro, kámen*“, jež ob stojí v ohni = čistá nauka Kristova. — „*dříví*“ atd., jež shoří, jsou příměsky lidské, ne sice bludné a zhoubné, avšak jalové. — „*stavitelé*“ = věrozvěstové.

V. 13. „*Ten den*“ soudný. Srv 2 Thes 1, 8; 2 Petr 3, 7.

V. 14. „*Zůstane-li*“, neshoří-li jako zlato, stříbro, kámen. — „*dílo*“ = nauka a ovoce, jež přinesla, smýšlení a mravy, jež vzbudila.

V. 15. „*Ti, kteří užívají staviva chatrného, tedy šíří nauky lidskými příměsky zředěné, jež oheň stráví, budou potrestáni, ale přece zachráněni . . .* Nemá tedy apoštol *přimo* na zřeteli očištec a tím méně oheň očišcový, avšak přece lze na očištec usuzovati. Když oni učitelé za svou chatrnou nauku budou sice ohněm zkoušeni, ale spásy nedo-

jdou, dokud ohněm neprošli a své viny neodpykali, pak uznává, že jsou hříchy, které z věčné spásy nevylučují, avšak dlužno je dříve odpykati. Co platí o učitelích víry, lze vztahovati na všechny lidi a na jejich skutky, jež stavějí na základě víry" (Špaček, Katolická věrouka III, 494).

V. 16. „*Chrám Boží jste*“ (= jest vaše církev), ký div tedy, že ten, kdo k stavbě tak vznešené užívá staviva, z něhož bývají nejchudší chatrče a boudy stavěny, bude potrestán? (Cornely).

V. 17. Chrám Boží, církev korintskou „*kazí*“ ten, kdo vyučuje zhoubným bludům. Ten bude „*zkažen*“ zkázou věčnou. Srv Gal 6, 8; Kol 2, 22.

V. 18. „*Neklamej sebe*“ vyvyšováním jednoho učitele nad druhého (Apolla nad Pavla a pod.), domnívaje se při tom, že je to „*moudré*“. Srv výše 1, 20.

V. 19n. „*On*“ = Bůh. Job 5, 13. — Ž 93 (94), 11. — Místo „*lapá*“ Vulg: „*polapím*“.

V. 21n. „*lidmi*“ jako jsou Pavel, Apollo, Kéfas. — Vy nejste Pavlovi, Apollovi atd. — jak se chlubíte — nýbrž všichni věrozvěstové *jsou vaši*, pro vás, pro vaši spásu. Nejsou žáci pro učitele, nýbrž naopak, učitelé pro žáky. — Ke spáse lidstva přispívá *svět, život*, poskytnutý k dobrým skutkům, *smrt* jakožto brána vedoucí do věčnosti, *věci přítomné*, jež pomáhají křesťanu zjednávat si zásluhy pro *věci budoucí*, t. j. život věčně blažený.

V. 23. Je-li všecko Korintanů, nesmí se tím chlubit, ježto sami nepatří sobě, nýbrž jsou majetek Kristův a skrze něho a v něm majetek Boží.

4, 1. Srv 2 Kor 5, 20; Ef 6, 20.

V. 3. Soud o tom, byl-li či nebyl-li ten onen věrozvěst věrný, přísluší jeho pánu — Bohu, ne však

posluchačům. — „*posouzen*“ ať příznivě (od Pavlovců), ať nepříznivě (od Apollovců, atd.).

V. 5. „*každému*“ věrozvěstovi.

V. 6. „*To*“, co jest souditi o poměru Boha k věrozvěstům. — „*obrátil*“ = přizpůsobil, zaostřil, omezil, usměrnil (3, 6—4, 5). — „*co je psáno*“ v Písmě o pokoře a skromnosti. — „*nenadýmal*“ osobní náchylností a nemístnou horlivostí pro jednoho (na př. pro Pavla) proti druhému (na př. Apollovi).

V. 7. „*tě*“ jest adresováno popředně na čelné stoupence křesťanských stran v Korintě. Odpověď na první otázku: *Nikdo* vás nečiní významnými proti ostatním, a proto ničím nevynikáte.

V. 8. jest peprný úsměšek (ironie). — Korintští nadutci dosáhli „*již*“ všeho, co křesťanství slibuje pro věčný život: království nebeského; proto nemají již čeho žádati (= „*nasyceni jste*“), došli všeho bohatství, cti, slávy („*zbohatli*“). Co a kde jsou proti nim praví apoštolové (v. 9—13)!

V. 9. „*podívanou*“ v divadle, v aréně, kde bývají na smrt odsouzení předhazováni dravcům před tisíci diváků.

V. 10. Apoštolové jsou v očích světa „*pošetilí*“, „*slabí*“, „*beze cti*“. Vůdcové korintských stran podle svého domnění jsou „*rozumní*“, „*silní*“, „*slavní*“, také jejich stoupenci je za takové pokládají. Zůstali sice „*v Kristu*“, v církvi, avšak zjednali si tu vážnost svou světskou „*moudrostí*“.

V. 13. „*smetí*“ lidské společnosti, *katharma*, mrzáci, ubožáci, kteří se dávali pohanům zabíjeti jakožto smírnou obět, aby tak „*očistili*“ vlast od hříchů a hněvu svých bohů.

V. 14. „*vás*“ = všechny věřící Korintany. Srv níže 6, 5; 15, 34.

V. 15. Pavel *sám* církev v Korintě založil, proto jest on jediný *otec* Korintanů. Ti, kdož po něm v Korintě kázali evangelium, nejsou jejich *otcové*, nýbrž jenom vychovatelé, pěstouni!

V. 16. Děti bývají i tělesně *podobni* rodičům. Korintané mají se snažiti připodobniti se náboženskomravně (zejména pokorou) Pavlovi jako děti svému otci. — Vulg dodává k v. 16: „*jak i já jsem (napodobitelem) Krista*“.

V. 17. Pavel dověděl se v Efesu o nebezpečí, že vzniknou v Korintě rozkoly, a nemoha sám z Efesu se vzdáliti (níže 16, 8), poslal Timoteje do Korintu, aby tam udělal pořádek (4, 17; Sk 19, 22). Prve však nežli Timotej do Korinta dorazil (níže 16, 10nn), přišlo k Pavlovi do Efesu trojčlenné poselstvo církve korintské a Pavel poslal do Korinta náš list. — „*Proto*“ abyste mě napodobovali. — „*cesty mé*“ = všecek můj život i jednání; tím Pavel v každé církvi „*učil*“. — „*věrný v Pánu*“ = ve věcech Páně, v hlásání jeho slova, v jeho službě.

V. 18. „*naduli se*“ a v tom pyšném sebevědomí se domnívali, že se jich Pavel bojí, že sám nepřijde a že proto posílá Timoteje.

V. 19. „*sílu*“ = výkonnost jejich, co zmohli.

V. 20. „*v síle*“ = ve výkonnosti evangelia.

V. 21. „*s metlou*“, holí, t. j. *s mocí trestající*.

5. 1. Takové krvesmilstvo zakazoval S. z. (Lv 18, 8; Dt 2, 8. 30) i pohanské právo římské (Gaius, Instit. I 63). Byl to nejspíše *pokus* o takové *manželství*; možno však také, že ona žena (pohanka) byla jeho „*družkou*“, t. j. konkubinou. Manžel (otec) dosud asi žil.

V. 2. „*naduti*“, jak výše bylo častěji opakováno. Nadutost je zaměstnávala tak, že neměli času po-

mýšleti na to, aby dbali ve své církvi křesťanské kázně, aby *vyloučili z účasti při bohoslužbě veřejného hříšníka, zločince!*

V. 3.—5. Pavel pronáší všeobecnou zásadu, která jest naložiti s takovým hříšníkem: Ve jménu Kristově vyloučiti ho z církve, ať s Božím dopuštěním satan raní tělo jeho nemocí, která vyhojí hříšníka z jeho vášně. Měl to býti trest léčivý, jenž měl hříšníka přivést k pokání, k rozvázání hříšného svazku a tak zachrániti *duši* jeho. — Korintští měli se shromážďiti a představit si, že je Pavel ve shromáždění s nimi přítomen jako kdysi býval (Sickenberger).

V. 6. „chlouba“, pokáraná již výše 4, 6nn. 18n. — Takový hříšník může nakaziti časem jiné jako kvas nakvasí a prokvasí všecko těsto, s nímž byl smíšen. — „starý“, pohanský, jenž nepatří do *společnosti* pokřtěných. — Dosud byli a jsou Korintští křesťané čistí, zachovali = „bez kvasu“.

V. 7n. Židé o velikonocích, kdy obětovali beránky, nesměli celý týden míti ve svých domácnostech kvasu; jedli chleby nekvašené, přesné, „*přesnice*“. Křesťané mají slaviti podobné velikonoce, „*hody*“ ustavičně. Velikonoční beránek jejich byl již obětován, zbývá jen vymýtiti z křesťanských domácností (církví) kvas hříchu. Pavel výše 4, 19. napsal, že brzy do Korintu zavítá, níže pak 16, 8n. dodává, že zůstane až do letnic v Efesu. Ježto užil ve vv 6—8 obrazu vzatého z velikonoc, lze se jaksí dovtípniti, že napsal tento list před velikou nocí.

V. 9. „*v onom listě*“ předchozím, nyní již ztraceném.

V. 10. S *pohany* hříšnými sv. Pavel jakýkoli styk nezakázal, ježto sice bylo by křesťanům s *tohoto světa utéci*.

V. 11. Zakázal a zakazuje však důvěrně obcovati s křesťany „*bratry*“, kteří jsou podobnými hrubými hříšníky. — „*modloslužebníky*“ byli asi někteří křesťané, kteří se nemohli ani po křtu odtrhnouti od všelijakých pověřčivých obyčejů, v nichž byli vyrostli.

V. 12n. Pohané, kteří jsou „*venku*“, t. j. mimo církve, nepodléhají soudcovské moci Pavlově. Hrubé hříšníky *křesťanské* mají moc souditi a trestati představení korintské církve; mají tu moc, ano i povinnost, když toho zájem církve žádá. Ať toho práva užijí také v tomto případě! — Srv Dt 17, 7. a j.

6, 1. „*nespravedlivci*“ = pohané, proti tomu „*svatí*“ = pokřtění, křesťané. — „*svatí*“ = Kristu na křtu *zasvěcení*.

V. 2. „*svatí*“ s Kristem na konci světa. (Dt 7, 22; Moudr 3, 8). — „*nepatrnosti*“ = věci nepatrné, všední, běžné, *každodenní*.

V. 3. S Kristem a v Kristu se současní *veřejného prohlášení* spravedlivého rozsudku nade všemi rozumnými tvory, dobrými i zlými.

V. 4. Kdyby si křesťané mající spor, vyvolili za rozhodčí křesťany, své bratry u víře, nevybrali by si jistě nejnižší z nich. Předkládajíce však pře své *pohanům*, volí si za soudce lidi, kteří stojí níže než nejopovrženější *křesťané*!

V. 5. Naráží na Korintány, kteří se svou „*moudrostí*“ nadýmali. Výše 3, 18; 4, 10.

V. 6. Třeba míti na zřeteli, že židé v Alexandrii i v jiných svých koloniích dovedli si zjednati a udržeti samosprávu i v soudnictví. Jestliže se židé vyhýbali soudům pohanským, bylo lze očekávat, že podobně budou činiti také křesťané. Skutečně

vyvinul se i v církvi obyčej, že křesťané dávali si rozhodovati civilní své spory od biskupů. Leccos z této křesťanské autonomie zbylo, zejména tam, kde žili křesťané v menšině mezi nekřesťany, na příklad mohamedány.

V. 7. Srv Mt 5, 39n; Jan 18, 23; Sk 16, 37; 22, 24.

V. 8. Srv Gal 6, 10.

V. 9. „*modláři*“, kteří páchají smilstvo s „*družkami*“ bohům zasvěcenými.

V. 11. „*byli*“, dokud byli pohany. — „*umýti*“ atd. se dali na křtu.

V. 12. Křesťanovi, od závaznosti Starého zákona osvobozenému, jest „*všecko dovoleno*“, co jest mravně *nelišné, lhostejné* („indiferentní“), na př. požívati pokrmů, jež S. z. kdysi zakazoval; avšak i tato volnost má své hranice: užitečnost pro nábožensko-mravní život a svoboda od náruživosti („*ovládnouti*“ = zotročiti tvorem nějakým, na př. pokrmem, nápojem (nelišným). „Chceme-li nápodobiti paronomasii, jež se v řeckém znění nalézá, musíme přeložiti: „*Všecko v mé vládě jest, ale já ničím ovlásti se nedám*“ (Sušil).

V. 13. „*Tělo není pro smilství*“, jako je žaludek pro pokrm! Tělo lidské patří ke Kristu jako údy ke hlavě a Kristus k tělu jako hlava k údům! Kdežto žaludek, t. j. funkce jeho Bůh v těle oslaveném „*zruší*“, neučiní tak s celým tělem, jež vzkřísí, podobně jako kdysi vzkřísil Krista! Proto smilstvo není věc lhostejná jako jísti ten neb onen pokrm, jak se pohané korintští tehdy domnívali a ze kteréžto domněnky i někteří novokřesťané něco podrželi!

V. 15. „*vziti údy*“, vytrhnouti je z duchovního jeho těla, odtrhnouti je od hlavy — Krista.

V. 16. „*lpí*“ = se přilepuje. — Viz Gn 2, 24. —

Tělesné splynutí řádných manželů je provázeno vyšším splynutím duší i srdcí, láskou posvěcenou *ve službách* Stvořitelových; splynutí smilné je jen *tělesné*, bez vyššího posvěcení a Stvořitele *uráží*.

V. 18n. Kdo jinak hřeší, zneužívá Božích tvorů, na př. pokrmů, nápojů, peněz atd.; kdo však smilní, zneužívá *těla* svého, tedy *údu*, jenž patří k duchovnímu *tělu Kristovu*; ten úd (tělo) je chrám Ducha svatého, nepatří hříšníkovi („*nejste svoji*“), nýbrž je majetkem Božím.

V. 20. „*za cenu vyplacenou*“, Vulg: „*draze*“, za cenu velikou. 1 Petr 1, 18n. — „*Oslavte*“ celým životem bez výjimky; tím, že nezneužijete těla svého proti vůli Boží, jakož i tím, že Ducha svatého, jenž v něm (spolu s duší) sídlí, budete bez přestání oslavovati. — „*Oslavujte a noste Boha v těle svém*“ (Vulg).

7, 1. „*o kterých jste mi psali*“ — viz úvod. — „*dobře*“ = mravně chvalitebné a duchovně užitečné. — „*člověku*“ ženatému! — „*ženy*“ = manželky své. — „*nedotýkati se*“ manželskou souloží. Gn 20, 4. 6; 26, 11; Přís 6, 29. — Tážeš-li se, co jest dobré a velmi vyniká: lépe jest se ženou nemítí žádného styku; tážeš-li se, co by bezpečno bylo a křehkost tvou podporovalo: užívej manželství (Jan Zlatoústý). — „Pavel vytýká tu pouze vedlejší účel manželství (uvarování se smilství), poněvadž přihlíží k poměrům korintským; že však nemíní tím snižovati manželství na pouhý prostředek k uvarování se smilstva, patrně z té vznešené představy, kterou o něm má a v Ef 5, 23n vyjadřuje, přirovnávaje je ke spojení Krista s církví“ (Sýkora, str. 59, pozn.).

V. 4. „*muž*“ její — „*manželka*“ jeho.

V. 5. Srv Ef 5, 22nn. — Takové „odepření“ povinnosti strany jedné *rušilo* by právo strany druhé. — Srv 1 Petr 3, 7. — „byli zase spolu“ manželsky obcujíce. — „nepokoušel“ a *nesvedl.* — Místo „byste byli zase spolu“, Vulg: „a vratte se zase spolu“.

V. 6n. Pavel „*nepřikazuje*“, nýbrž jen dovoluje, co bylo řečeno ve v. 2 a zejména ve v. 5b. Chtěl totiž upřímně, aby se dostalo *každému* člověku milosti Boží, ze které se těšil sám — dokonalé pohlavní zdržlivosti — ačkoliv dobře věděl, že ji *všichni* nedosáhnou, ježto ji Bůh dává jen vyvoleným (Cornely), kterým jest ovšem s touto milostí Boží spolupracovati a zápasiti. — Jiný „*dar*“ = cudnost manželská. — Místo „aby všichni lidé“, Vulg: „abyste vy všichni“.

V. 8. „*zejména vdovám*“, jež si umínily žiti v dokonalé pohlavní zdržlivosti a jež byly v prvních dobách křesťanských proto pověřeny od církevních obcí některými zvláštními službami. — „*jako já*“ zdržující se pohlavních styků, mají-li k tomu „*dar z Boha*“ (v. 7).

V. 9. „*hořeti*“ palčivým pokušením pohlavním a v něm *podlehnouti* nebo dokonce *podléhati*. Samo sebou se rozumí, že má Pavel na mysli jen ty, kterým je manželství fysicky, mravně i právně možné.

V. 10. Netřeba, abych „*já*“ v té věci ze své plné moci apoštolské přikazoval, ježto sám Pán již příslušný rozkaz svým živým slovem dal. Srv Mt 5, 32; 19, 6; viz také Mk 10, 11; Sk 16, 18. — „*neodchází*“ doslova: „*ať se neodlučuje*“.

V. 11. I když manželka — z vážných důvodů od svého muže odejde (rozvod od lože a stolu), svazek manželský trvá, a nesmí se tedy vdáti za jiného. (Sněm Tridentský zas. XXIV, hl 7. — Špaček, Katolická věrouka, III Praha 1922, str 460.)

V. 12n. Sňatky původně pohanské staly se smíšenými tím, že jedna strana přijala křest, kdežto druhá zůstala v pohanství; křesťané žijící v nich jsou „ostatní“. — „já“ ze své plné moci apoštolské. — Srv výše v. 10. Apoštol — zdá se — nepřikazuje, nýbrž jen *radí*: co má věřící strana činiti, chce-li nevěřící žítí s ní *pokojně* dále (v. 12n), a co činiti, nechce-li nevěřící tak žítí (v. 15). Ta rada však zakládá se na božském zákoně („*výsada Pavelská*“ — „*bratr*“ = křesťan; „*žena, ženou*“ = věřící (sestra, sestrou). — Viz nový církevní zákoník (CIC), can. 1120—1127.

V. 14. Pavel *oslovuje* Korintány, kteří většinou žili v manželství s obou stran křesťanském, má tedy na mysli děti narozené z obou manželů křesťanských. Rodiče jsou křtem *zasvěceni* Kristu a tedy osoby posvátné; proto i děti jejich, které jsou s nimi tak úzce spojeny, prve nežli jsou pokřtěny, mají jakousi účast ve svatosti svých rodičů. Podobně manžel nevěřící, spojený manželstvím s manželem věřícím v jedno tělo, má jakýsi podíl ve svatosti křesťanského spolumanžela.

V. 15. „*není vázán*“ — proti v. 11 — a může tedy vejít v platné a dovolené manželství s jiným.

V. 16. I kdyby křesťanský manžel vzdal se výhody pokojného spolužití a snášel trpělivě útoky spolumanželovy v naději, že ho „*spasí*“, t. j. přijme k víře a ke křtu — ta naděje jest velmi *pochybná*.

V. 17. Jako křest neruší pouta manželského, tak nerozvádí ani jiných závazků, jimiž byl křesťan vázán před svým křtem. Apoštol uvádí dva příklady: první ve v. 18—20, druhý ve v. 21—24. Všeobecně vyslovuje tu zásadu také v. 20 a 24. — „*jak (v jakém stavu) koho povolal*“ ke křtu.

V. 18. Někteří židé se styděli při tělocviku nebo v lázních za svou obřízku a proto si dávali operací zahlazovati její stopy, dávali si uměle předkožky. Srv 1 Mach 1, 15n. Možné jest, že podobně činili někteří židokřesťané, aby tím dokázali, že již nepatří synagoze (sv. Cyril Alex.).

V. 19. Srv Gal 6, 5; 5, 2. 6; Mt 19, 17.

V. 21. Novější překládají v. 21b: „máš-li možnost státi se svobodným, použij ji raději“ (Steinmann, Paulus u. die Sklaven von Korinth, Braunschweig 1911. Proti němu viz Kiefl, Die Theorien des modernen Socialismus über den Ursprung des Christentums, Kempten 1915). — Slova Pavlova, ať je vykládáme tak či onak, mohou býti brána jenom jako rada, nikoliv jako příkaz.

V. 23. „*nebuďte otroky lidí*“ oddávajíce se vášnivě službě lidí tak, že by vám to vadilo ve službě Kristově, Boží.

V. 24. Zůstaň ve svém stavu, můžeš-li v něm „*zůstat u Boha*“, t. j. Jemu sloužiti; jinak bylo by jednati, kdyby ten stav vylučoval službu Boží.

V. 25. Pavel se vrací k svému předmětu. — „*milosrdenství*“ dostalo se mu tím, že byl vyvolen za apoštola; ten apoštolát jest záruka, že rada jeho jest věrná a *spolehlivá*. — Srv Mt 19, 12. 21.

V. 26. „*býti*“ (zůstat) „*tak*“, t. j. neženiti, nevdati se. — „*nynější utrpení*“ (útrapy v. 28) jsou svízele tohoto pozemského života, jež potkávají sice každého, zejména však manžely; a to tak, že jim mnohdy brání věnovati se náležitě službě Boží (v. 32n).

V. 28. „*útrapy tělesné*“ manželského života = „*nynější utrpení*“ v. 26.

V. 29. „Čas“ lidského života, který má křesťan všecek zasvětit službě Boží; čím kratší jest, tím

usilovněji třeba ho užívat k této službě, tím více se přemáhati, tím více se vzdalovati světských starostí, jež překáží *sebranosti mysli*.

V. 32. „*bez starosti*“ nezřízené o věci pozemské, jež nedovolují žítí soustředěně a oddaně pro Boha.

V. 35. „*osidlo*“, smyčku, obojek házejí myslivci psům a tak je *nutí*, aby šli, kam jim *veli*. Apoštol nechce zde *nutit* zákonem závazným (= *osidlo*), nýbrž jen radí, *doporučuje* panictví a panenství. — Vulg překládá: „*nýbrž (radím) k tomu, co jest počestné a co by dalo svobodu bez překážky sloužití Pánu*“.

V. 36. Případ: Otec (poručník) dcery věkem již přezralé má obavy, aby nemajíc daru zdrželivosti, neklesla a neučinila rodině hanbu; *chce* ji tedy vdáti. Apoštol řeší tento případ: Když už nemůže býti jinak (pro nebezpečí nezdrželivosti), ať otec „*učiní, co chce*“ — ať svou dceru vdá. — „*Ať se vdají*“ panny za podobných okolností. — „*nehřeší*“ otec. Podle Vulg: „*Nehřeší (otec), provdá-li ji.*“

V. 37n. „*není nucen*“ nezdrželivostí své dcery, obavou, že klesne (jako ve v. 36), ani snad jejím odporem, nýbrž spíše jest podporován jejím *souhlasem*. — Novější vykladači myslí tu na společný život křesťana a křesťanky, dvou osob, chtějících cudně a bohumile žítí. Je-li nebezpečí hříchu, dovoluje prý jim Pavel manželství! Viz *Fahnenbruch* v *Biblische Zeitschrift* XII (1914), str 391—401. Proti tomu Sickenberger, *Syneisaktentum im ersten Korintherbriefe*? Tamže III (1905), 44—69; Koch tamže 401—407.

V. 39. Kdyby se byl sv. Pavel domníval, že manželka jest vázána zákonem manželské nerozlučitelnosti také jen potud, pokud se muž její nedopustí cizoložství, nebyl by ani mohl, ani směl tuto zása-

du zde opomenouti (Cornely). — „*v Pánu*“ = za křesťana; způsobem, jaký křesťanům sluší, křesťansky. — Místo „*provdati se*“, Vulg: „*provdej se*“.

V. 40. „*zůstane-li tak*“ = vdovou. — „*také já*“ jako ostatní apoštolé.

8, 1. Pavel odpovídá na jinou otázku, kterou mu podle všeho Korintští předložili, a která byla již pro Antiochii, Syrii a Kilikii rozřešena (Sk 15, 23nn). — „*poznání*“, vědomost, že modly pohan­ské nejsou nic, že maso jim obětované nebývá obě­ťí nikterak poskvrněno a že tedy jest volno křes­ťanům je jísti. Je to poznání křesťanů *silných*, kteří jsou si vědomi své evangelické svobody. V praxi však musí býti to poznání prohráto *láskou*, ohledem na křesťany *slabší*, kteří se nemohou zba­viti bludného svědomí, že ono maso, ježto jest částí oběti podané modlám, jest oním obětním úkonem přece jen poskvrněno a že ho tedy křesťan nesmí jísti, nechce-li míti podíl v modlářství a tím hřešiti. Kdyby ono „*poznání*“ nebylo provázeno láskou, snadno by vedlo k duchovní pýše. — „*všichni*“ sil­ní. — „*vzdělává*“, buduje, staví církev, chrám Boží.

V. 2. „*Domnívá-li se*“ sebevědomě. — „*jak je třeba*“, aby bezohledným prováděním svého „*po­znání*“ nedával „slabým“ bratřím pohoršení.

V. 3. „*Boha*“ a tedy také bližního. — „*poznán*“ = uznán a pochválen, že je tedy jeho „*poznání*“ dokonalé, „*jak je třeba*“.

V. 4. Viz Ž 95 (96), 5; 1 Par 16, 26; Bar 6, 1—72 a j. — „*modla není nic*“, nemá na světě žádné mo­ci, nemůže tedy poskvrnití masa jí obětovaného.

V. 5. „*skrze něho je všechno*“ jako Jan 1, 3.

V. 7. Někteří křesťané (zejména z pohanstva) nedovedli se dosud dokonale vymaniti ze starých,

od maličkosti jim vštěpovaných a tedy hluboce zakořeněných představ (= „zvyklostí“), že obětním úkonem maso jest zasvěceno modle, že i po tomto úkonu jí zasvěceným zůstává a že tedy jísti je, bylo by účastniti se v oné oběti! Jestliže přesto takové maso jedli, hřešili tím, že jednali *proti svému svědomí*, třebaže *bludnému*.

V. 8. Pokrm je věc lhostejná, nelišná, indiferentní; sama sebou nečiní nás Bohu ani milejšími, ani méně milými, nezjednává nám ani neztrácí zásluh pro život věčný. — Místo „*nehodnotí*“ lze také překládati: „*nepřibližuje*“ (k Bohu). Srv Řím 14, 17.

V. 10. „*v modlárně*“ (= v pohanské svatyni, t. j. v přilehlých místnostech jejích) při obětní hostině. Srv níže 10, 14—20. „Někteří křesťané — zdá se — zakládali si na síle svého „*poznání*“ a proto jakoby na odiv jedli řečené maso; chtěli snad svým jednáním dáti *dobrý* příklad slabým, zatím však . . .

V. 11. Srv Řím 14, 13—23.

V. 12. „*proti Kristu*“, ježto řečení „*Slabí*“ jsou údy jeho duchovního těla, vykoupené a posvěcené jeho krví.

V. 13. Srv Řím 14, 21.

9, 1. Pavel sám je také „*svoboden*“ jako všichni korintští „*silní*“, o nichž mluvil v hl. 8; avšak užívá své svobody tak, aby nikoho nepohoršil (8, 13), ale všecky získal Kristu. Nadto jest i *apoštolem*. Vzkříšeného Krista *viděl* na své oči právě tak, jako kterýkoliv jiný apoštol. Viděl Ho a dostal od Něho apoštolské poslání. (Sk 1, 21n; 10, 41. Gal 1, 1. 12.)

V. 2. Kvetoucí stav církve korintské, kterou Pavel založil, *dokazuje*, že Bůh provázel jeho činnost svým požehnáním a že tedy byl a jest Pavel

pravý jeho apoštol. Jako pečeť dokazuje pravost listiny, tak dokazuje stav církve korintské pravost Pavlova apoštolátu. — Korintská církev jest dílo apoštolovo „v Pánu“, protože jsou Korinťané Kristovi, křesťané.

V. 3. „zkoumají“, vyšetřují, jsem-li pravým apoštolem.

V. 4.—6. Pavel jakožto pravý apoštol (v. 1—3) dovolává se práva na tři věci: 1. na hmotné zaopatření, 2. na obsluhu (starší) křesťanskou ženou (Srv Mt 27, 55; Lk 8, 1) a 3. na osvobození od tělesných výdělečných prací. — To své právo dokazuje: 1. jednáním ostatních apoštolů (v. 5n), 2. obdobnými příklady ze všedního života (v. 7), 3. svědectvím Písma (v. 8—11), 4. poukazem na jiné učitele a služebníky chrámu (v. 12n), 5. příkazem samého Pána.

V. 5. „sestru“ = křesťanku. — „ženu“, věkem pokročilou ošetřovatelku, hospodyni, sběratelku almužen, dodavatelkou jídla, šatu a pod. Hodila se k tomu „žena“ vdaná, vdova. Také Pána provázely ženy věřící, starající se o hmotné potřeby jeho i apoštolů. Mt 27, 55; Lk 8, 1nn. — Podle běžného obyčeje židovského poskytovaly zámožné ženy svým učitelům stravu a šat (Jeronym k Mt 27, 55). — „bratři Páně“, t. j. jeho příbuzní, kteří patřili do sboru apoštolského, Jakub Menší, Juda Tadeáš (Mt 13, 55; Mk 6, 3). O *Jakubovi* viz Mt 10, 3; Mk 3, 18; Lk 6, 15; byl to syn Marie, manželky Klofovy (Jan 19, 25) neboli Alfeovy (Mk 16, 1; 15, 40). — O *Judovi*, bratru tohoto Jakuba (Lk 6, 16; Sk 1, 13; Jud 1), viz Mt 10, 3; Mk 3, 18; Jan 14, 32. Snad jest i apoštol Šimon Horlivec (Lk 6, 16; Sk 1, 13; Mt 10, 3 i Mk 3, 18), týž, jenž Mt 13, 55; Mk 6, 3. slove „bratr Páně“.

V. 6. „*tělesně nepracovati*“ a žádati výživu od církevních obcí, jako činí ostatní věrozvěstové. — Ze zmínky o Barnabášovi lze vyvozovati, že tento spolupracovník Pavlův s ním zakládal církev korintskou nebo po něm v Korintě pracoval (Cornely).

V. 7. Co „*lidé mluvivají*“ má jen váhu člověka, avšak autorita Boží totéž potvrzuje (Dt 25, 4). Viz níže v. 9.

V. 9. Bůh pečuje sice o každého svého tvora, tedy též o býka, avšak zákon, který zakazoval dobytčeti (vyšlapávajícímu zrní z rozprostřeného obilí) dáti náhubek, byl dán Israelitovi, aby si připomenul, že každý dělník jest hoden své mzdy (1 Tim 5, 18) = „*pro nás*“, Israelity a vůbec lidi všechny „*to praví*“. — „*ovšem*“ = samozřejmě.

V. 10. „*i mlátec*“ má mlátiti. — „*na úděl*“, jež mu dá pán role.

V. 11. „*my*“ apoštolé, věrozvěstové. — „*věci duchovní*“ = křesťanskou víru a z ní vyvěrající duchovní štěstí. — „*hmotné věci*“ = zaopatření.

V. 12. „*jiní*“ věrozvěstové, učitelé, jako byl na př. Apollo. — Aby nikoho nepohoršil a tím nebrzdil šíření křesťanství, nevymáhá svého práva na hmotné zaopatření. (Tuto myšlenku Pavel rozvádí níže ve v. 15nn.) Korintští „*silní*“ mají se podobně vzdáti svého práva na požívání masa obětovaného modlám, aby se nepohoršovali jejich „*slabí*“.

V. 13. Pavel naráží na práva zaručená zákonem (Nm 18, 8n. 31; Dt 18, 1—4) israelským duchovním.

V. 14. Viz Mt 10, 10; Lk 10, 7. — „*byli živí*“ = měli právo živu býti.

V. 15. navazuje na v. 12b. — Pavel neodůvodňuje svého práva na výživu od církve proto, aby si ji skutečně vymohl. Jeť „*chloubou*“ jeho bez-

platná činnost apoštolská, která se vzdává toho, co jí patří, a tím jedná *nad povinnost* a zjednává si *zvláštní zásluhu*.

V. 16. Hlásá-li Pavel evangelium, koná jen svou přísnou povinnost (výše 1, 17; Řím 1, 14; Sk 26, 16nn; 22, 21). Kdyby jí nekonal, hrozily by mu *tresty*.

V. 17. „*vykonávám jen svěřený úřad*“, jen povinnost; „*činím-li tak ze svého popudu*“, sám od sebe a ze sebe, vzdávám-li se práva na hmotné požitky, činím *nad* svou povinnost, i zjednávám si *zvláštní zásluhu* a nárok na odplatu jí příslušnou. Srv Mt 19, 17nn.

V. 18. „*odplata*“ zvláštní za mimořádnou zásluhu, „*chlouba*“ Pavlova (v. 15). — Korintští svobodáři, nadutí svým „*poznáním*“ (v. 1), měli si z Pavla vzítí příklad, kterak jest si odpírati také dovolené věci tu, kde jde o zájmy evangelia.

V. 19. „*nezávislý*“, svobodný, jak byl již prohlásil výše ve v. 1. — I v jiných případech Pavel vzdává se své svobody ve prospěch bližního. Podobně ať tedy jednají také korintští svobodáři! — Nezávislý „*dokonale*“ na žádném člověku v žádné příčině (Jan Zlat.). — „*získal*“ Kristu.

V. 20. „*zákonem*“ Mojžíšským obřadným a občanským. — „*židům*“ ve smyslu náboženském. — Kterak se Pavel (pedagogicky) přizpůsoboval židům, viz Sk 16, 3; 18, 18; 21, 18nn; 24, 17. Jinak jednal, kde přizpůsobení nebylo dogmaticky možno; srv Sk 15, 2; Gal 2, 1nn.

V. 21. Srv Gal 2, 14; Sk 11, 3. — „*zákona*“ mojžíšského neměli *pohané*.

V. 22. „*slabým*“ křesťanům, o nichž byla řeč výše 8, 9nn. — Místo „*abych aspoň některé zachránil*“, Vulg: „*abych všechny získal*“.

V. 23. „*údělu*“, jež ev. slibuje. — „*s jinými*“, kterým kázal.

V. 24. Srv Gal 2, 2; 5, 7; Fil 2, 16; 3, 12nn; 1 Tim 6, 12; 2 Tim 2, 5; 4, 7; Žid 12, 1. 4. 12n; Ef 6, 13nn; 1 Thes 5, 8. atd. — „*závodistiště*“ (stadion) = církev. — „*Tak*“ jako běží onen vítěz.

V. 25. Také korintští „*silní*“ mají se *zdržeti, odeprítí si* maso obětované modlám, kde by tím pohoršili „*slabé*“. — „*zdržovati se*“ a cvičiti, otužovati se (training); viz níže.

V. 26. „*nikoli na nejisto*“, na slepo, nazdařbůh, nýbrž přímo k metě. Srv Fil 3, 14. = do vzduchu, do větru dávatí rány.

V. 27. Pavel jako pěstní zápasník (rohovník) *bije do svého těla*, jež se mu protiví a vzpírá (Kol 1, 22). — „*potýkám se*“ = rohuji (boxing). — „*trýznil své tělo*“ na př. namáhavou prací denní i noční (1 Thes 2, 9; 2 Kor 6, 4nn; 11, 23nn). — Vítěz v zápasech vodíval po aréně poraženého soka jako svého otroka a diváci mu tleskali. — „*abych nebyl zavržen*“ = abych se nestal nehodným onoho věnce. Srv 2 Tim 4, 8.

10, 1.—14. Všem *Israelitům, vyšlým z Egypta*, dostalo se množství Božích dobrodiní. Veliká většina jich však zhřešila, a za trest na poušti zahynula, takže do slíbené země vkročilo jich jenom několik. Korintským *křesťanům* dostalo se mnohem více milostí Božích. Kdyby však hřešili, byli by také od Boha potrestáni! Ať se tedy mají na pozor! Budou-li bdíti a nebudou-li se sami vydávati v nebezpečí hříchu, Bůh je bude ve všech těžkostech voditi k vítězství.

10, 1. O sloupu „*oblakovém*“, jež Israelity pouští vedl, je zastiňoval a chránil, viz Ex 13, 21;

14, 19nn; Nm 14, 14; Ž 104, 39; Moud 10, 17; 19, 7. atd. — O přechodu „*mořem*“ Rudým viz Ex 14, 22. Jako korintští křesťané byli pokřtěni vodou a Duchem sv. (Jan 3, 5), tak byli (v předobrazu) již pokřtěni Israelité *vodou Rudého moře* (= typus, předobraz vody křestní, viditelného znamení) a oblakem (= předobraz Ducha sv. a jeho neviditelné milosti, již křtěncům uděluje). Jako korintští křesťané křtem vtělení, včlenění byli *do Krista* a do jeho nové úmluvy (= N. z.), tak i putující Israelští řečeným (předobrazným) křtem byli zasvěceni a zapojeni „*do Mojžiše*“ a do jeho úmluvy (S. z.). — Byltě Mojžiš osobní předobraz Krista.

V. 3. „*pokrm*“ = manna. Ex 16, 14nn. Byl „*duchovní*“ svou zázračnou povahou (Ž 77, 24; 104, 40; Moudr 16, 20) a zejména svým *duchovním*, t. j. typickým *významem*, ježto předobrazoval nejsv. svátost oltářní (Jan 6, 48).

V. 4. Ex 17, 6; Nm 20, 8. Ta voda byla „*duchovní*“ nápoj pro svůj zázračný původ a zejména proto, že předobrazovala krev Kristovu v Eucharistii. Israelity provázel pouští Syn Boží, který se měl podle úradku nejsv. Trojice svým časem vtělit (= „*Kristus*“). Bůh sluje častěji ve S. z. „*Skála*“ (Dt 32, 4. 15. 18; Ž 17, 3; 41, 10; Is 17, 10; 26, 4). — „*Přirozená skála nevydávala vody, ale jiná skála duchovní to činila, t. j. Kristus, jenž byl ustavičně s nimi a všecky ty věci zázračně působil, proto Pavel praví: „ze skály, která je provázela“.* (Jan Zlat.)

V. 5. Kromě Josua a Kaleba všichni Israelité vyšli z Egypta a starší dvaceti let pykali za své hříchy smrtí: mrtvolami jejich *byla poseta, postlána* poušť. Nm 1, 46; 14, 20nn; 26, 63nn.

V. 6. „*Tyto události*“: 1. modlářství spojené se

smilstvem (v. 7n); 2. pokoušení Boha (v. 9); reptání proti Bohu (v. 10). Srv níže v. 11. — O žádostivosti Israelitů viz Nm 11, 34nn.

V. 7. Viz Ex 32, 6. — „*Jedli a pili*“ při obětní hostině, která souvisela s bohoctou vzdávanou zlatému býčku. Pavel naráží na obětní hostiny pohanů, jež úzce s modlářstvím souvisely a jichž se někteří korintští křesťané („silní“, svobodomyslní) účastnili. — „*tančili*“ (hráli si) *necudně*, jak líčí v. 8. — Necudné tance a jiné pohlavní výstřednosti bývaly součástí modloslužby!

V. 8. Nm 25, 1—9. Bohoslužebným smilstvem byla v Korintě uctívána bohyně Afrodite. Korintští křesťané, kteří zasedali s pohany na jejich obětních hostinách, vydávali se v nebezpečí, že podlehnou svodu bohoslužebných nevěstek. — Nm 25, 9. počítá 24.000. Apoštol buď nepočítá ty, kteří byli popraveni od knížat, nebo jsou obě číslíce na obou místech jen okrouhlé (přibližné), nebo jest mysliti na poruchu opisovačovu.

V. 9. Místo „*Hospodina*“ (Pána) jiné rukopisy (také Vulg) mají „*Krista*“, t. j. Syna Božího, tehdy ještě nevtěleného, který však svým časem měl se vtělit. Srv výše v. 5. — Pavel má na mysli Nm 21, 4nn. Israelitům se omrzela cesta pouští, i počali žehratí na její obtíže a vzpomínatí na dobré časy v Egyptě. Korintští svobodáři při pohanských hostinách bývají sváděni vzpomínatí na vše to, čeho v pohanství užívali, čeho se však přijetím křesťanství vzdali; snadno se dají strhnouti k hříšným rozkošem pohanským. Tím, že se budou vydávati svévolně v nebezpečí hříchů, budou Boha pokoušeti, drážditi, vyzývati, aby je trestal.

V. 10. Vydávají se do nebezpečí, že budou reptati proti Boží prozřetelnosti, která je vedla do

přísného křesťanství a zbavila pohodlného a smyslům lahodného života v pohanství. Viz (Nm 11, 4nn) Nm 16; Moudr 18, 25. „*zhoubce*“ = zosobněná zhouba.

V. 11. „*Toto všecko*“ jako výše ve v. 6. — Řím 15, 4. — „*Konec věků*“ = poslední čas (1 Petr 1, 5) = údobí mesiášské, jež se počalo prvním příchodem Kristovým na svět a skončí se druhým jeho příchodem, po němž nenastane na zemi již údobí jiné, nýbrž počne věčné království nebeské. Srv Žid 9, 26.

V. 12. „*aby nepadl*“ do hříchů výše jmenovaných, což by se mohlo snadno státi, kdyby se vydával svévolně do nebezpečí hřešiti. — O tom „*stoji-li kdo*“, může se důvodně domnívati (jistota jen morální), nikdo však nemůže o sobě opovážlivě tvrditi s jistotou neochvějnou, že jest („*stojí*“) v milosti posvěcující. Viz výše 4, 4; 9, 27. — Špaček, Katol. věrouka III (Praha 1922), str. 136n. — „*Padnouti*“ a milosti Boží ztratiti lze každým těžkým hříchem. „*Bude-li kdo tvrditi, že není žádného jiného smrtelného hříchu mimo nevěru, nebo že žádným jiným sebe těžším a hroznějším hříchem, vyjma hřích nevěry, milost již nabytá nemůže býti pozbyta, budiž z církve vyloučen*“ (sněm Tridentský zas. VI. can. 27). Viz Špaček n. u. m. str. 143.

V. 13. „*Silní*“ korintští křesťané byli sice dosud *pokoušeni* k účasti v pohanských hostinách, avšak to *pokoušení* není nepřekonatelné; s pomocí, kterou slibuje Bůh, nejvýš věrný, nad ním zvítězí a tak poslechnou Pavla, jenž jim řečenou účast zakazuje. Kdyby neposlechli, do chrámů pohanských chodili dále, bylo by to „*pokoušení*“ později nesnáze zdolati. — Bůh současně „*s pokoušením*“, jež na

nás dopouští, dává nám svou milost, abychom je zmohli. — Opravdu věrný jest Bůh, jenž slibuje a dává moc, abychom nebyli (v pokušení) přemoženi.

V. 14. „*Proto*“, že jísti maso při obětních hostinách pohanských jest nebezpečné (v. 1—12), pohoršlivé (8, 8nn), a že zdržeti se ho jest možno (10, 13) — „*od modlářství*“, od jakékoliv účasti v něm.

V. 15—22. Křesťané svými obětními hody, t. j. požíváním těla a krve Kristovy při eucharistické hostině zapojují se do Krista (v. 16n); také nevěřící Israelité svými obětními hostinami se sjednocují se svým oltářem (v. 18); proto také křesťanští účastníci pohanských hodů obětních spojují se se zlými duchy, kteří za pohanskými oběťmi stojí. Nelze však připustit, aby ten, kdo se stává účastníkem těla a krve Kristovy, spolčoval se současně se zlými duchy! (v. 19—22).

V. 16. „*Kalich*“ = krev Kristova pod způsobou vína v něm obsažená (meton. nádoba jmenována místo jejího obsahu). Sluje „*kalich požehnání*“, protože bývají nad ním (vínem) vyslovována slova, jimiž Kristus mění víno ve svou krev všecko požehnání obsahující a přinášející; slove tak i proto, že bývají před a po této proměně nad ním konány modlitby (Mt 26, 26n; Mk 14, 22). — „*Žehnají*“, sice kněží, ale s nimi se také spojují přítomní věřící. — Požehnaný, konsekrovaný kalich jest nám „*společenství*“, t. j. spojení s Kristovou krví, kterou obsahuje a kterou věřící pijí. — „*Lámati chléb*“ znamená slaviti eucharistickou oběť (mši sv.) s obětní hostinou (= sv. přijímáním). Sk 2, 42. 46; 20, 7. 11. Nauka dvanácti apoštolů 14. Srv 1 Kor 11, 24; Lk 22, 19; Mt 26, 26; Mk 14, 22. —

„*Chléb*“ ten eucharistický jest nám „*společenství*“, t. j. spojení s Kristovým tělem, jež se pod svými způsoby tají a jež přijímáme a jíme.

V. 17. Protože nás Eucharistie spojuje s Kristem (v. 16); zapojuje také věřící (přijímatele Eucharistie) do Krista, ztmeluje věřící v jeden celek; to proto, že tento „*chléb*“ je právě Kristovo *tělo*. O spojení přijímajícího sv. Eucharistii s Kristem viz Jan 6, 57n. — „Uznání byvše za hodné božských tajemství, stali jsme se téměř jedním tělem a jednou krví s Kristem.“ (Cyril Jerus.)

V. 18. „*Israel(ité) podle těla*“ = židé proti duchovnímu „*Božimu Israelovi*“, to jest *křesťanům*. (Řím 2, 28n; Gal 3, 29; 4, 29; 6, 16.) Obětní hostiny israelské před Kristovou obětí kříže spojovaly účastníky jich s *Bohem*; po Kristově oběti však již Israelity nepojí s *Bohem*, nýbrž jen s „*oltářem*“; jsouť nyní jejich oběti hluché, prázdné obřady.

V. 19n. Dt 25, 17; 32, 17; Ž 105, 37; 95, 5; Bar 4, 7; Zjev 9, 20. Všecko modlářství a všecko mnoho-božství přičítáno je zlým duchům, takže oběti, jež pohané podávali svým modlám nebo bohům, ve skutečnosti přispívaly ke cti zlých duchů a jim byly obětovány (Cornely). Kdyby Korintští křesťané zasedali v pohanských svatyních u stolů, na nichž bývá předkládáno maso obětované modlám, t. j. ve skutečnosti zlým duchům, vcházel by do *společenství* s těmito pekelníky!

V. 21. „Apoštol viděl i v kalichu požehnání a v chlebě, který se láme, obětní hostinu, tedy oběť. Tím více, že podle tehdejšího náboženského názírání nenastalo těsné *společenství* mezi bohem a obětujícím, jestliže tento požíval z pokrmu kteréhokoliv, nýbrž jen když požíval z hostiny obětní. Tomu nasvědčuje i ta okolnost, že apoštol staví

proti obětnímu stolu pohanů stůl hostiny eucharistické. Jako na onen, tak i na tento se klade *obětní* hostina. Stůl Páně připomíná stůl Hospodinův = *oltář* (Ez 39, 20; 44, 16; Mat 1, 7. 12). Je tedy *podle vývodů Pavlových eucharistie oběť*, její požívání *obětní hostinou* a jejím *stolem jest oltář* (Špaček, Věrouka III, 335n).

V. 22. „*drážditi*“, popouzeti Hospodina, aby nás potrestal. Je „*řevnivý*“, nestrpí, aby bohocta, jemu jedinému příslušná, vzdávána byla jinému. Dt 32, 21. — „*silnější*“, že bychom se mohli s úspěchem na odpor postavit proti jeho trestající ruce.

V. 23. „*Všecko*“, co není hřích samo o sobě, tedy věci nelišné, mravně lhostejné. Srv výše 6, 12; 8, 4nn.

V. 24. Viz výše 9, 1nn; Řím 15, 1nn; níže v. 33n; 13, 5.

V. 25. Není nutno pro uspokojení svého svědomí (abyste snad nehřešili), není nutno „*vyšetřovati*“, bylo-li maso, jež jest na veřejném trhu na prodej, obětováno modlám čili nic.

V. 26. Protože je vše Hospodinovo (Ž 23, 1), není nic samo o sobě poskvrněno.

V. 27. „*Pozve-li vás*“ na soukromou (nikoliv na obětní!) hostinu. — „*pro svědomí*“ jako ve v. 25.

V. 28. Ten „*někdo*“, křesťan „*slabý*“, žid nebo pohan mohl by pohoršen býti. Srv výše 8, 9nn. Proto třeba se masa obětního zdržeti.

V. 29. Co je v uvozovacích znaménkách (v. 29 b. 30) jest asi hlas „*silného*“ Korintana, jenž má své námitky. — Křesťan „*silný*“ není sice ve *svém* svědomí *vázán*, aby jednal podle bludného svědomí svého bližního nebo podle jeho vrtochů, jest však láskou křesťanskou *vázán* nedávati „*slabému*“ pohoršení.

V. 30. „*s vděčností*“, s modlitbou díky. Tou modlitbou vyznávám, že věc, za kterou děkuji, je dar jediného pravého Boha, neposkvrněné dílo jeho (v. 26) a tím zároveň se ohrazuji proti jakékoliv účasti v modlářství. Srv výše 8, 6; Řím 14, 6; 1 Tim 4, 4n.

V. 31—11, 1. podávají napomenutí *závěrečná* k celé rozpravě o požívání masa modlám podaného (8, 1—11, 1).

V. 32. „*úraz*“ duchovní = pohoršení mravní.

V. 33. Viz výše 9, 1nn. 23; Řím 15, 3. — Pavlovy vývody nepřičí se všeobecnému ustanovení sněmu apoštolského o mase obětovaném modlám (Sk 15, 29). Pavel onen dekret (slušící popředně církvím syrským a kilikijským) vykládá, rozvádí a obrací na poměry církve korintské, která se skládala velikou většinou z bývalých *pohanů*, a do níž vstoupilo nemnoho židů. Apoštol řeší rozličné případy: Buď jde 1. o požívání řečeného masa při obětních hostinách v pohanských svatyních. To jest venkoncem zakázáno jako zlo, věc vniterně mravně špatná. Jindy 2. jest zakázáno jísti to maso, když by tím bylo dáváno pohoršení, třeba by takové jednání nebylo samo v sobě mravně nic závadného. 3. Jinak je dovoleno jísti z pohanských žertev.

11, 2. „*naučení*“ = ústní podání, tradice.

V. 3. Pokud jde o vnitřní život křesťanův (život milosti) není rozdílu mezi mužem a ženou. Gal 3, 28; v církevním shromáždění však má žena mlčetí. Níže 14, 34; 1 Tim 2, 12. Správu církve mohou vésti jen muži. Žena je tedy v církvi úd podřízený podobně jako v rodině (Ef 5, 22; 1 Petr 3, 1). — „*hlavou Kristovou*“ = Krista jakožto člověka.

V. 4n. Židé (muži) konající pobožnosti ve chrámě mívali na hlavě. Proti tomu Řekové obcovali

svým bohoslužbám s hlavou holou; tento obyčej řecký měl vládnouti v Korintě také při křesťanských obřadech; holá hlava byla odznak mužovy svobody, tak jako závoj ženin byl odznak její podřízenosti — „*když se modlí*“ při bohoslužbě veřejné a společné. — „*prorokuje*“ = mluví, káže z nadpřirozeného vnukání Ducha sv. Viz níže 14, 1nn. — Žena ovšem ve svatyni nesměla mluvit, tedy ani prorokovati, mohla však dostávat mimořádná vnuknutí Boží jako je dostávaly „*prorokyně*“ ve S. z. — Muž „*hanobí*“ svou hlavu, Krista, protože na ni klade odznak *nesvobody*, podřízenosti; před Bohem má se objeviti ve své *důstojnosti*, a to jest jeho svoboda; sice ruší řád Bohem ustanovený. — Žena, odkládající závoj, neuznává svou podřízenost, osobuje si důstojnost muže a tím ho, svou hlavu, hanobí; kromě toho — předstupuje před Boha jako *nevěstka*; jen lehké ženštiny chodily veřejně s holou hlavou; vznešené matrony neukazovaly se veřejnosti leč zahalené!

V. 6. Štiplavě a peprně: Ať nezůstává taková žena státi na poloviční cestě, ať věc provede do posledních důsledků, ať je z ní *celá nevěstka*. Srv Is 3, 17. 24; Nm 5, 18.

V. 7. Bůh sice stvořil muže i ženu „*k obrazu a k podobě*“ své, oba učinil králi přírody. Gn 1, 26nn. Žena však byla „*pomocnice podobná muži*“ a tedy obraz a odlesk muže (Gn 2, 18. 20). Poněvadž pak žena z muže byla vzata (v. 23), *jest obraz a podoba muže* a skrze muže teprv obraz a podoba Boží. — Jedině muž — nikoli žena — dával zvířatům jména!

V. 8n. „*pro muže*“, aby mu byla pomocnicí.

V. 10. „*znak moci*“ = nadřízenosti mužovy = závoj. — „*pro anděly*“, kteří byli svědky stvoření

prvních lidí (Job 38, 7), znají tedy dobře správný poměr ženy k muži; pro anděly, kteří jsou také přítomni při křesťanské bohoslužbě, vidí, kterak se ženy chovají a mohli by při soudu svědčiti proti nim, kdyby nechtěly uznávati svou podřízenost.

V. 11n. „Žena z muže“ = Eva. Aby se muž nevypínal nad ženu, apoštol připomíná závislost dalších mužů — na ženách, na matkách, z nichž se rodí a tím poukazuje na *důstojnost mateřství*. — „v Pánu“, v církvi, podle učení Kristova. Muž a žena (zejména v křesťanském manželství) na sobě vespolek závisí; muž je sice v křesťanské rodině hlavou, ostatně jsou si však muž i žena rovni.

V. 13. „*modliti se*“ ve shromáždění věřících, jak bylo zdůrazněno výše ve v. 5.

V. 14n. Žena má se dáti vésti přírodou, která ji zakrývá hlavu vlasy a má tím směrem jíti dále: i vlasy si přikrývati závojem.

V. 16. Není obyčej v církvích křesťanských, aby kdo odporoval zásadě všeobecně zachovávané, že má žena při společných bohoslužbách hlavu míti zahalenu.

V. 17. Na počátku předchozího úryvku mohl sv. Pavel Korintany *pochváliti* (výše v. 2); na počátku následujícího úryvku nemůže tak učiniti, ježto zlozvyk, o němž níže mluví, zasluhuje *pokárání*. — „*se scházíte*“, abyste slavili „*večeři Páně*“; ta shromáždění mají býti k vašemu „*lepšímu*“, náboženskomravnímu zdokonalení; pro zlořád, který se do nich vplížil, jsou však na vaše pohoršení, na vaši duchovní zkázu. — „*Večeře Páně*“ byla poslední slavnost velikonočního beránka, při níž Pán v kruhu svých apoštolů slavil též po prvé hody *eucharistické*. V Korintě (jak i jinde, srv Sk 2, 42. 46; 20, 7nn) za časů Pavlových patřily k „*večeři*

Páně“ t. zv. *agapy*, hody lásky, jakožto příprava na hody eucharistické, t. j. na „*lámání chleba*“ (mši sv. a sv. přijímání). V pojmu večeře Páně byla *a*) rovnost všech křesťanů před Bohem, bohatých i chudých a *b*) pospolitost a bratrská láska (Jan 13, 1nn. 34nn; 14, 12nn; 17, 20nn). Proto přinášeli (nebo měli přinášeti) bohatší k agapám pokrmy a nápoje a sdíleli se o ně s chudými bratry a sestrami, kteří neměli co přinést. Sobectví bohatých však zplodilo v Korintě nešvar: bohatí přišli do křesťanského sboru před časem, kdy tam chudí ještě nebyli a snědli sami a vypili vše, co si byli z domu přinesli. Když později přišli chudí, nebylo nic pro jejich hlad a žízeň, kdežto bohatí byli někdy i přesyceni a vínem rozjařeni. To již nebyly „*hody lásky*“, nýbrž obyčejné stolování, na které nebylo třeba choditi do křesťanského sboru, které mohli boháči velmi dobře konati doma. Nejhorší při tom bylo, že takové jednání nebylo hodná příprava na slavení Eucharistie, nýbrž naopak: nestřídmost, sobectví, neláska bohatých, jež budovala v chudých roztrpčení — činila je nehodnými stolu Páně! — „*příkaz*“ vysloven jest níže ve v. 33n. — O agapách viz *Sauerův* článek v *Buchbergerově Lexicon für Theologie u. Kirche*. I. Fr. i. B. 1930, sl. 122—124.

V. 18. Druhý nešvar (proti tomuto „*prvnímu*“) bude Pavel kárati ve hl. 12—14 (nesprávné užívání mimořádných darů Božích). — „*v církvi*“ k veřejné bohoslužbě. — „*strany*“ bohatých a proti nim chudých, protivy *společenské*.

V. 19. „*roztržky*“ v důležitých otázkách *náboženských*, jež vyžadují *jednotu*. — „*musí býti*“ jako pohoršení vůbec (Mt 18, 7; Lk 17, 1). — „*kteří se osvědčí*“ jako poctiví, věrní, spolehliví křesťané.

V. 20. Viz pozn. k v. 17. — Co se u vás děje, není *důstojné* slavení večeře Páně.

V. 21. „*Každý*“ = „*druhý*“ = boháči. — „*jeden*“ = chudí. — „*svou*“ vlastní, osobní, soukromou večeři, kterou si přináší z domu do sboru. — „*napřed*“ nečekaje, až přijdou ostatní, chudí. — „*má hlad*“ a žízeň. — jest „*opojen*“ a přesycen.

V. 22. „*své domy*“ soukromé. — Pavel nemůže *chváliti*, jak již byl napsal výše (v. 17).

V. 23. Jak neslušně korintští boháči jednají vysvitne, uváží-li, co Spasitel mluvil a činil, když sám po prvé s apoštoly svou poslední „*večeři*“ slavil. Viz Lk 22, 19n; Mt 26, 26n; Mk 14, 22. — „*přijal*“ přímo vnitřním zjevením; srv níže 15, 3; Gal 1, 12. — „*předal*“ ústně podal.

V. 24. „*Vezměte a jezte*“ dostala se sem za slovo „*řekl*“ do některých rukopisů nejspíše z Mt 26, 26. Také úřední vydání Vulg je má. — Nelze zjistit, zdali Pán prve chléb rozlámал a *potom* řekl „To jest tělo mé“, či naopak prve vyřkl tato slova a po nich teprve lámал. — „*lámáné*“ = jež jest nyní lámáno; slovo κλώμενον (= lámáné), jež mají některé řecké rukopisy, vyplývá i bez ohledu na ně ze slova ἐκλάσεν (= rozlámал). Sv. Lukáš má v 22, 19, „tělo za vás *dávané*“ (= vydávané = jež jest za vás nyní vydáváno). Sněm Tridentský (zas. XIII. hl 1.) prohlašuje: že *Pán určitými a zřetelnými slovy* (disertis et perspicuis verbis) *svým učedníkům dosvědčil, že jim podává vlastní tělo a vlastní krev, a že mají tento vlastní a zcela jasný smysl* (propriam et apertissimam significationem), *v jakém jim sv. Otcové rozuměli*. Ostatně viz Špaček, Katol. věrouka III, str. 272nn.

V. 25. Sv. Lk (22, 20) uvádí taktéž slova Spasitele, přidává k nim však „*(kalich) za vás vyléva-*

ný“ (= který jest za vás vyléván). Výrok tento v podstatě se rovná výroku zaznamenanému u Mt 26, 28 a Mk 14, 24. („Toto jest krev má smlouvy (nové), (krev) za mnohé vylévaná.“) Jako „*smlouva*“ S. z., ve kterou vešel Hospodin (prostřednictvím Mojžíšovým) se svým národem, byla obětní krví žertev *založena*, tak byla i *nová smlouva* (Jer 31, 31), prostřednictvím Kristovým učiněná, nejen „*potvrzená*“, zpečetěna, posvěcena, nýbrž i *založena* obětní krví Kristovou. Viz Ex 24, 8; Žid 9, 24. Proto mohou Pavel a Lk krev Kristovu v kalichu *ztotožňovati* s novou úmluvou (krev Kristova = Nový zákon). Viz můj článek „Krev úmluvy“ v revue „Na hlubinu“ VII (1932), str. 342nn. a *Fonseca*, *Διαθήκη* — Foedus an Testamentum? v „Biblica“ VIII. (1927), str. 436nn. — „*Kristus Pán* a) prohlásil tedy své tělo a svou krev *za obětní, za žertvu*, kterou podával v oběť za své učedníky a za lidstvo vůbec. Úslovími „vydati za někoho tělo (život), vylíti za někoho krev“ označuje se v Písmě sv. skutečná oběť. b) Podle zprávy *Lukášovy a Pavlovy* ... obětoval *svou krev*, která byla před ním *v kalichu a tělo*, jež bylo pod *způsobou chleba* přítomno. c) Nazval svou krev krví *Nového zákona* (úmluvy). Jako S. z., stará Úmluva byla obětní krví zpečetěna (Ex 24, 5—8), tak i novou Úmluvu *svou obětní krví potvrdil*. Podle *sv. Pavla* „nebývá úmluva s Bohem zasvěcena bez krve (Žid 9, 18). d) Prikázal svým učedníkům: „To číňte na mou památku.“ Podle mnohých bohoslovců lze místo „číňte“ přímo dosaditi „obětujte“, ježto podle tehdejších náboženských názorů bylo opakování takového posvátného úkonu obětním úkonem... *Je tedy patrné, že Kristus eucharistii ustanovil za nekrvavou a usta-*

vičnou oběť, a že při ní obětoval své tělo a svou krev“ (Špaček n. u. m. str. 334). — Vulg, jež překládá „*bude vylita*“ (Mt, Mk, Lk) a „*bude vydáno*“ nevystihuje dokonale původního smyslu. — Sněm Tridentský (zas. XXII. kan. 2) prohlásil: Bude-li kdo tvrditi, že Kristus řka „To činíte na mou památku“ apoštoly neustanovil kněžími nebo nenařídil, aby oni a ostatní kněží tělo a krev jeho obětovali, buď z církve vyloučen.

V. 26. Mluví zase již Pavel. — „*dokud nepřijde*“ k poslednímu soudu. — „Oběť mše sv. jest nám skutečnou památkou smrti Kristovy, poněvadž při ní stane se svým tělem a svou krví skutečně přítomen pod oddělenými způsoby chleba a vína, takže se nám představuje jako obětovaný nebo tajemně zabitý beránek, a smrt jeho se nám takto názorně předvádí.“ (Špaček n. u. m. s. 342.)

V. 27. „*Proto*“, poněvadž požehnaný (konsekrovaný) chléb *je* skutečně Kristovo tělo a požehnané víno *je* skutečně jeho krev. — „*nehodně*“ = bez náležité přípravy, jak činili korintští boháči. — „*proviní se proti tělu*“ (na těle) jako ten, kdo na př. Krista bičoval, trním korunoval, křižoval. Proviňuje se na těle i na krvi, ať přijímá nehodně jen tělo Páně „*nebo*“ jen krev jeho, protože pod způsobou chleba se tají tělo i krev a pod způsobou vína krev i tělo Kristovo.

V. 28. Výsledek toho sebezkoumání musí býti *soud* a sebevědomí o *mravní hodnotě* přijmouti tělo Páně.

V. 29. „*nehodně*“ nemají sice nejdůležitější rukopisy řecké proti většině jiných svědků, avšak to slovo vyvěrá samo ze souvislosti. — „*jí a pije*“ = na sebe uvaluje. — „*nesoudí náležitě*“ pokládáje ten chléb za všední pokrm, za obyčejné jídlo. —

„odsouzení“ k trestu těžšímu nebo lehčímu podle větší nebo menší nepřipravenosti přijímajícího.

V. 30. Pavel pokládá početné tělesné nemoci a úmrtí Korinťanů za „odsouzení“, t. j. časné tresty, že se na přijímání těla Kristova dobře nepřipravovali.

V. 31. „soudili“ o své mravní přípravě na večeři Páně a podle toho „soudu“ jednali. — „souzení“ a odsuzování k časným trestům, o nichž byla řeč ve v. 30.

V. 32. „souzení“ = stíhání časnými tresty, jež mají také ráz léčivý. — „odsouzení“ k věčné záhubě, *zavržení*.

V. 33n. „*k hodům*“ lásky, *agapám*. Viz výše v. 17. — Účelem těch hodů nebylo nasytit se, nýbrž ukázati bratrskou lásku. Zákona o přirozeném postu (lačnosti) před sv. přijímáním tehdy ještě nebylo.

12, 1. Srv výše 7, 1; 8, 1. — „*duchovní dary*“, projevy Ducha, charismata, milodary, milostiny (pneumatika) = zvláštní, mimořádné, zázračné dary Ducha sv. v prvotní církvi, dávané nikoli k osobnímu posvěcení jednotlivců (*gratia gratum faciens*), nýbrž k duchovnímu prospěchu jiných, církevního celku (*gratia gratis data* — milost zdarma daná). Budily neobyčejnou pozornost a hluboké přesvědčení o pravdě křesťanské. Korintští prosili sv. Pavla o poučení stran milodarů; učinili tak, jak se zdá, listem, poslaným do Efesu po Stefanovi, Fortunatu a Achaiku (níže 16, 17; viz též úvod). — Milodary předpovídal již Joel 2, 20. (Srv Sk 2. 16nn.) Slíbil je Pán (Mk 16. 17n). Sliby se splnily v den letnic, když věřící shromáždění ve večeřadle „počali mluvit jazyky“ (Sk 2, 4. Viz tamže 8, 18; 10, 46; 19, 6). Sv. Pavel mluví

o milodarech Gal 3, 5; Řím 12, 6n; Ef 4, 11. — O věcech týkajících se agap, Pavel potřebné zařídí později osobně, o milodarech „*však*“ pokládá za nutné pojednati hned v listě. — Viz Špaček n. u. m. s. 7n. — Hudec v Č. slovníku bohovědném V, 200nn (Praha 1931).

V. 2. Korinťané velmi toužili po mimořádných zjevech. Také po těch, jež se dály v pohanských věštírnách a chrámech a za nimiž bez rozmyslu, bez kritiky, slepě běhávali („*jakýmkoliv popudem*“). Nyní, kdy jsou již křesťany, mají mimořádné zjevy, budící pozornost, vyšetřiti, *odkud jsou a k čemu vedou*.

V. 3. „*Mluví-li*“ nebo činí-li kdo něco neobyčejného, je však zřejmo, že jest odpůrcem Ježíše Krista a nauky jeho, — *je to znamení*, že z něho nemluví *Duch sv.*, že nemá skutečného „*milodaru*“, ale že je to kejklíř. — Jestliže však omilostněný *mluví* nebo jedná tak, že vyznává spolu víru v Ježíše — Pána — Boha (a je-li přesvědčení jeho upřímné), je to *znamení*, že v něm působí skutečně *Duch sv.* Srv 1 Jan 4, 1—3.

V. 4—6. Milodary jsou rozličné, avšak jeden jest jejich původ — „*tentýž Duch*“ sv., který je rozdává. — „*úřady*“ církevní, apoštolské, biskupské, presbyterské (starších), jáhenské atd. — *Jeden a „týž Pán“*, t. j. Ježíš Kristus skrze ty úřady spravuje a řídí svou církev — jako hlava tělo. — „*účinky*“ přírodních sil, jež Bůh stvořil, zachovává a s nimiž spolupůsobí; tyto účinky jsou rozličné, a jeden jest Bůh, jenž je skrze stvořené síly činí. — Jmenován Bůh (Otec), Syn (= Pán = Ježíš), Duch sv., tedy Bůh trojjediný. — Podle jiných však „*milodary*“ = „*úřady*“ (služby) = „*účinky*“ (působnosti). Jiným Bůh = Pán = Duch sv. — Jiní jinak.

V. 7. „*projev Ducha*“ sv. = milodar. — „*k prospěchu*“ veřejnému, k blahu celé církve, nikoli k osobnímu zdaru obdarovaného! To jest účel společný *všem milodarům*. — Viz níže v. 12nn.

V. 8. „*skrze Ducha*“, „*podle Ducha*“, „*v Duchu*“ (v. 9) se omilostněnému milodaru dostává, jednomu tohoto, jinému onoho, jednomu jednoho, jinému i dvou (viz níže 14, 5. 13) i více (14, 18). — Zde (v. 8—10) vypočítává sv. Pavel *devatero* milodaru, níže (v. 28) vypočítává jich *osm*, Řím 12, 6—8 *sedm* a Ef 4, 11 jenom *pět*. Některé milodary se v těchto seznamech opakují, třebaže jiným jménem. Pavel nikde nevypočítává všechny, ježto řečené kromobyčejné projevy Ducha sv. nedají se omeziti na určitý počet. — „*Moudrost*“ byla upřímná, horlivá, rozumem i zjevením podepřená snaha o náboženskomravní dokonalost (s veškerým požehnáním, jaké přináší životu člověkovu). Viz mou BČ II, str. 432 pozn. k v. 7. Podle toho jest asi „*řeč moudrosti*“ zvláštní uschopnění (učitelů) účinně nabádati *k dokonalému* životu křesťanskému. — „*Řeč poznání*“ bylo nejspíše daleko nadprůměrné vníkaní do pravd křesťanských, do jejich hloubky a souvislosti (Rohr), jakož i umění takto je katechumenům podávati. Byl to milodar, který na výsost podporoval činnost prvních katechistů.

V. 9. „*vira*“ s pevnou *důvěrou*, která i divy činí (hory přenáší). Viz Mt 17, 20; Mk 9, 23; níže 13, 2.

V. 10. Srv Mk 16, 17n. K zázrakům patří moc vymítati zlé duchy (Sk 5, 16; 8, 7), neškodné brání hadů do rukou (28, 5), kříšení mrtvých (9, 10) a j. — O „*proroctví*“ viz níže 14, 3. — „*rozeznávání duchů*“ = mimořádná způsobilost poznati v tom onom případě, mluví-li nebo jedná-li duch dobrý

či sebeklam, nebo podvod, nebo duch zlý. „V době, kdy charismatické projevy byly v prvotní církvi tak četné, mělo toto charisma zvláštní důležitost. Vždyť už v Thessalonice (2 Thess 2, 2) někteří předstírali domnělé charisma proroctví nebo glossolalie, aby mezi tamními věřícími rozšířili mínění, že konec světa bezprostředně nastává. Úcta, jaké se charismatici v první církvi těšili, snadno mohla svést mnohé, že to neb ono charisma jen předstírali... Toto zkoušení charismatických a zvláště prorockých projevů bylo úlohou těch, kteří měli dar rozeznávání duchů“ (Hudec). — O daru „*mluviti cizími jazyky*“, neboli „*glossolalii*“ viz níže hl. 14. — Tamže o daru překládati a vykládati to, co pravil mluvící „*cizími jazyky*“.

V. 11. Protože Duch sv. milodary uděluje podle toho, jak sám za dobré uzná, musí býti spokojen každý s tím, co dostal neb i nedostal, nesmí pohrdati tím, jenž dostal méně, ani záviděti tomu, kdo má více. Směřujít všechny ty mimořádné dary (vznešenější i méně vznešené) stejně ku blahu celku, ku prospěchu církve. Podobně jako všechny údy v těle lidském, ušlechtilější i méně ušlechtilé společně pracují o blahu celého těla (v. 12—30).

V. 12. Srv podobenství, kterým chtěl kdysi Menenius Agrippa uchlácholiti římský lid a smířiti jej s patricií (Livius, Dějiny II, 23). — Řím 12, 4. — „*v Kristu*“ mystickém = *v církvi*. Viz níže v. 27; Ef 1, 23; 4, 12; 5, 30 a j.

V. 13n. *Křtem* vtělil, včlenil, zapojil nás *Duch sv. do jednoho těla* — Kristova, do církve. — Pominuly rozdíly národnostní, společenské atd. Gal 3, 28. — „*napojení*“ milostmi Ducha sv., jež bývají přirovnávány k *vodě*. Srv Is 12, 3; Jer 2, 13; Ez 47, 1nn; Zach 14, 8; Jan 4, 13n; 7, 37nn. Byli napojeni

při biřmování, kdy se v prvotné církvi často jevila působnost Ducha sv. *milodary*. Srv Sk 8, 14nn; 19, 6.

V. 15n. „*noha*“, úd nižší patří právě tak k tělu jako „*ruka*“, úd vyšší, „*ucho*“, úd nižší patří právě tak k tělu jako „*oko*“, úd vyšší. Tak i věřící, kteří dostali nižší *milodary*, patří k církvi a do církve právě tak jako věřící, jimž se dostalo *milodarů* vyšších.

V. 17n. Bůh vykázal každému údu v těle přiměřené místo a činnost (funkci). Má totiž tělo rozličné potřeby, kterým by nebylo učiněno zadost, kdyby všechny údy měly jeden a týž účel a stejnou činnost.

V. 21. Komu se dostalo v církvi od Ducha sv. vzácnějších *milodarů*, nemůže a nesmí si mysliti, že nepotřebuje těch spolubratří (spoluúdu), jimž se dostalo *milodarů* méně vznešených.

V. 24n. Sám Bůh uspořádal lidské tělo tak, že údy zdající se méně vznešené učinil nutnějšími a údy méně slušné odkázal na slušný oděv; tak se postaral v těle o *rovnováhu*, aby úd údu neměl co vyčítati, aby nevznikla mezi údy roztržka, trhлина.

V. 27. „*zvlášť*“ podle toho, jaké místo, jaký úkon Bůh komu v tom těle vykázal a jakým *milodarem* ho obdařil. — Všickni společně činíte Kristovo tělo, jednotlivci z vás jste jeho údy (Cornely). Srv Řím 12, 5.

V. 28. Srv výše v. 8—10. — „*apoštolý*“ v širším slova významu, t. j. křesťanské věrozvěsty (misiónáře) a zakladatele místních církví. Takovými apoštolý Pavel jmenuje Andronika a Junia (Řím 14, 4). Tak slove též Barnabáš (Sk 14, 4). Takové hlasatele křesťanství a organisátory církevních obcí nazývá i Didaché (Nauka 12 apoštolů) apošto-

ly (10, 3) a prohlašuje „apoštola“, který by v obci zůstal déle než dva dny a při odchodu žádal peníze, za falešného proroka. — O „*prorocích*“ viz níže hl 14. — „*učitelé*“ byli nejspíše ti, kteří měli milodar „*poznání*“ (výše v. 8), t. j. Bohem nadšení katechisté. Sk 13, 1. — Milodary *zázraků* a *uzdravování* byly uvedeny také ve v. 9 výše (na čtvrtém a na pátém místě). — „*pomáhání*“ znamená nejspíše péči o chudé, vdovy a sirotky; je to snad též milodar, který sv. Pavel nazývá Řím 12, 8 „*udělování almužny*“, dále „*milosrdenství*“ (tamže) a dar „*služby*“ tamže v. 7. — „Charisma *vedení správy*“ záleželo ve zvláštní schopnosti spravovati, řídit i organisovati křesťanské obce. Mívali je hlavně ti, kteří byli za správce křesťanských obcí ustanoveni a kteří se nazývali „*biskupy*“ a „*staršími*“ (Sk 20, 17n a j.). Naopak zase můžeme mít za to, že za biskupy a starší bývali zvoleni takoví, u nichž toto charisma bylo patrné. Stejnoznačná jsou, jak se zdá, charismata uvedená u sv. Pavla jmény „*představení*“ Řím 12, 8 a „*pastýři*“ Efes 4, 11 (Hudec). — O „*rozličných jazycích*“ viz níže hl 14.

V. 31. Korintští smejí si přát, aby se jim dostalo milodarů; nadevšecko však mají usilovati o *lásku* (k Bohu, jež obsahuje také lásku k bližnímu). — „*vznešenější cestu*“ = cestu k vznešenějšímu cíli, k *lásce*, která je „*vyšší dar duchovní*“ nežli jsou milodary, po nichž dychtíte. Srv 14, 1. 30.

13, 1. Lásky jest nad milodary jazyků (12, 8nn), i nad nejvyšší jeho stupeň (jazyk andělů). — Jako *kov*, *zvon* nemá sám užitku z toho, že vydává zvuk, tak i dar jazyků neprospívá vždy osobní svatosti toho, jemuž se ho dostalo. Jinak láska (posvěcující milost)! Srv Řím 5, 5.

V. 2. Čtyři *milodary*: 1. prorocství (výše 12, 28);

2. znalost tajemství (= řeč moudrosti (?) výše 12, 8; 3) dar poznání (12, 8) a 4. dar víry (12, 8; Mt 17, 20; 21, 21). — „*nic*“ v řádu osobní svatosti. Srv Gal 6, 15. — O některém ze „sedmi darů Ducha sv.“, jež jsou spojeny s posvěcující milostí Boží, sv. Pavel tu nemluví!

V. 3. Spisovatel má na mysli milodary, „*pomáhání*“, „*rozdávání*“, „*milosrdenství*“ a pod. v nejvyšším stupni. Viz výše 12, 8nn. 28; Řím 12, 8. — Ani skutky na pohled heroické bez lásky nemají zásluhy pro život věčný.

V. 4. Láska k Bohu jest nerozlučně spojena s láskou k bližnímu; nejlepší důkaz toho, že někdo miluje Boha — jest jeho *láska k bližnímu*.

V. 5. Místo „*nejedná neslušně*“ Vulg: „*není ctižádostivá*“.

V. 6. „*raduje se s pravdou*“, že ji lidé poznávají a uznávají (Cornely).

V. 8. „*nepomíjí*“, nepadá, stojí, potrvá (zdokonalená) i na věčnosti, kde již „milodarů“ nebude.

V. 9n. Milodar „*prorocství*“ i „*poznání*“ může nám podati vědomosti o Bohu jenom částečně, kuse, *nedokonale*. Dokonalého poznání se nám dostane (= „*přijde*“) teprve na onom světě, kdy naše víra bude nahrazena „*patřením*“ (2 Kor 5, 7; Žid 11, 1). — Proti tomu láska nám dává a dá Boha *celého*.

V. 11. „*mluvil*“ = blábolil, žvatlal. — Pozemské naše vědění náboženské, jež poskytují milodary prorocství a poznání (i moudrosti), jest nedokonalé, podobá se poznávání dítěte; znalosti naše na věčnosti budou dokonalé, jako vědění muže, jenž odložil mnoho ze svého dětství.

V. 12. „*vidíme*“ = poznáváme pravdy náboženské. — „*nyní*“ v církvi bojující. — „*tehdy*“ v cír-

kvi vítězné. — „*pomocí zrcadla*“, tedy *prostředně*, nepřímě. Bůh se „*zrcadlí*“, obrazy v přírodě i ve zjevení, jako se obrazy předmětů v zrcadlech, t. j. v hladkých, leštěných plochách kovových. Ty obrazy zrcadlové byly ovšem nejasné, *zastřené*, někdy i *záhadné*. Takové jest i naše dočasné poznávání Boha. — Bůh poznává sv. Pavla (jako každého) přímo, jasně; podobně přímo a jasně budeme viděti Boha „*tehdy*“.

V. 13. To „*tehdy*“ však ještě „*nepřišlo*“ (v. 11). Nyní trvá s láskou ještě také „*víra*“ a „*naděje*“, jež zaniknou kdysi potud, že víra bude nahrazena „*patřením*“ a naděje „*požíváním*“ (Řím 8, 24), kdežto láska zůstane. — Srv 1 Thess 1, 3; 5, 8; Kol 1, 4n. — Počátečná láska jest počátečná spravedlnost, pokročilá láska pokročilá spravedlnost, veliká láska jest veliká spravedlnost, dokonalá láska jest dokonalá spravedlnost (Augustin).

14, 1. Touha Korinťanů po milodarech byla zásadně dobrá. Chybovali však tím, že přeceňovali dar jazyků a proti tomu podceňovali dar *proctví*. Apoštol opravuje názory jejich. Dar *proctví* jevil se zejména tím, že věřící, byv osvěcen, pohnut a unášen Duchem sv., mluvil řečí posluchačům srozumitelnou nadšená slova nábožensko-mravního poučení, povzbuzení a útěchy (14, 3). Jeho působnost byla asi tak široká jako činnost proroků S. z. Viz mou BČ III, str. 3nn a srv Sk 11, 27; 13, 11; 15, 32; 21, 10. — Do očí více bíl *milodar jazyků*, t. zv. glossolalie. Srv Mk 16, 17; Sk 2, 4nn; 10, 46; 19, 6. Uváděl obdarovaného do vytržení (ekstase), jevíci se řečí (provázenou přiměřenými posunky rukou, hlavy, obličeje atd.). Mohl snadno přivést na myšlenku, že glossolal jest opilý (Sk 2, 13) nebo že blázní (níže v. 23).

V tom vytržení (= „*duchem*“ v. 2) mluvil s Bohem, tedy *se modlil* (níže v. 14n). Delší nebo kratší modlitby pronášel hlasitě jazykem cizím, kterému posluchači někdy rozuměli (Sk 2, 4nn), jindy — a to častěji — nerozuměli; v tomto případě bylo třeba je tlumočiti, což činíval ten, kdo měl charisma tlumočení, buď glossolal sám nebo jiný z posluchačů. — (Viz článek dra Hudce v ČSB. výše uvedený.)

V. 2. „*duchem*“ uchváceným, vytrženým, pozdviženým *citem* k Bohu. (Jiní rozumějí Ducha svatého.) — Viz níže v. 14n.

V. 4. Ačkoli mluvící „jazyky“ vzdělává sebe tím, že se přimyká exstatickou modlitbou blíže k Bohu, přece jen *také* svým zjevem prospívá shromážděné církvi, která vidí v něm nadpřirozený zákrok Boží, mimořádnou činnost Ducha sv., hlubokou zbožnost omilostněného atd. — Kdyby „jazyky“ církev vůbec nevzdělávaly, nebyly by milodarem, v jehož podstatě tkví veřejné duchovní blaho. Sv. Pavel nechce tuto užitečnost „jazyků“ popírat, srovnává ji jen s *větší* užitečností, jež přináší církvi proroctví.

V. 5. „*vykládal*“ maje milodar vykládání. Srv 12, 10. 29.

V. 6. Pavel měl charisma „*jazyků*“ v míře veliké. Viz níže v. 18. — „*proroctví*“ a „*poučení*“ (Řím 12, 7) jsou dva milodary; s proroctvím souvisí „*zjevení*“, s poučením „*poznání*“ (výše 12, 8).

V. 7n. — „*co kdo píská...*“ k žalosti či k radosti. — Tóny musí býti zřetelně odstupňovány. — Signály musí býti určité, aby vojáci poznali, troubí-li se k útoku nebo k odpočinku a pod.

V. 12. „*i vy*“ jako já (Cornely). — „*dary duchovní*“ = milodary. Srv 12, 1; 14, 1.

V. 14. „*duchem*“ = citem povzneseným k Bohu. Když někdo slyší na př. při pohřbu zbožně zpívati (aneb i sám ve sboru zpívá) latinsky žalm „Miserere“, sám však latinsky neumí, modlí se *citem* a tak se i s Bohem spojuje. Rozum však musí Bohem zaměstnávatí jiným způsobem. Kdo latinsky umí, modlí se řečený žalm *citem* i *rozumem*. (Cornely.)

V. 15n. „*dobrořečiti*“ = „*děkovati*“ = modliti se. Srv v. 14. — posluchač „*neznalý*“ jazyka, kterým glossolal své modlitby pronáší. — Věřící odpovídali k modlitbám, jimž rozuměli, slovem „*Amen*“, to jest staň se to, zač prosíš a tak se s předmodlívajícím se spojovali, modlitbu jeho činili svou. Viz již Dt 27, 15nn; 1 Par 16, 36; Ž 105, 48.

V. 18n. „*v shromáždění*“ bohoslužebném (ve sboru). — „*pět*“ = několik málo. — „*rozumem*“, kterým by rozuměl sám i posluchači jeho. — Podle Vulg děkuje apoštol, že mluví „*jazykem (jazyky) vás všech*“.

V. 20. Dítě soudí podle lesklého zevnějšku nedbajíc vniterné ceny. Tak činili Korintští, kteří dávali přednost do očí bijící glossolalii před proctvím, jež se nemohlo chlubití vnější okázalostí. — Srv Mt 16, 16.

V. 21n. „*zákoně*“ starém, t. j. Is 28, 11nn. — „*dar prorocvi jest*“ znamením pro věřící... „*Jako jsou „jazyky“ nevěřícím znamením, kterým Bůh jejich nevěru odkrývá a zavrhuje, tak je proctví věřícím znamením, kterým Bůh víru jejich objevuje a schvaluje*“ (Cornely). Odpůrci Isajášovi měli pro jeho hrozby jen slova posměchu. Co Is mluví, hodí prý se pro *malé děti*, sotva odsta-vené, ne však pro dospělé, vzdělané! „*Cau lácau,*

cau lácau, qau láqau, qau láqau zeér šám, zeér šám.“ Tak prý Is ustavičně *žvatlá*. Bůh však — hrozí Is — ten posměch nenechá bez trestu. „*Ano, rty mumlajicimi a řeči cizí mluvití bude k tomu lidu.*“ Jahve bude opakovati jim jejich posměšek „Cau lácau . . .“ a obrátí jej na ně. „I budou cestou padati a rozdrceni.“ Jahve bude k Judovcům „*mluviti*“ skrze assyrské vojsko, které bude zpito a v tom stavu bláboliti; v assyrském vojsku bývali zastoupeni všelijací národové, jejichž řeč byla skutečně Judovcům cizí a nesrozumitelná. (Kterak Hospodin tato slova Isajášova splnil, vypravuje 4 Král 18, 13.) — Avšak dětská a barbarská mluva, jež měla působiti na náboženskomravní obrat Judovců, minula se s účinkem, Judovci se neobrátili. — Assyřané, mluvící dětskými a cizími řečmi, podobali se pozdějším glossolalům. Když byla po prvé glossolalie v den seslání Ducha sv. apoštolům udělena, svědčila nikoli těm, kteří byli prve uvěřili, nýbrž těm, kteří *dosud nevěřili*, na znamení Boží všemohoucnosti. Židé však nedali se tím znamením pohnouti, nýbrž prohlašovali apoštoly všelikými řečmi mluvící za — opilé (Sk 2, 13). Glossolalie nepřispěla k obrácení Židů více než kdysi mluva assyrského vojska. (Přece však vpád Assyřanů aspoň *nepřímo* přispěl k pozdějšímu obratu Židů; podobně i glossolalie může někdy připravit *nepřímo* k obratu; tak se i stalo v první den svatodušní (Sk 2, 41). — Účel *daru proroctví* nebylo obracet nevěřící na víru, nýbrž víru ve věřících utvrzovati.

V. 23. „*všichni*“ současně; okolnost tato přiměla Pavla k příkazu (v. 27), že mají mluvit *po sobě*. Věci „*neznalí*“ do ní nezasvěcení = křesťané přespolní, kteří dosud glossolalů neviděli. Možno jest

i mysliti na katechumeny, kteří rovněž dosud jich mluvití neslyšeli.

V. 24n. „*padne na tvář*“ onen hříšník. Darem proroctví omilostnění odhalí příchozímu jeho nitro, jeho tajný mravní stav, hříchy atd. jako kdysi učinil Pán Samaritánce u studny Jakubovy (Jan 4, 17n). Sickenberger.

V. 26. „*jeden*“, „*jiný*“ milodarem některým nebo některými obdařený. — „*má žalm*“ = nadpřirozenou schopnost Duchem sv. inspirované písně, žalmy skládati a zpívat, jako „Magnificat“ (Lk 1, 46—55), „Benedictus“ (tamže 1, 68—79), píseň Simeonova (tamže 2, 29—32) atd. — „*poučení*“ = milodar poznání (výše 12, 8). — „*zjevení*“ = nejspíše milodar proroctví. — Pavel nechce vyjmenovati *všecky* milodary, jež se v Korintě vyskytovaly!

V. 27n. „*nejvýše tři*“ na jedné bohoslužebné schůzi. — „*ať mlčí*“ glossolal. — „*mluviti k sobě*“ doma, v soukromí k svému osobnímu vzdělání!

V. 29. „*zkoumají*“, je-li jejich milodar proroctví skutečně pravý. — Srv „*rozlišování duchů*“ výše 12, 10.

V. 31. „*všichni*“ proroci mohou mluvit, „*všichni*“ věřící mohou se učit.

V. 33. Omilostněný prorok ovládá sebe a svůj milodar tak, že může se odmlčeti. „*Bůh pokoje*“ (jako Řím 15, 33; 16, 20; Tit 4, 9) a pořádku (níže v. 40). Vulg vztahuje slova v. 34 „*jak i učim ve všech církvích křesťanských k v. 33.*“

V. 34. Výše 11, 1—6; Gn 3, 16. — Místo „*podřizovati se*“ žádají některé rukopisy řecké překlad „*ať se podřizují*“. — Viz Ef 5, 22; Col 3, 18; 1 Tim 2, 11nn. V 11, 5 mluví Pavel o modlitbách a promluvách konaných z vnuknutí Ducha sv. (o daru

prorocství, jehož se dostávalo v dobách apoštolských někdy i některým ženám (Sk 21, 9), zde však mluví o promluvách z vlastního popudu konaných. (Sýkora 76.)

V. 36. Korinťanky mají se podrobiti všeobecné praxi ostatních církví křesťanských. Korintská církev není ani první, ani nejstarší ani jediná obec křesťanská, jejímuž odchýlnému zvyku měl by se podříditi všecek svět křesťanský!

V. 37. „*co vám píší*“ = písemně přikazují o užívání milodarů (12, 1—14, 36).

V. 38. „*uznání*“ u Boha, že je pravý prorok.

V. 39. Viz výše 12, 31; 14, 1nn. — (*Bertrams*, *Das Wesen des Geistes nach der Anschauung des Apostels Paulus*. Münster i. W. 1913.)

15, 1. Apoštol oznámil Korintským kdysi ústně „*radostnou zvěst*“ (= evangelium) o zmrtvýchvstání Páně; nyní jim tu zprávu nejen opakuje, nýbrž „*ohlašuje*“ k ní *nové* doklady, Korinťanům dosud neznámé.

V. 3. „*Přede vším*“ = mezi prvními pravdami, jež jsem vám předložil (Cornely). — Srv Sk 2, 22nn; 10, 40nn; 13, 29nn; 17, 18. 31. — „*přijal*“ ve zjevení od Krista. — Srv výše 11, 23; Is 53, 4—7; Mt 12, 39n.

V. 4. Viz Ž 15, 10; srv Sk 13, 35; 2, 25—31.

V. 5. „*Kefovi*“ = Petrovi. Srv Lk 24, 34. — Pavel uvedl Korinťanům jen *úřední* svědky. Srv Sk 10, 40n. — „*dvanácti*“ apoštolům, jak vypravuje Jan 20, 19nn (= Lk 24, 36nn). — Vulg má „*jedenácti*“. — Číslice je zde jen okrouhlá, ježto mezi těmi „dvanácti“ tehdy nebyl ani Jidáš ani Tomáš. Matěj tehdy také ještě nebyl zvolen (Sk 1, 15nn). — Také Lk, posluchač sv. Pavla podává jen tato *dvě* zjevení Vzkříšeného. („Kefovi a dvanácti“.)

— Jest pravdě podobno, že má Pavel na mysli také jiná zjevení „dvanácti“. Srv Jan 20, 26—29; Mt 28, 16—20; Lk 24, 50n; Sk 1, 4—9 (Sickenberger).

V. 6. O tomto zjevení evangelia nevypravují.

V. 7. Jakubovi Malému, synu Alfeovu, bratru Páně (Gal 1, 19). — „*všem apoštolům*“, jak vypravuje Jan 20, 26nn (či Mt 28, 16—20? či Lk 24, 44nn?).

V. 8. Viz Sk 9, 1nn; 26, 16. — „*nedochůdčeti*“ = potracenému (plodu), nepodařenému, nezdárnému, *nehodnému* (aby přijat byl mezi lidí — mezi apoštoly).

V. 9. Gal 1, 13; 1 Tím 1, 13; Sk 9, 1nn.

V. 10. „*co jsem*“ = apoštol. — „*milosti Boží*“, jež Pavla povolala za apoštola. Viz Řím 15, 15; Gal 1, 16; Ef 3, 8nn. — „*marná*“ = neplodná, jalová. Srv Řím 15, 18nn; 2 Kor 11, 23—30. — „*všichni*“ apoštolé. — Slovy „*ne já*“ Pavel se jaksi opravuje, uvádí na pravou míru předchozí výrok o sobě. Srv výše 1, 17.

V. 11. Pavel se vrací k v. 8. Nauku o vzkříšení Páně (výše v. 3nn) stejně kázali a hlásají jak Pavel („*já*“, poslední apoštol), tak i ostatní apoštolové („*oni*“).

V. 12n. „*vzkříšení*“ slavné spravedlivých. — Bylo by nepřiměřeno, ano nemožno, aby pod živou hlavou (Kristem) zůstávalo ostatní tělo *mrtvé* (zemřelí spravedlivci), celé tělo aby se skládalo z hlavy živé a z údů mrtvých; pak by ani nezasluhovalo názvu tělo, jehož údy by neměly životného spojení s hlavou ani nyní ani budoucně (Estius).

V. 14. „*Kázání*“ nejen o vzkříšení Kristově, nýbrž i o všech pravdách křesťanství. Tomu kázání apoštolů („*naše*“) odpovídá všecka *víra* věřících

(„*vaše*“). — Jest „*prázdné*“ (prázdná), marná, ježto postrádá pevného *základu*. Srv Jan 2, 18nn; Mt 12, 38nn; Sk 17, 31; Řím 1, 4.

V. 15n. „*jsme*“ = my apoštolé, kteří svědčíme, t. j. hlásáme nepravdu, která jest „*proti*“ Pravdě (= „*Bohu*“). — „*jestliže tedy*“, jak někteří mezi vámi říkají (v. 12). — Srv Job 13, 7: „Zdali potřebuje Bůh lži vaší, abyste pro něho pronášeli bludy?“

V. 17n. Jeli víra Korinťanů „*planá*“, nebyly hříchy (na křtu) odpuštěny ani jim ani jejich mrtvým. — „*zahynuli tedy*“, nevstal-li Kristus. — „*zahynuli*“ všichni věřící, propadli věčným trestům. Srv 1 Thes 4, 13.

V. 19. Nemáme-li naděje ve vzkříšení a v život věčný, mohla by nás víra a naděje snad blažiti v tomto pozemském životě? Ta víra nám ukládá tolik sebezáporu, tolik námahy, utrpení, jakého nežádá pohanství, jež dovoluje svým stoupencům užívatí radostí pozemských. Jaké štěstí bylo by pro nás položití život za svou víru, není-li naděje v odměnu za to v životě věčném?

V. 20. „*zesnulých*“ spravedlivců, kteří také vstanou. Celá země jest pole. Těla zesnulých jsou semena do ní zasetá, aby vzklíčila a vydala hojnou úrodu. Prvním plodem, prvotinou té úrody jest Kristus z mrtvých vstalý; nebyl by jí, kdyby ostatní spravedlivci (úroda) neslavili svého vzkříšení. Máme tedy v Kristově vzkříšení záruku vzkříšení svého (Theodoret). — Viz Kol 1, 18; Zjev 1, 5.

V. 21. „*skrze člověka*“ = Adama přišla smrt. Řím 5, 12—21.

V. 22. „*umírají všichni*“ lidé, „*oživeni budou všichni*“ spravedlivci.

V. 23. „*až přijde*“ po druhé k poslednímu soudu.

1 Thes 4, 15n. „*Kristovi*“ jsou všichni vyvolení. — Podle Vulg: „*ti, kteří jsou Kristovi a v příchod jeho uvěřili*“.

V. 24. Kristus „*zničí*“ veškerou moc, jež bojovala dosud proti království jeho na světě; potom *odevzdá to království Otci*. — „*Konec*“ nynějšího řádu spásy, konec bojů církve a údů jejích, konec Kristova nynějšího království na zemi a počátek vítězné, věčné jeho říše (viz níže v. 28). — Srv Mt 24, 6. 13n; Lk 21, 9nn; Zjev 21, 1. — Jako kralovic, vítězný vojevůdce po skončené *válce* odevzdává své vojsko (a osvobozené zajatce) otcikráli, třebaže zůstává i dále *v míru* hlavou jeho, tak i Kristus odevzdá Otci své vojsko vítězné; nebude sice již v čele jeho *bojovat*, jak činil dosud, zůstane však hlavou *oslavené* církve (ve věčném míru), v jednotě s Otcem a s Duchem sv. Tehdy bude Bůh všechno ve všech (v. 28).

V. 25. „*Musí*“ podle Božího ustanovení. Viz Ž 109, 1. — „*kralovati*“ = církev bojující spravovati, vésti její členy, v boji je siliti, nepřátele její drtit atd. — „*dokud nepoloží . . .*“ Kristus.

V. 26. O smrti srv Moud 2, 23n; Řím 5, 12. — Vzkříšením spravedlivých z mrtvých k nesmrtelnosti zanikne vláda smrti. — Bůh a Otec podřídil všechno Kristovi. Srv Ž 8, 7. — Žid 2, 8; Mt 28, 18.

V. 27. Kristus „*řekne*“, ohlásí: „*Všecko jest podřízeno*“, všichni nepřátelé podrobení. — „*zřejmě*“ = samo sebou se rozumí, že podřízen Kristu není Bůh a Otec.

V. 28. Syn, t. j. Slovo vtělené podle lidské přirozenosti jest podřízen Otci, jakožto král *bojující* církve; tehdy jakožto hlava a král církve *oslavené* bude podřízen Otci. (Cornely.) — „*ve všech*“, kteří jsou Kristovi (v. 22).

V. 29. „*Sice*“ (jinak) není-li pravda, co pravím. — Korintští snažili se prospěti *zemřelým* křesťanům nejen modlitbou, nýbrž i obřady, očistami podobnými křtu, omytím, okoupaním, jež slulo proto „*křest za mrtvé*“. (Srv naše kropení mrtvol a hrobů svěcenou vodou.) Sv. Pavel staví na tomto zvyku jeden ze svých důkazů („argumentum ad hominem“) pro skutečnost budoucího vzkříšení těl. (Sickenberger.)

V. 30n. „*my*“ apoštolé jsme ustavičně v nebezpečí smrti (= „*umírám*“), proč se tolik lopotíme, nedostane-li se za to nám odměny vzkříšením našich těl? — Pavel potvrzuje pravdivost svých výroků přísahou; přísahá při tom, že se honosí věrou Korintských a pokrokem jejich v křesťanství, což vše jest dílo milosti Kristovy.

V. 32. „*po lidsku*“, bez naděje ve vzkříšení mrtvých. — „*se šelmami*“ v lidském těle, s divokými odpůrci. — Is 22, 13.

V. 33. Výrok řeckého básníka ve spise *Thais* (Menandri fragmenta, vydal Meinecke, str. 75). Bylo to přísloví, vzniklé snad již před Menandrem. Korintští věřící nemají se dáti sváděti rozmluvami s těmi, kteří popírají vzkříšení těla.

V. 34. Korintští byli *opojeni* rozmluvami výše uvedenými; z toho opojení mají se probrati, „*vystrízlivěti*“. — Popírači vzkříšení neznají náležitě Boha, jeho moci (Mt 22, 29).

V. 35. „*ustávají*“, vstanou. — „*přicházejí*“, přijdou.

V. 36. Co rozséváš *ty*, bídný tvor, t. j. obyčejné sémě, zrno. Musí se nejprve rozpadnouti, zetlíti (= „*zemřít*“ jako tělo spravedlivého) a potom teprve *ožívá* (klíčí v něm život). — *Tak i lidská mrtvola zasazená do země*. Srv Jan 12, 24.

V. 37n. „*ono tělo*“ = rostlina, která ze semene vyrostе. — „*podle své vůle*“ = jak se mu (od věčnosti) zalíbilo. — Také spravedlivci dostanou tělo jim a jejich zásluhám příslušné: slavnější nebo méně slavné, podle toho, jak mnoho dobrého na světě vykonali. „Není nic divného, že při vzkříšení mrtvých bude se lišiti sláva zásluh“ (Augustin).

V. 42. „*Rozsévá se*“, do země bývá vkládána (jako símě) *mrtvola* člověkova porušitelná (= „*v porušitelnosti*“). — „*vstává*“, vstane tělo v stavu neporušitelnosti, neporušitelné, t. j. nepřístupné bolestem a smrti (*impassibilitas*). Zjev 7, 16; 21, 4.

V. 43. „*v necti*“, nízkosti, ošklivosti (*mrtvola*). — „*v slávě*“, bude tedy tělo vzkříšené *jasné*, bude se stkvíti krásou a zářiti jasně („*claritas*“). Srv Mt 13, 43; Fil 3, 2; Moudr 3, 7. — Tělo lidské jest slabé, zejména pak *mrtvola*. — „*v síle*“, silné, čilé v lehkosti pohybu („*agilitas*“).

V. 44. Tělo „*duchovní*“, jemné, protože úkony animální přestanou a tělo bude bez překážky sloužiti duši („*subtilitas*“). Srv Moudr 6, 15. — Zdá se však, že tato „*duchovnost*“ vzkříšeného těla zahrnuje předchozí tři jeho vlastnosti: nebolestnost, jasnost a pohyblivost. — Tělo lidské oživuje podle zákonů přírodních. — *duše*. — „*duchovní*“ = oslavené, jež bude oživovati *duch*, t. j. nadpřirozená schopnost, kterou Bůh duši udělí. — „*duše*“ a „*duch*“ = jeden a týž pramen života lidského!

V. 45. Viz Gn 2, 7. — „*poslední*“ (= druhý v. 47) člověk = Kristus. Po něm nepřijde již nikdo téhož řádu. S prvního Adama, praotce lidstva přechází na jeho potomstvo tělo živočišné (duševní, oživené duší); s Krista, otce obrozených lidí, přechází na ně tělo *duchovní* (oživené duchem). — Když Bůh vdechl „*dech života*“ do těla Adamova, utvo-

řeného z hlíny země, z Adama stala se „*duše žijící*“, t. j. *tělo duší oživené* (živočich žijící). Tato duše patřila přirozenosti Adamově. O nadpřirozených milostech jeho Pavel zde nemluví. — Kdežto duše Adamova oživovala přirozeně jeho tělo neoslavené, duch Kristův oživuje nejen své vzkříšené tělo, nýbrž oživí také těla všech svých vyvolených při vzkříšení z mrtvých. Kol 3, 21; viz výše v. 22. — „Adam stal se duší ne oživující, ale jen žijící; Kristus však stal se duchem žijícím i oživujícím.“ (Tomáš Aq.)

V. 46. V postupu časovém bylo prve to, co jest méně dokonalé, tělo Adama prvního, oživené *duší*; potom teprve přišlo to, co je dokonalejší, oslavené tělo Kristovo Duchem oživené a oživující.

V. 47. Srv výše v. 45. — Tělo Adama zemského bylo *svou přirozeností* porušitelné, v necti, slabé (v. 42n), tedy živočišné (ačkoliv *nadpřirozenou* milostí Boží byl podmíněčně nesmrtelný a nepodléhal utrpení). — Kristus je „z *nebe*“ a proto člověk „*nebeský*“; je totiž jeho lidská přirozenost nerozlučně spojena s přirozeností božskou v jednu božskou, tedy *nebeskou osobu*. Vtělenému Synu Božímu příslušelo právo oslaveného těla hned od první chvíle, kdy se stal člověkem; oslaveného těla, jež přijal, když vstal z mrtvých.

V. 48. Pozemští lidé, kteří pocházejí od Adama, mají tělo živočišné, porušitelné atd. (v. 42n). Ti však, kteří budou pocházeti od nebeského Adama, budou mít tělo oslavené jako On.

V. 49. „*měli podobu*“ slovně: „*nesli obraz*“. — Místo „*budeme mít*“ jiné rukopisy čtou: „*mějme*“. — Srv Fil 3, 21. — „*Mějme*“ = usilujme, abychom měli, nesli na sobě obraz Krista oslaveného. Viz výše 6, 15. 19.

V. 50. „*Tělo a krev*“ = tělo v nynějším stavu, *tělo neoslavené*, porušitelné (= „*porušitelnost*“). Do království Božího lze vejít jenom v těle „*duchovním*“.

V. 51. „*tajemství*“ zjevené Pavlovi (1 Thes 4, 14), zdali spravedlivci, kteří se dožijí druhého příchodu Kristova (k poslednímu soudu), také prve *zemrou* nežli budou oslaveni, či zdali za živa bez smrti budou též podle těla oslaveni (= „*proměnění*“). „*Nezemrou*“, nezesnou ti spravedlivci. Vulg praví: „*Všichni sice vstaneme z mrtvých, ale ne všichni budeme proměnění.*“ Čtení toto nezapadá do souvislosti. Totéž jest říci o čtení některých rukopisů řeckých: „*Všichni sice zemřeme, ale ne všichni budeme proměnění.*“ — Oppenheim, v Theologische Quartalschrift 112 (1931) 92—135. — Vaccari, Biblica 13 (1932) 73—76. — Špaček, Katolická věrouka III 470. — Pavel mluví v 1. osobě množného čísla, ježto počítá s *možností*, že by se sám druhého Kristova příchodu dožil. Viz výše 7, 26; 1 Thes 4, 14nn. — (Trest smrti bude oněm spravedlivcům zvláštní milostí Boží promínut.)

V. 52. „*náhle*“ v nedělitelné částečce času (v atomu). — „*trouba*“, *polnice* (1 Thes 4, 16 = „*rozkaz*“ = „*hlas*“) znamená jedinou výzvu nebo znamení Boží, aby všichni vstali z mrtvých. Srv Jan 5, 28. Bude to *poslední* znamení na tomto světě, proto také sluje ona polnice „*poslední*“. — „*neporušitelní*“ = v oslavených tělech.

V. 53n. Tělo porušitelné *musí* obléci neporušitelnost, sice by nemohlo se dostat do království Božího (v. 50). Srv 2 Kor 5, 2nn. „*Pohlčena*“, *svržena*, *zničena* je moc smrti vítězně (na věky, definitivně). Viz Is 25, 8. Smrt byla přinucena vydati

svou kořist (zemřelé) a pozbyla své ničivé moci (svého „*ostnu*“).

V. 55n. Srv Os 13, 14. — Svou ničivou, trestnou moc má smrt ze hříchu. Viz Řím 5, 12 (skrze hřích přišla smrt na tento svět). — „*Osten*“, *žahadlo* (měla smrt) jako štír (Zjev 9, 10). — „*zákon*“ mojžíšský nezničil hřích (= osten smrti), nýbrž naopak nepřímo dodal hříchu nové síly. Srv Řím 7, 7—13.

V. 57. Kristus svou smrtí na kříži zlomil osten smrti (= hřích) i samu smrt, zrušil také nesčetné obřadné předpisy zákoníku Mojžíšova, jenž nedával síly věřícím k tomu, aby je mohli zachovávat.

V. 58. „*pevní*“ ve víře a v naději, že budou také vaše těla oslavena. — „*nepohnutí*“ těm, kteří vzkříšení těl popírají a tím chtějí vás ve vaší pevnosti zvíklati. — „*dílo Páně*“ = skutky, jež On přikazuje. — „*na darmo*“ = bez zásluhy, bez odměny od Pána, budou-li dobré skutky s Pánem a v Pánu vykonány.

16, 1. „*křesťany*“ = svaté = „*zasvěcené*“ křtem Kristu. — Gal 2, 9n. — Srv 2 Kor 8, 1—9, 15; Řím 15, 25nn.

V. 2. „*první den . . .*“ = neděle, den Páně. Srv Sk 20, 7; Zjev 1, 10. — „*na sbírku*“, na hromádku. — „*podle možností*“, podle většího nebo menšího týdenního výdělku, příjmu.

V. 3. Srv 2 Kor 8, 18nn. — „*s listy*“, kterými Pavel posly doporučí církvi jerusalemské, které budou jakousi jejich průkazkou a v nichž snad bude také udána částka, kterou sbírka vynesla.

V. 6. „*doprovodili*“ a potřebami na cestu opatřili, tedy *vypravili*. Takové služby Pavel přijímal jenom na důkaz své zvláštní lásky. — „*asi*“ = jestliže Pán dovolí (v. 7).

V. 8. Byl-li tento list napsán k velikonočním (vý-

še 5, 8), hodlal se Pavel zdržeti v Efesu ještě asi 2 měsíce.

V. 9. „*vyhlídka*“ = „*dveře*“ otevřené = slibná příležitost k úspěšnému šíření evangelia. — Srv 2 Kor 2, 12; Kol 4, 3; Sk 14, 26; 19.

V. 10n. Srv výše 4, 17. — Timotej byl Pavlův spolupracovník (2 Kor 1, 19; Sk 18, 5nn), zasluhoval tedy patřičné úcty, třebaže byl ještě mlád (1 Tim 4, 12). Není to cesta Timotejova s Erastem, o níž je řeč Sk 19, 22, ježto Tim má příkaz Pavlův navrátit se do Efesu (v. 11).

V. 12. O Apollovi viz úvod a výše 1, 12; zdá se, že Korintští vyslovili přání, aby jim Pavel Apolla poslal.

V. 13. Srv Ž 30, 25; 1 Sam 4, 9.

V. 15. Stefana Pavel sám křtil (výše 1, 26). — „*Acháje*“ = římské provincie, zabírající *Řecko*. — „*prvotina*“ = první kdo tam přijal křesťanství (nehledíc k Athénám podle Sk 17, 34). Srv Řím 16, 5 (Epainetos, prvotina Asie) — „*službě*“ křesťanské dobročinnosti.

V. 17. Stefanas, Fortunat a Achaik přinesli nejspíše Pavlovi list jmenovaný v 7, 1. a podali mu zprávy o stavu církve korintské; jim asi odevzdal Pavel také tento list (1 Kor), aby jej dodali korintským křesťanům.

V. 18. „*uznání*“ a úctu.

V. 19. „*Asie*“ = jméno římské provincie, jež zabírala všechny přímořské krajiny Anatolie. Hlavní město její byl Efes. Srv Sk 19, 10. V domě manželů Akvily (= Akylas) a Priscilly (= Priska) scházeli se někteří věřící církve efeské ke společné bohoslužbě. — Tato rodina byla Korintšanům velmi dobře známa. Sk 18, 2. 26; Řím 16, 3nn. — Vulg dodává: „*u nichž jsem i hoštěn*“.

V. 20. Srv Řím 16, 16; 2 Kor 13, 12; 1 Thes 5, 26. Dosud Pavel list diktoval pisaři.

V. 21—24 napsal Pavel vlastnoručně. Srv 2 Thes 3, 17; Kol 4, 18. — Máráná (Pane náš) thá (přiď) jsou slova aramská. Srv Zjev 22, 20. Byla to formulka, jež vnikla do křesťanské liturgie podobně jako jiná slova hebrejská (Amen, Hosanna, Alleluja). Vyslovovala přání, aby Pán uspil svůj příchod na soud a vykonal onen výrok „*budiž proklet*“.

V. 23n. Srv Řím 16, 24; 2 Kor 13, 13; Gal 6, 18 a j. Láska sv. Pavla ke Korinťanům ho pudila, aby užil slov poněkud trpčích podle vzoru Dobrého pastýře (Theodoret).

DRUHÝ LIST
SV. APOŠTOLA PAVLA
KORINTĀNŮM

NADPIS (1, 1n)

- 1, 1 Pavel, vůlí Boží apoštol Krista Ježíše,
a bratr Timotej
církví Boží, která je v Korintě,
jakož i všem křesťanům, kteří jsou po celé
Acháji:
2 Milost vám a pokoj od Boha, Otce našeho a
Pána Ježíše Krista!

CHVALOŘEČ (1, 3—11).

- 3 Veleben budiž Bůh a Otec Pána našeho Je-
žíše Krista, Otec milosrdenství a Bůh veškeré
4 útěchy! Ten, jenž nás těší ve všelikém našem
soužení, abychom my mohli těšit ty, kteří jsou
ve všelikém soužení, útěchou, kterou sami bý-
5 váme těšení od Boha. Neboť jako oplýváme
Kristovými mukami, tak oplýváme skrze Kris-
6 ta také útěchou. Jsme-li však soužení, je to pro
vaši útěchu a spásu; jsme-li potěšováni, je to
pro vaši útěchu, která se uplatňuje vytrvalým
7 snášením stejných muk, jež také my trpíme.
A tak naděje naše, pokud jde o vás, jest pev-
ná; vždyť víme, že tak, jako jste s námi účastní
muk, budete účastní také naší útěchy.
8 Nechceme totiž, bratří, abyste nevěděli o na-
šem soužení v Asii: že jsme náramně nad sílu
jím byli zatíženi, takže jsme i pozbyli naděje

9 v život, a sami v sobě měli jsme již rozsudek smrti; stalo se tak, abychom se nespolehali na sebe, nýbrž na Boha, křisitele mrtvých. Na toho, jenž nás z tak jisté smrti vysvobodil a vysvobodí; na toho, v němž doufáme, že nás také ještě vysvobodí, ježto spolupůsobíte i vy modlitbou za nás, aby z mnoha úst bylo za nás poděkováno za milost, pro mnohé nám udělenou.

Část I.

PAVEL SE HÁJÍ (1, 12—7, 16).

Proč odložil Pavel návštěvu korintské církve (1, 12—2, 17).

Neučinil tak z vrtkavosti (1, 12—22), nýbrž z lásky, aby mu nebylo proti Korinťanům přísně zakročit a tak zarmoutiti sebe i je (1, 23—2, 4). Tatáž láska ho pudí žádati Korinťany, aby odpustili tomu, jenž Pavla urazil (2, 5—11). Pavel vzdal se nadějně činnosti v Troadě, jen aby se brzy setkal s Titem, jenž mu měl podati zprávu o církvi korintské (2, 12—17).

12 Neboť chloubá naše je toto: svědectví našeho svědomí, že jsme vedli život na světě — zejména mezi vámi — v svatosti a v upřímnosti Boží, nikoli v moudrosti tělesné, nýbrž v milosti Boží. — — — — —

13 Nepíšeme vám totiž nic jiného, než co čtete

a co chápete, a doufám, že to dokonale pochopíte — jak jste nás i částečně pochopili — že
14 jsme vaší chloubou — jak i vy budete naši — v den Pána našeho Ježíše.

15 V této důvěře měl jsem úmysl přijíti dříve k vám, aby se vám dostalo po druhé milosti —
16 vámi totiž hodlal jsem projíti do Makedonie a zase z Makedonie přijíti k vám, od vás pak
17 dáti se doprovoditi do Judska. Když jsem tedy měl tento úmysl, jednal jsem lehkovážně? Či dělám své plány podle choutek tělesných, takže by u mne „ano, ano“ bylo totéž, co „ne, ne“?
18 Bůh je věrný, že slovo naše k vám není „ano“
19 i „ne“! Neboť Syn Boží Ježíš Kristus, jejž jsme my mezi vámi kázali — já totiž, Silván a Timotej — nebyl „ano“ i „ne“, ale jen „ano“ bylo
20 v něm. Všecky totiž sliby Boží staly se v něm „Ano“; proto také skrze něho zní „Amen“ Bo-
21 hu ke cti skrze nás. Ten pak, jenž nás upevňuje, s vámi v Krista, a jenž nás pomazal, je sám
22 Bůh. On nás také pečeti poznamenal; dal nám totiž i závdavek, to jest Ducha do srdce. Já pak Boha vzývám za svědka na svou duši: Protože
jsem chtěl vás šetřiti, nepřišel jsem již do Ko-
24 rintu. Ne že bychom chtěli mistrovati vaší víru, ale spolupůsobiti chceme k vaší radosti — vždyť ve víře stojíte pevně.

2, 1 Ustanovil jsem se na tom, abych k vám ne-
2 přišel zase v zármutku, Neboť jestliže já vás

zarmucuji, kdo mě rozradostní, ne-li ten, koho
3 já zarmucuji? Proto jsem vám to raději napsal, abych, až přijdu, nezakusil zármutku od
těch, z kterých měl jsem míti radost; mámť dů-
věru ve vás všechny, že moje radost jest radost
4 všech vás. Neboť z veliké tísně a úzkosti srdce
jsem vám to napsal, s množstvím slzí, nikoliv
abyste byli zarmoucení, ale abyste poznali pře-
velikou lásku, kterou mám k vám.

5 Způsobil-li někdo zármutek, nezarmoutil jen
mne, nýbrž částečně — abych nenadsazoval —
6 všechny vás. Tomu, jenž takový byl, stačí tento
trest, od většiny stanovený, takže jest naopak
7 lépe, abyste mu odpustili a povzbudili ho, aby
snad přílišným zármutkem nebyl zničen ten,
8 jenž takový byl. Proto vás vyzývám: Přikažte
9 lásku k němu. Vždyť proto jsem vám to také napsal, abych poznal vaši osvědčenost, jste-li ve
10 všem poslušni. Komu však odpouštíte, tomu odpouštím i já. Také já totiž, co jsem odpustil —
měl-li jsem co odpustit — odpustil jsem pro vás
11 před Kristem, abychom nebyli obelštěni od satana, jehož úmysly zajisté nejsou nám neznámy.

12 Když pak jsem přišel do Troady, abych ká-
zal Krista, ač jsem měl otevřenu vyhlídku na
úspěchy v Pánu, nemohl jsem nabýti duševního
klidu, protože jsem tam nenašel Tita, svého
13 bratra. I rozloučil jsem se s nimi a odešel jsem
14 do Makedonie. Ale díky Bohu, jenž nám dává

všude v Kristu vítěziti, a vůni poznání Sebe
 15 na každém místě skrze nás zjevuje. Jsme totiž
 Kristovo vonné kadidlo pro Boha mezi těmi,
 kteří docházejí spásy, i mezi těmi, kteří hynou;
 16 jedněm smrtelnou vůní k smrti, jiným životnou
 17 vůní k životu. Kdo je k tomu způsobilý? . . .
 Neboť nejsme jako přemnozí, kteří kupčí se
 slovem Božím, ale my mluvíme z upřímnosti,
 z Boha, před Bohem, v Kristu.

Vznešenost apoštolského úřadu v N. z.
(3, 1—4, 6).

Pavel nemusí doporučovati sám sebe zvučnými slovy; jeho doporučující list je korintská církev, kterou založil (3, 1—3). Služba v N. z., Pavel a Mojžíš (3, 4—11). Neohroženost, s jakou může apoštol si vésti (3, 12—18). Jak otevřeně může kázati (4, 1—6).

3, 1 Začínáme zase již sebe doporučovati? Či potřebujeme jako někteří doporučovacích listů
 2 pro vás neb od vás? Takový náš list jste vy, vepsaný v srdce naše, známý a čítaný ode všech
 3 lidí; na vás jest viděti, že jste list Kristův, pořízený naší službou, vepsaný nikoli černídlem, nýbrž Duchem živého Boha, ne v desky kamené, nýbrž v desky lidských srdcí.

4 Takovou důvěru máme skrze Krista v Boha.
 5 Ne, že bychom sami od sebe schopni byli něja-

ké myšlenky jakoby ze sebe, ale uschopnění
6 naše je z Boha. On nás též uschopnil, abychom
byli služebníky Nové úmluvy, nikoliv litery,
nýbrž Ducha; neboť litera zabíjí, Duch však
oživuje.

7 Byla-li však služba smrti — literami vrytá
do kamenů — založena v takové slávě, že sy-
nové Israelovi nemohli pohleděti do tváře Moj-
žíšovy pro tu slávu tváře jeho, která přece po-
8 míjela, čím více služba Ducha bude v slávě?
9 Neboť byla-li již služba odsouzení slavná, mno-
hem víc oplývá slávou služba spravedlnosti.
10 — Ano, co bylo slavné, v této příčině nelze již
zváti slavným pro nadmíru slávy nynější. —
11 Bylo-li totiž slavné to, co pomíjí, bude mnohem
slavnější to, co zůstává. —

12 Majíce tedy takovou naději, vystupujeme
s velikou otevřeností, a ne jako Mojžíš, jenž si
13 „kladl závoj na obličej“, takže neuzřeli synové
14 Israelovi konec toho, co mělo pominouti. Ale
i smysly jejich se zatvrdily. Neboť až do dneš-
ka týž závoj zůstává na četbě Staré úmluvy, a
tak se jim neodhaluje proto, že jen v Kristu
15 pomíjí. Ale až do dneška, kdykoli bývá čten
16 Mojžíš, závoj na srdci jim spočívá; „když se
však obrací k Pánu, odkládá se ten závoj“. —
17 Ten Pán však je ten Duch; a kde je Duch Páně,
18 tam je svoboda. — My pak všichni s tváří od-
halenou slávu Páně jako v zrcadle vidíme a

v tutéž podobu se přetvořujeme od slávy k slávě, jako od Ducha Páně.

- 4, 1 Proto, majíce tuto službu — které jsme dosáhli milosrdenstvím — nepozbýváme myslí,
 2 ale odřekše se hanebného zastírání, nejednáme záludně, ani nefalšujeme slovo Boží, nýbrž otevřeným kázáním pravdy doporučujeme se každému lidskému svědomí před Bohem. Je-li
 3 však přece zastřeno naše evangelium, je zastřeno těm, kteří hynou, jímž bůh tohoto světa zaslepil nevěrecký rozum, aby se jím nerozsvítilo světlo evangelia o slávě Krista, jenž jest
 4 obraz Boží. Neboť nekážeme sami sebe, ale Krista Ježíše, Pána; sebe pokládáme za vaše
 5 služebníky pro Ježíše. Vždyť ten Bůh, jenž řekl: „Ze tmy nechať světlo zasvitne,“ ten zasvitl v našich srdcích, abychom rozsvěcovali poznání slávy Boží na tváři Kristově.

Boží síla a lidská slabost (4, 7—5, 10).

Bůh si zvolil za věrozvěstce slabé lidi, a na ty posílá všelijaké svízele, aby zřejmo bylo, že účinky evangelia nelze přičítati jim, křehkým tvorům, nýbrž Bohu (4, 7—12). Pavel všecko snáší v naději ve slavné vzkříšení (4, 13—18). Doufá v blaženost věčnou (5, 1—10).

- 7 Máme však tento poklad v hliněných nádobách, aby viděti bylo, že nesmírná moc je

8 z Boha a ne z nás. Vším býváme soužení, ale
9 ne usoužení; býváme na rozpacích, ale ne bez-
radni; býváme pronásledováni, ale ne opuště-
10 ni, sráženi na zem, ale ne zahubeni. Zabíjení
Ježíše stále na těle nosíme, aby i život Ježíšův
11 na těle našem bylo viděti. Ano, my, kteří žije-
me, býváme ustavičně na smrt vydávání pro
Ježíše, aby i život Ježíšův bylo viděti na smrtel-
12 ném těle našem. Smrt je tedy činná v nás, a
život ve vás.

13 Majíce však téhož Ducha víry, jak je psáno:
„Uvěřil jsem, proto jsem promluvil,“ také my
14 věříme a proto i mluvíme; vždyť víme, že Ten,
jenž vzkřísil Pána Ježíše, vzkřísí s Ježíšem
15 i nás a postaví s vámi. Děje se totiž všechno pro
vás, aby se milost rozhojnila větším počtem
omilostněných, a tak rozmnožila díky k Boží
16 slávě. Proto neklesáme na mysli; ačkoliv náš
vnější člověk hyne, přece vnitřní náš člověk se
17 obnovuje den co den. Neboť nynější lehké bří-
mě našeho soužení zjednává nám větší a větší
18 množství věčné, mnoho vážící slávy, protože
nehledíme na věci viditelné, nýbrž na nevidí-
telné; věci viditelné jsou totiž chvilkové, věci
však neviditelné jsou věčné.

5, 1 Víme totiž, že bude-li náš pozemský dům —
stan — zbořen, máme příbytek od Boha, dům
2 nikoli rukama udělaný, věčný v nebesích. Vždyť
proto stenáme, že toužíme, abychom na to při-

- 3 odění byli příbytkem svým nebeským, budeme-
4 li jen shledáni oblečení, nikoli nazí. Ano, po-
kud jsme v tomto stanu, stenáme, jsouce sklí-
čení, protože nechceme, abychom byli svlečení,
nýbrž na to přiodění tak, aby pohlceno bylo, co
5 je smrtelné, od života. Ten pak, kdo nás k to-
mu připravil, jest Bůh, jenž nám dal závdav-
kem Ducha.
- 6 Tak jsme ustavičně dobré myslí a jsme si
vědomí toho, že, pokud máme domov svůj v tě-
7 le, jsme v cizině daleko od Pána — žijeme totiž
8 v době víry a ne v době patření — jsme tedy
dobré myslí a přáli bychom si raději se vy-
stěhovati z těla a nastěhovati se domů k Pánu.
9 Proto též usilujeme, abychom se mu líbili, ať
10 jsme doma, ať se stěhujeme. Neboť my všichni
musíme se ukázati před soudným stolcem Kris-
tovým, aby každý dostal odplatu za to, co vy-
konal v těle dobrého nebo zlého.

*Z jaké pohnutky, co a jak Pavel pracuje
(5, 11—6, 10).*

Z lásky ke Kristu (5, 11—15). O velikém, smír-
ném díle Kristově (5, 16—21). Jaké vlastnosti má
Pavlova práce (6, 1—10).

- 11 Znajíce tedy hrůzu Páně, přesvědčujeme li-
dí, Bohu však jsme známi; doufám, že i vašemu
12 svědomí jsme známi. Nedoporučujeme vám za-

se sami sebe, ale poskytujeme vám příležitost
chlubiti se námi, abyste měli co říci proti těm,
13 kteří se chlubí navenek, ale ne srdcem. Neboť
byli-li jsme bez sebe, bylo to pro Boha, anebo
14 jsme-li při rozumu, je to pro vás. Vždyť láska
Kristova nás pudí, nás, kteří jsme usoudili
takto: Jeden zemřel za všechny; všichni tedy
15 zemřeli; a za všechny zemřel, aby ti, kteří žijí,
nežili již sobě, nýbrž tomu, jenž za ně zemřel a
z mrtvých vstal.

16 Proto my od nynějška o nikom nesoudíme
podle těla; i když jsme chápali podle těla Kris-
17 ta, nyní ho již tak nechápeme. Je-li tedy někdo
v Kristu, je nové stvoření; staré řády pomínu-
18 ly, hle, staly se novými. Ale to všechno jest od
Boha, jenž nás smířil s sebou skrze Krista a dal
19 nám službu toho smíru. Tak totiž Bůh v Kristu
svět s sebou smiřoval, nepřičítal lidem přestup-
20 ků jejich a vložil do nás slovo smíru. Na místě
Kristově tedy konáme úřad, jako by Bůh napo-
mínal skrze nás. Prosíme na místě Kristově:
21 Dejte se smířiti s Bohem! Toho, který hříchu
nepoznal, za nás hříchem učinil, abychom se
my stali v Něm Boží spravedlností.

6, 1 Jsouce pak spolupracovníci Jeho, také vás
napomínáme, abyste nepřijali milost Boží na-
darmo.

2 — Práví totiž:

„V době milosti vyslyším tě,
a v den spásy pomohu ti.“
Hle, nyní je „doba veliké milosti“,
hle, nyní je „den spásy“. —

3 Žádné v ničem nedáváme pohoršení, aby ne-
4 došla pohany naše služba, ale ve všem se do-
poručujeme jako služebníci Boží mnohou trpě-
5 livostí v souženích, tísních, úzkostech, v ra-
nách, žalářích, nepokojích, v námahách, bdě-
6 ních, postech, čistotou, poznáním, shovívavos-
tí, přívětivostí, svatým Duchem, nelíčenou lás-
7 kou, slovem pravdy, mocí Boží, zbrojí sprave-
8 dlnosti v pravici i v levici; za pocty i potupy,
za zlé i dobré pověsti. Jsme u nich jako svůd-
9 cové a přece mluvíme pravdu, jako neznámí a
přece jsme dobře známi, jako umírající a hle
— žijeme, jako trestanci a přece neumíráme,
10 jako smutní a přece se vždy radujeme, jako
žebráci a přece mnohé obohacujeme, jako lidé
nic nemající a přece vším vládneme.

Lásce apoštolů — věřících ctnosti (6, 11—7, 1).

Lásku za lásku (6, 11—13). Ne daleko s pohany
(6, 14—7, 1)!

11 Ůsta máme otevřena k vám, Korintané, srd-
12 ce máme široké; nemusíte se tísniti v našem
13 nitru, tísníte se však v útrokách svých; v od-

platu stejného stejným — jako dětem to pravím — rozšiřte i vy své nitro.

- 14 Nespřahejte se v nestejnou dvojici s nevěřícími; neboť jaká může býti součinnost spravedlnosti a nepravosti, nebo jaké společenství
15 světla a tmy? Jaký soulad Krista s Belialem,
16 nebo jaký úděl věřícího s nevěřícím? Jaký souhlas chrámu Božího s modlami? Vždyť my jsme chrám Boha živého, jak řekl Bůh:

- „Sídliti budu mezi nimi a choditi,
budu jejich Bůh a oni budou můj lid.“
17 Proto „vyjděte z prostředka jich
a oddělte se, praví Hospodin,
a nečistého se nedotýkejte;
a já vás přijmu,
18 a budu vám otcem
a vy mi budete syny a dcerami,
praví Hospodin všemohoucí.“

- 7, 1 Tyto tedy majíce sliby, nejmilejší, očistme se od veškeré poskvrny těla i ducha, a dovršme své posvěcení v bázni Boží.

*Pavlova nehasnoucí láska ke Korintanům
(7, 2—16).*

Láska za lásku (v. 2—4). Pavlova radost ze zpráv Titových o Korintanech (v. 5—12). Titova radost je radost Pavlova (v. 13—16).

- 2 Popřejte nám více místa; nikomu jsme neukřivdili, nikoho nezkazili, nikoho nepodvedli.
- 3 Nepravím to na vaše odsouzení; vždyť jsem řekl již prve, že jste v našem srdci na smrt i na
- 4 život s námi. Velikou důvěru mám k vám, velikou chloubu z vás, jsem naplněn útěchou, překypuji radostí při všem našem soužení.
- 5 Když jsme totiž přišli do Makedonie, tělo naše nemělo klidu, ale ve všem byli jsme sou-
- 6 žení; zevně boje, uvnitř hrůzy. Ale Ten, jenž těší ponížené, Bůh, potěšil nás příchodem Titovým a nejen příchodem jeho, nýbrž i potěšením, jež z vás měl; vypravoval nám totiž o vaší tužbě, o vašem nářku, o vaší horlivosti pro mne, takže jsem se ještě více zaradoval.
- 8 Ano, jestliže jsem vás i zarmoutil tím listem, nelituji toho. Třebaže jsem toho litoval — vídím totiž, že onen list, byť i jen na chvíli, vás
- 9 zarmoutil — nyní se radují, ne že jste byli zarmoucení, ale že jste byli zarmoucení k pokání; vždyť jste byli zarmoucení podle vůle Boží,
- 10 abyste nebyli v ničem poškození od nás. Zármutek totiž podle vůle Boží působí pokání k spáse, a toho nikdo nelituje — kdežto zá-
- 11 rmutek světa působí smrt. — Neboť hle, právě to zarmoucení podle vůle Boží jak velikou způsobilo ve vás oddanost, ano i obranu i nevolí i obavu i tužbu i horlivost i pokutování. V každé příčině jste prokázali, že jste bez viny v té

12 věci. Jestliže jsem vám tedy i psal, nestalo se
to ani tak pro toho, kdo křivdu učinil, ani tak
pro toho, kdo křivdu utrpěl, ale spíše proto, aby
se ukázala vaše oddanost, kterou k nám cho-
13 váte před Bohem. Proto jsme se potěšili.

K tomu našemu potěšení přibyla radost, kte-
rou jsme mnohem více pocítili z radosti Títovy,
že duch jeho byl občerstven ode všech vás; ne-
14 boť nebyl jsem zahanben, jestliže jsem se v ně-
čem jemu vámi pochlubil, ale jako jsme vám
mluvili všecko v pravdě, tak se stala pravdou
15 také chloubá naše před Titem. A srdce jeho
jest vám oddáno ještě více, ježto si vzpomíná
na poslušnost všech vás, kterak jste ho přijali
16 s bázní a třesením. Raduji se, že se mohu ve
všem na vás spoléhati.

Část II.

SBÍRKA DÁRKŮ PRO NUZNÉ KŘESŤANY JERUSALEMSKÉ (8, 1—9, 15).

Dobrý příklad křesťanů makedonských (8, 1—6).
Sbírka v Korintě budiž ukončena (8, 7—15). Sbírku
provede Titus se dvěma svými průvodci (8, 16 až
24). Proč posílá Pavel před sebou do Korintu posly
(9, 1—5). Veliké požehnání štědrosti (9, 6—15).

8, 1 Bratři, oznamujeme vám milost Boží, rozda-
2 nou v církvích makedonských: Přesto, že byly

mnoho zkoušeny soužením, z nadbytku radosti a z tíživé chudoby jejich vyplynulo veliké bohatství jejich štědrosti. Vždyť podle sil svých — to dosvědčují — ano nad své síly, sami ze sebe darovali; mnohými prosbami nás žádali za milost, aby se směli účastniti služby ve prospěch křesťanů; a to ne tou měrou, jak jsme očekávali, ale sami sebe obětovali předně Pánu a za druhé i nám, z vůle Boží. Proto jsme vybídli Tita, aby, jak byl počal, tak i dokonale u vás také toto dílo lásky.

Ale — jako vším oplýváte, věrou, slovem, poznáním, všelikou snaživostí i láskou od nás ve vás vznícenou, tak — hleďte — ať oplýváte také tímto dílem lásky. Nepravím to jako příkaz, ale snaživostí jiných chci zkoušeti také pravost vaší lásky. Vždyť znáte tu milost Pána našeho Ježíše Krista: že totiž jsa bohat, pro vás stal se chudým, abyste vy jeho chudobou zbohatli. A jen radu v této věci dávám; neboť vám to prospívá; vždyť jste to počali již minulého roku nejen konati, nýbrž i chtíti; teď však dokončete i ten výkon, aby vaše ochota chtíti srovnávala se také s dokončením, ovšem podle majetnosti. Neboť je-li kde ochota, jest vítána, je-li podle majetnosti, nikoli nad majetnost. Nejde totiž o úlevu jiných a zatížení vás, nýbrž o vyrovnaní. V nynější době nadbytek váš přispěj nedostatku jejich, aby také nadbytek je-

jich přispěl nedostatku vašemu, ať nastane rovnost, jako je psáno:

„Kdo mnoho nasbíral, neměl více,
a kdo málo nasbíral, neměl méně.“

— — — — —
16 Díky však Bohu, jenž dává tutéž horlivost
17 pro vás do srdce Titova, že přijal mé vyzvání,
ano z větší horlivosti, sám ze své vůle jest pevně rozhodnut odcestovati k vám.

18 S ním posíláme bratra, jehož chvála v kázání
19 evangelia jde všemi církvemi; a nejen to, ale
byl i zvolen od církví za našeho průvodce
v tomto díle lásky, které konáme ke slávě
20 mého Boha, a na důkaz své ochoty. Varujmeť
se, aby nás někdo nepohaněl při tomto daro-
21 vaném množství, jež opatřujeme; staráme se
totiž o to, co je dobré nejen před Pánem, nýbrž
i před lidmi.

22 S nimi posíláme našeho bratra, o němž jsme
často v mnohých zkouškách se přesvědčili, že
je horlivý a jenž jest nyní mnohem horlivější
pro velikou důvěru k vám.

23 Jde-li o Tita, je to můj společník a spolupra-
covník mezi vámi; jde-li o mé bratry, jsou to
24 vyslanci církví, sláva Kristova. Podejte jim te-
dy důkaz, že je milujete a my že se právem vá-
mi chlubíme před církvemi. — — — — —
— — — — —

- 9, 1 Psátí vám více o té službě ve prospěch křes-
 2 tanů, zdá se mi býti zbytečné; znám totiž ochotu vaši, pro kterou se vámi chlubím Makedoňanům, že totiž Achaja je připravena od loňska. A ta vaše horlivost pobídla mnoho jiných.
 3 Posílám však ty bratry, aby se naše chloubavami v této věci neukázala býti prázdnou, a-
 4 byste, jak jsem řekl, byli připraveni. Kdyby přišli se mnou Makedoňané a našli vás nepřipraveny, ať se snad nemusíme styděti v této
 5 věci my, neřku-li vy. Pokládal jsem tedy za nutné vyzvatí ty bratry, ať jdou napřed k vám a připraví ten požehnaný váš dar prve slíbený, aby byl pohotově jako požehnaný dar a ne jako lakota. — — — — —
 6 Dodávám: Kdo rozsévá skoupě, skoupě bude také klidit, a kdo rozsévá hojně, hojně bude
 7 i klidit. Každý dej, jak si byl umínil v srdci, nikoli smutně nebo z donucení; — neboť veselého dárce miluje Bůh. Bůh může vás zahrnouti všelikým dobrodiním, abyste měli ve všem
 8 vždycky dostatek a nadbytek ke každému dob-
 9 rému skutku, jak je psáno:

„Plýtvá, jak dává chudým,
 jeho spravedlnost zůstává na věky.“

- 10 Ten, jenž dává símě rozsevači a chléb k jídlu, dá a rozmnoží vám osivo a dá růsti plodům

11 vaší spravedlnosti; ve všem budete bohatí ke
 každé dobročinnosti, která skrze nás působí,
 12 že jsou vzdávány díky Bohu. Vykonávání této
 bohoslužby totiž nejen odpomáhá nedostatkům
 křesťanů, ale vyplývá z něho také množství dí-
 13 ků, vzdávaných četnými lidmi Bohu. Prokazu-
 jíce tuto službu, působíte k tomu, že oslavují
 Boha za vaši poslušnou víru v evangelium Kris-
 tovo, za vaší dobročinnou sdílnost s nimi a se
 14 všemi, jakož i za to, že smějí modlitbami za
 vás projevovati vám lásku pro nesmírnou mi-
 15 lost Boží vám danou. Díky Bohu za jeho nevý-
 slovný dar.

Část III.

SV. PAVEL SE BRÁNÍ PROTI SVÝM KORINTSKÝM ODPŮRCŮM

(10, 1—13, 10).

Korinťané nemají Pavla nutit, aby, až k nim nyní zavítá, ostře zakročil (10, 1—6). Odvahy k tomu nebude mít nedostatek (10, 7—11). Neosobuje si moc jako někteří lidé, kteří se vtírají do oblasti jeho apoštolské činnosti (10, 12—18). Ať snášejí Korinťané „zpozdlé“ výroky Pavlovy péče (11, 1 až 4). Pavel není zastíněn svými odpůrci (11, 5n). Bude i příště bezplatně kázati (11, 7—12). Odpůrci Pavlovi jsou falešní apoštolé (11, 13—15). Pavel prosí, aby vyslechli pošetilou jeho sebechválu (11, 16—21). Oč vyniká Pavel nad své protivníky námahami, nebezpečími, strádáním, starostmi (11, 22

až 33). Může se svými vidy právem honositi (12, 1—5), ale raději se chlubí svými „slabostmi“ (12, 6—10). Pavel byl nucen upozorniti na sebe (12, 11—18). Nechtěl, aby od Korintanů byl souzen (12, 19—21). Až přibude do Korintu, vystoupí přísně proti zatvrzelým hříšníkům (13, 1—6). Doufá však, že k tomu nedojde (7—10).

- 10, 1 Já sám pak, Pavel, zapřisahám vás při tichosti a mírnosti Kristově, já, který „ve vaší přítomnosti jsem ponížený, když však jsem
2 daleko, troufám si na vás“ — ale prosím vás, až budu u vás, abych si nemusil troufati vystoupiti s tím sebevědomím, s kterým hodlám odvážiti se na některé lidi, kteří se o nás domnívají, že „žijeme podle těla“. Ačkoli totiž v těle
3 žijeme, podle těla nebojujeme; neboť zbraně našeho boje nejsou tělesné, ale mají od Boha
4 moc zbořiti hradby: boříme mudrování a každou zeď, která se zdvíhá proti poznání Boha; jímáme každou mysl v poslušenství Kristovo,
5 a jsme hotovi potrestati každou neposlušnost, jen až bude dokonalá poslušnost vaše.
6 Na to hleďte, co bije do očí. Důvěřuje-li si někdo, že je Kristův, uvažuj také zas u sebe, že, jako jest on Kristův, tak jsme i my Kristovi.
7 Ano, jestliže se i něco více pochlubím svou mocí, kterou nám Pán dal — na vaše vzdělání a
8 nikoli na zkázu — nebudu zahanben. Nechci, aby se zdálo, že vás chci jaksí strašiti svými

- 10 listy. Jsouf prý „listy jeho důrazné a mocné, avšak osobní vystupování chabé a řeč nicotná“.
- 11 Takový člověk měj na mysli toto: Jací jsme slovem v listech, když nejsme u vás, takoví budeme i činem, až budeme u vás.
- 12 Neosmělujeme se totiž rovnati nebo přirovnávati se k jistým lidem z těch, kteří sami sebe doporučují, ale protože se měří sami sebou a přirovnávají se sami k sobě, nemají rozumu.
- 13 My však nebudeme se chlubiti bez míry, nýbrž podle výměry údělu, který nám Bůh přidělil,
- 14 abychom přišli až i k vám. Neboť nenatahujeme se přespříliš, jako bychom k vám nedosahovali — vždyť až i k vám jsme přišli s Kristovým evangeliem — nechlubíme se bez míry pracemi cizími, ale máme naději, že, poroste-li vaše víra, velmi mezi vámi vzrosteme podle našeho údělu, že budeme kázati evangelium v krajinách za vámi ležících, aniž se budeme chlubiti v cizím údělu tím, co bylo již vykonáno
- 17 jinými. „Ale kdo se chlubí, v Pánu se chlub;“ neboť ne ten jest osvědčen, kdo sám sebe doporučuje, nýbrž ten, koho Pán doporučuje.
- 11, 1 Kéž snesete trochu mého „nerozumu“! Sná-
- 2 šejte přece i mne! Žárlím totiž na vás Boží žárlivostí; vždyť jsem vás zasnoubil jednomu muži, abych vás jako čistou pannu představil Kristu. Bojím se však, aby snad — jako had svedl
- 3 Evu svou lstivostí — nebyla pokažena mysl

vaše a odvrácena od prostoty a čistoty po-
4 vinné Kristu. Neboť přijde-li kdo a hlásá jiné-
ho Krista nežli jsme hlásali my, nebo přijímá-
5 te-li jiného ducha nežli jste přijali, nebo jiné
evangelium, nežli to, jehož se vám dostalo, pěkně to snášíte. Myslím, že nejsem v ničem za
6 těmi „nadapoštoly“. Jsem-li i nezkušený v řeči,
přece ne v poznání; ukázali jsme vám to přece
7 každým způsobem ve všech věcech.

Či jsem spáchal hřích tím, že jsem se poni-
žoval, abyste vy byli povýšeni, že jsem vám
8 kázal Boží evangelium zdarma? Jiné církve
jsem oloupil, přijav od nich plat, abych vám
9 mohl sloužiti; a když jsem se u vás octl v bídě,
nikomu jsem nepřipadl na obtíž. Neboť to, čeho
se mi nedostávalo, doplnili bratři, kteří přišli
z Makedonie. Každým způsobem jsem se chrá-
nil, abych vám nebyl na obtíž, a chrániti se bu-
10 du i dále. Jakože je pravda Kristova ve mně!
11 V této chloubě nikdo mne neumlčí v krajinách
achajských. Proč? Že vás nemilují? Bůh to ví!
12 A co činím, budu i dále činiti, ježto bych rád
vzal záminku těm, kteří ji chtějí míti, aby
v tom, čím se chlubí, byli shledáni, že jsou
13 rovni nám. Jsouť lidé takoví apoštolé nepraví,
pracovníci záludní, kteří se přetvořují v apoš-
14 toly Kristovy. A není divu; vždyť i sám satan
15 se přetvořuje v anděla světla. Není to tedy nic
zvláštního, přetvořují-li se také služebníci jeho

v zdánlivé sluhy spravedlnosti, jejichž konec bude přiměřený skutkům jejich.

16 Opakuji: Nikdo mne neměj za nerozumného; pakli přece, i jako nerozumného mě přijměte,
17 abych také já se mohl trochu pochlubit. Co mluvím, nemluvím jaksi podle Pána, ale v jakémsi nerozumu, ježto takovými věcmi se chlubím. Poněvadž se mnozí chlubí podle těla, i já
18 se pochlubím. Vždyť ve své rozumnosti rád
19 snášíte nerozumné; snášíte totiž, jestliže vás někdo zotročuje, jestliže vás někdo ojídá, jestliže vás někdo obírá, jestliže se někdo nad vás
20 vypíná, jestliže vás někdo bije do tváře. Na svou hanbu pravím, že jsme byli v té příčině jaksi „chabí“.

Ale v čem se kdo chlubití odvažuje — v nerozumu to pravím — v tom se odvažuji také
22 já: Jsou Hebreové? Já také. Jsou Israelité? Já také. Potomstvo Abrahamovo jsou? Já také. Služebníci Kristovi jsou? — jako nesmyslný mluvím — Já více jsem větším počtem prací, větším počtem vězení, větší měrou ran, častějším nebezpečím smrti. — Od Židů pětkrát jsem
24 dostal „čtyřicet bez jedné“, třikrát jsem byl pruty zmrskán, jednou kamenován, třikrát jsem se ztroskotal, noc a den jsem prodělal v hlubině mořské. — Já více jsem častým cestováním, nebezpečími na řekách, nebezpečími od lotrů, nebezpečími od svých soukmenovců, ne-

bezpečími od pohanů, nebezpečími v městě, ne-
bezpečími na poušti, nebezpečími na moři, ne-
27 bezpečími mezi nepravými bratry, pracemi a
námahami, častým nočním bděním, hladem a
28 žízní, častými posty, zimou a nahotou; kromě
jiného doléhá každodenní nával ke mně, péče
29 o všechny církve. Kdo je slabý, abych nebyl sla-
bý s ním? Kdo jest pohoršován, aby mne to
nerozpalovalo?

30 Třeba-li již se chlubití, budu se chlubití svý-
31 mi slabostmi. Bůh a Otec Pána Ježíše — ten,
32 jenž jest veleben na věky — ví, že nelžu!
V Damašku vojvoda krále Arety dal střežení
33 město Damaščanů, aby mě zajal; i byl jsem
spuštěn v koši dvířky ve zdi, a unikl jsem ru-
kám jeho.

12, 1 Třeba se chlubití? Prospěšné to sice není, ale
2 přijdu k viděním a zjevením Páně: Zním člo-
věka v Kristu, jenž před čtrnácti roky — zdali
v těle, nevím, či kromě těla, nevím, Bůh to ví
3 — byl vytržen až do třetího nebe. A vím o tom
člověku — zdali v těle či mimo tělo, nevím,
4 Bůh to ví — že byl vytržen do ráje a uslyšel
nevyslovitelná slova, jež není dovoleno člově-
ku mluvití.

5 Takovým člověkem budu se chlubití, sám se-
bou však se chlubití nebudu, leda svými sla-
bostmi.

6 Ano, kdybych se chtěl pochlubití, nebyl bych

nerozumný, neboť mluvil bych pravdu; ale upouštím od toho, aby někdo nemyslel o mně více, než co na mně vidí, aneb ode mne slyší.

7 Abych se však pro množství zjevení nevyšoval, byl mi dán osten vězící v těle, anděl satanův; ten mě má bítí pěstmi, abych se nevyšoval. Pro něj třikráte jsem prosil Pána, aby
8 odstoupil ode mne. Řekl mi však: „Stačí ti milost má; neboť síla v slabosti se zvyšuje.“ Budu se tedy spíše velmi rád chlubit svými slabostmi, aby se Kristova síla na mně uhostila. Proto
9 si líbují v slabostech, v příkořích, v nedostacích, v pronásledováních a v tísních, pro Krista; neboť kdy jsem slabý, právě tehdy jsem silný.

11 Stal jsem se nerozumným; vy jste mě k tomu donutili. Jáť jsem měl býti od vás doporučen! Vždyť jsem v ničem nezůstal za těmi nadapostoly, třebaže nejsem nic. Důkazy pravého
12 apoštola byly aspoň podány mezi vámi: všecka trpělivost, zázraky, divy a mocné činy. Ano,
13 v čem jste byli zkráceni proti ostatním církvím, ledaže já sám nepřípadl jsem vám na obtíž? Odpusťte mi tu křivdu!

14 Hle, je to již po třetí, co jsem hotov přijíti k vám a nebudu vám na obtíž; nehledám totiž vašich statků, nýbrž vás. Nemají zajisté děti rodičům shromažďovati poklady, nýbrž rodiče
15 dětem. Já pak milerád vydám vše, ano i sám

sebe vydám v oběť za duše vaše. Miluji-li vás více, měl bych proto méně býti milován? „Ale
16 buďsi! Já sám jsem vám nepřípadl na obtíž, ale
17 jsem chytrák a lstí jsem vás lapil.“ Vyloudil jsem z vás snad něco někým z těch, které jsem
18 k vám poslal? Vyzval jsem Tita a s ním jsem poslal bratra; vyloudil z vás něco Titus? Nešli jsme v témže duchu, v týchž šlépějích?

19 Dlouho již se domníváte, že se před vámi hájíme. Před Bohem v Kristu mluvíme, všecko
20 však, nejmilejší, pro vaše vzdělání. Obávám se totiž — až k vám přijdu — abych vás neshledal snad takovými, jakými nechci, já pak abych nebyl shledán od vás takovým, jakým nechcete, aby snad nebyly mezi vámi shledány hádky, revnivosti, zlosti, různice, pomluvy, sočení,
21 nadutosti, nepokoje. Obávám se — až přijdu — aby mne Bůh můj zase nepokořil u vás, a abych nemusil truchliti nad mnohými z těch, kteří prve zhřešili, avšak nedali se na pokání z nečistoty a smilství a chlípnosti, které se dopustili.

3, 1 Je to po třetí, co jdu k vám. „Ústy dvou nebo
2 tří svědků bude dokázána každá věc.“ Řekl jsem to předem — kdy jsem byl u vás po druhé — a říkám to předem nyní, kdy nejsem u vás — těm, kteří byli zhřešili i všem ostatním, že,
3 přijdu-li zase, nebudu nikoho šetřiti; vždyť žádáte důkaz, že ve mně mluví Kristus, a ten

- nebude na vás slabý, nýbrž mocný mezi vámi.
- 4 Bylť on ukřižován ze slabosti, ale žije z moci Boží. Vždyť i my jsme slabí v něm, ale bude-
- 5 me žítí s ním z moci Boží na vás. Sami sebe zkoumejte, jste-li ve víře, sami sebe osvědčujte! Či nepoznáváte sami na sobě, že Ježíš Kristus jest ve vás? Ledaže byste snad byli neosvěd-
- 6 čeni. Doufám však, že poznáte, že my nejsme neosvědčení.
- 7 Ale modlíme se k Bohu, abyste neučinili nic zlého, nikoli za to, abychom my se ukázali osvědčenými, nýbrž abyste vy činili dobré, my pak abychom byli jako neosvědčení.
- 8 Vždyť nemůžeme nic proti pravdě, nýbrž jen
- 9 pro pravdu. Ano, radujeme se, když „my jsme slabí“, vy však silní; proto se také modlíme za vaše zdokonalení.
- 10 Proto píši toto, nejsa ještě u vás, abych, až u vás budu, nemusil vystupovati řízně podle moci, kterou mi Pán dal na vzdělání a nikoli na zkázu.

ZÁVĚR (13, 11—13).

Závěrečné napomenutí (v. 11). Pozdrav (v. 12). Požehnání (v. 13).

- 11 Ostatně, bratři, radujte se, zdokonalujte se, potěšujte se, buďte jedné mysli, žijte v pokoji, a Bůh lásky a pokoje bude s vámi.

- ¹² Pozdravte se vespolek svatým polibkem. Pozdravují vás všichni křesťané.
- ¹³ Milost Pána Ježíše Krista a láska Boha, jakož i společenství Ducha svatého buď se všemi vámi.

POZNÁMKY K 2 KOR

1, 1. Srv 1 Kor 1, 1—3; Gal 1, 17. — Timotej, spolupracovník (= „bratr“) Pavlův, posílá s ním i tento list (srv nápisy Fil, Kol, Filem, 1 a 2 Thes); podle toho vrátil se již z Korintu (1 Kor 4, 17; 16, 16n) k Pavlovi. S Pavlem zakládal církev korintskou (1, 19; Sk 18, 5). — „*Křesťanům*“, *Kristu zasvěceným* křtem a tedy (doslova) „*svatým*“. — „*Achája*“ = římská provincie zabírající bývalé Řecko; Kor byl hlavní město Achaje a sídlo prokonsula té provincie.

V. 2. Srv 1 Kor 1, 3.

V. 3. Srv Ef 1, 3; 1 Petr 1, 3. — „*Veleben*“ vděčně. — Veleben budiž Bůh, jenž Krista podle jeho lidské přirozenosti stvořil a podle božské přirozenosti zplodil, a tak jest Bůh a Otec jeho (Hervaeus † 1150). Srv Jan 20, 17. — „*Otec milosrdenství*“ (množné číslo) = O. k nám nejvýš milosrdný.

V. 4. „*nás*“ = Pavla a Timoteje, jakož i všechny věrozvěsty. — Jako se slunci dostává světla, aby svítilo ne tak sobě jako spíše celému světu, tak dostávají také apoštolé mnoho milostí, aby mohli věřící lépe učit, povzbuzovati a spravovati (Cornely).

V. 5. „*Kristovy muky*“ (utrpení) ty, jež Kristus vytrpěl a nám zanechal, abychom je přetrpěli (Hervaeus).

V. 6. „*v stejných*“ = podobných. — Korinťané vidouce muky apoštolů poznávají, že utrpení vede ke spáse (Sk 14, 21) a tím dostává se jim povzbuzení, aby také — jako věrozvěstové — vytrvale trpěli své bolesti a pronásledování. — Vidouce, že se věrozvěstům dostává útěchy, radují se z toho a ta radost je pudí, aby ve svých svízelech ne-

umdlávali. — Vulg za slovo „útěchu“ klade: „*jsme-li napomináni, děje se to pro vaše napomenutí a spásu . . .*“ — Ta „*útěcha*“ podle Vulg „*působí trpělivost snášení týchž utrpení*“.

V. 7. Vulg spojuje v. 7. s v. 6: „*aby naše naděje byla pevná*“.

V. 8. „*nad silu*“ lidskou. — „*v Asii*“, zejména v Efesu. Sk 19, 30n. (Vzbouření *Demetriovo*.)

V. 9. Podle lidského mínění bylo již po Pavlovi veta, rozsudek smrti jeho byl již zpečetěn. Čím větší bylo to nebezpečí smrti a čím menší naděje přirozenými silami mu uniknouti, tím zřetelnější byl zákrok Boží, jímž byl zachráněn. — Může-li Bůh křísiti mrtvé, může tím spíše vysvoboditi z největšího nebezpečí smrti.

V. 11. „*spolupůsobíte*“ s námi a s jinými věřícími. — Jako modlitby *mnohých* věřících Pavlovi milost *vyprosily*, tak mají za ni také ústa *mnohých* *děkovati*.

V. 12. „*ve svatosti a v upřímnosti*“ úmyslů, záměrů i prostředků. Ty vlastnosti Pavlovy byly od Boha, „*milost Boží*“. — „*moudrost tělesná*“ = chytrost obojaká, neupřímná, lživá, vrtkává. — Místo „*svatosti*“ jiné rukopisy: „*prostotě*“.

V. 13. Mezi v. 12 a 13 doplňuje Jakub Schäfer: „*Upřímné a pravdivé jsou i naše listy.*“ Místo „*čtete*“ a „*chápete*“ Vulg: „*jsste četli a pochopili*“.

V. 14. Korinťané chápají nyní jen částečně Pavlovu upřímnost a čistotu jeho úmyslů; dokonale pochopí ho i tyto jeho vlastnosti na posledním soudě. — „*chloubou*“ = důvodem k chloubě.

V. 15n. „*V důvěře*“, že se budete mnou vždycky chlubit. — „*dříve*“ než do Makedonie. — „*druhé milosti*“ přítomnosti Pavlovy bylo by se Korinťanům dostalo, až by se byl k nim z Makedonie zase

vrátil. — „*vámi*“ = *Korintem* (= přes Korint). Pavel oznámil Korinťanům (1 Kor 16, 5), že přijde do Kor. na delší pobyt, až projde prve Makedonií. Tento plán však změnil. Poměry v Korintě žádaly osobní přítomnost jeho. Odebral se tedy z Efesu přímo do Kor. s úmyslem, že tam odtud odcestuje do Makedonie, aby se zase k onomu delšímu pobytu do Kor. vrátil. V Kor. však shledal za této („střední“) návštěvy stav tak zmatený, že se vrátil k původnímu plánu (1 Kor 16, 5): (přes Efes) do Makedonie a potom teprve od Kor.

V. 17. Odpůrci Pavlovi rozšiřovali domnělou jeho vrtkavost na všecek jeho život, působení i *nauku jeho*; dává prý se unášeti chvilkovými náladami, tělesnými choutkami, takže se nelze na něho a na jeho slova spolehnouti. — „*měl tento úmysl*“, ale později jej změnil (protože se také změnila situace) a vrátil se zase k původnímu plánu (1 Kor 16, 5).

V. 18. „*slovo*“ = výroky, zejména kázání. — „*není ano i ne*“ současně o jednom předmětu, obsah kázání našeho jest *nezměnitelný*; za to ručí Bůh nejvyšší věrný, který skrze Pavla mluví, a který slíbil, že pošle hlasatele (nezměnitelné) pravdy. Sám Bůh ručí za to, že obsah jeho pravdy neměním.

V. 19. Srv Sk 18, 5. — „*kázali*“ v letech 52 a 53. — „*Syn Boží, J. K.*“ = jediný a nezměnitelný obsah apoštolského kázání. — Bůh nejvyšší věrný nesmí dopustiti v tom kázání lidských změn.

V. 20. Věrozvěstové hlásají, že se mesiášské „*sliby*“ v Kristu splnily a potvrdily (= „*staly*“ se „*Ano*“). Posluchači jim věří a vyslovují svůj souhlas slovem „*Amen*“ = „*Stalo se*“ = Tak jest = Ano. — Srv 1 Kor 14, 16.

V. 21. Bůh „*upevňuje*“ věrozvěsty, aby kázali neměnitelnou pravdu; „*upevňuje*“ také jejich posluchače, aby ji nezměněně zachovávali. Upevnováním vede ony i tyto ke Kristu, aby pravou věrou (a láskou) žili ustavičně s ním a v něm. — „*pomazal*“ = svými milostmi obdařil „*nás*“, které si zvolil za věrozvěsty, abychom nauku Pomazaného (= Kristovu) hlásali nic na ní neměnice.

V. 22. Bůh si „*pečeti poznamenal*“ Pavla a druhý jeho jakožto svůj majetek, jakožto *své pravé věrozvěsty*. Stalo se to zejména *milodary Ducha sv.*, jež všem nade vši pochybnost dokazovaly pravost Božího poslání. Srv 1 Kor 4, 20. — Milodary (charismata), kterými Duch sv. dodával účinnosti apoštolskému kázání, apoštol pokládá za závdavek (záruku) ochrany a podpory, kterou Duch sv. věrozvěsty chrání bludu a dodává jim vytrvalosti a pevnosti (Cornely). Poněkud jinak jest chápati Ef 1, 13n.

V. 23. Poměry v církvi korintské byly tak rozhárané, že by bylo Pavlovi, kdyby tam byl přišel, zakročiti velmi přísně; toho zákroku chtěl Korintských ušetřiti, proto — z lásky k nim — cestu odložil; chtěl vyčkati, až se poměry vykvasí a obrátí k dobrému.

V. 24. Pavel chtěl příchodem svým do Korintu rozmnožiti *radost tamních věřících*; Gal 5, 22; Řím 14, 17; Fil 4, 4; to však zamezily některé tamní nepřístojnosti, jež vyžadovaly, aby Pavel přišel „*s holi*“. Aby nemusil přijíti se *zármutkem*, raději cestu odložil (nebo se jí zatím vzdal).

2, 1. Má Pavel na mysli svůj první příchod do Korinta z r. 52? 1 Kor 2, 3. — Sotva. Tehdy přišel „*s úskostí*“, nikoli však „*v zármutku*“ (zarmoucen). — Spíše se zdá, že Pavel poukazuje na jiný

příchod, který si vynutily smutné poměry v Kor., který byl skutečně *bolestný*, a který nelze umístit jínam nežli do času mezi 1 Kor a 2 Kor. (Domněnka, že Pavel přerušil svůj první pobyt v Korintě misijní zacházkou do Illyrie (Cornely, Holzmeister), a že tedy jeho návrat do Korintu byl *bolestný* (= „v zármutku“), nevyložila, proč byl ten návrat *bolestný* a také neodůvodnila náležitě, že Pavel přišel do Illyrie z Korintu a nikoli později (r. 57) z Makedonie (Řím 15, 19).

V. 2. Kdybych k vám byl přišel a musil vás zarmoutit, nebyl bych mohl mít z vás (ode mne zarmoucených) radost, ač jsem se svou radostí byl poukázán jediné na vás.

V. 3. Který list míní? Tento druhý kanonický? Či první kanonické své psaní Kor? (Cornely, Sikkenberger.) Či list ztracený, jež napsal mezi oběma listy kanonickými? Vrátil-li se ze své krátké zájízdky (z Efesu r. 57) do Korintu zarmoucen, a chtěl-li přece zakročit v Kor., nemohl učiniti tak jinak, nežli vyříditi vše *písemně*.

V. 4. Lze tímto veršem míniti 1 Kor (zejména hl 4—6) či spíše pozdější *bolestný* Pavlův list napsaný po návratu z krátké návštěvy v Kor. r. 57?

V. 5. Ti, kdož míní, že psaní ve v. 3 jmenované jest 1 Kor, vidí zde v muži, jež „*způsobil zármutek*“ krvesmilníka, jež Pavel kázal z církve vyobcovati (1 Kor 5, 1—5). Většina Korinťanů souhlasila a vyloučila ho, avšak jen většina; menšina (= „částečně“) nesouhlasila, nesdílela se tedy s Pavlem o jeho zármutek. — Stoupenci domněnky o Pavlově krátké zacházce do Korintu po 1 Kor a před 2 Kor spatřují v tomto Korinťanu muže, který Pavla při jeho druhé návštěvě hrubě urazil a tím jej velmi zarmoutil. Srv níže 7, 12.

V. 6n. Podle všeho trest účinkoval, hříšník (krve-smilník (1 Kor 5, 3nn) nebo ten, jenž Pavla hrubě urazil a byl od představených pokárán) činil *upřímné* pokání; tak srdečně, že se bylo obávat, aby nebyl dohnán k zoufalství. Chtěje to zamezití, Pavel doporučuje, aby s ním bylo laskavě nakládáno.

V. 8. Obec korintská (t. j. její představení) mají se úředně usnésti, že kajícímu přísluší zase láska všech bratří.

V. 9. „*napsal*“ = v posledním listě po Titovi poslaném. (Jiní ovšem i zde vidí 1 Kor jako výše ve v. 3.) Pavel nežádal ani tak potrestání toho, jenž ho urazil, jako spíše důkaz obce korintské, že je mu oddána a poslušna. Ten důkaz byl podán, může tedy býti vinníkovi odpuštěno.

V. 10. „*před Kristem*“, jenž na mne hledí a jednání mé schvaluje.

V. 11. Záludným úmyslem satanovým bývá podrážditi představené k upřílišněné přísnosti, která by uvrhla podřízeného do zoufalství. — (K tomuto Pavlovu odpuštění srv Špaček, n. u. m. III 415.)

V. 12. „*vyhlídka*“ doslova: „*dveře*“. Srv 1 Kor 16, 9. — *Troas* = město na asijském břehu Hellespontu, kde již prve byl Pavel působil (Sk 16, 8n); čekal, že se tam nyní setká se svým spolupracovníkem (= „*bratrem*“) Titem, který mu podá zprávu o tom, jak je v Korintě. Pavel miloval Korintěany a proto obavy o ně tak bouřily jeho nitro, že se odhodlal opustiti Troadu a jíti vstříc Titovi, jen aby se dověděl, jak se Korintští mají.

V. 13. „*s nimi*“ = s Troadany. (Srv Sk 20, 7. 11.) O tomto pobytu Pavlově v Troadě (Alexandrii) Sk nevypravují (20, 1); zmiňují se však o pozděj-

ší, třetí návštěvě, když se Pavel vracel s třetí své apošt. cesty (Sk 20, 7nn).

V. 14. Teprve v Makedonii, nejspíše ve Filippech sešel se Pavel s Titem. Ten přinesl z Korinta zprávy tak potěšující, že Pavlova ústa se otvírají k díkům Bohu (srv níže 7, 5nn). — Děkuje nejen za to, že ho Bůh uklidnil tentokráte, nýbrž i za pomoc a úspěchy (vítězství), kterými dosud všecku jeho apoštolskou činnost provázel. — „*dává nám vítězit*“ = vítězně nás „vodí“. — „*v Kristu*“ = skrze Krista. — „*Poznání*“ Boha, Ježíše Krista, jeho života, díla atd. jest *vůně*, kterou věrozvěstové šíří po světě.

V. 15n. „*vonné kadidlo*“, jaké bývalo ve S. z. páleno v oběť. Srv Lv 2, 2. — Apoštolové, v nichž Kristus žije (Gal 2, 20) a kteří Krista hlásají, jsou Kristovou vůní bez ohledu na to, zdali jejich evangelium lidé s láskou, jež oživuje, ke své spáse přijímají či ke své záhubě se záští, jež ubíjí, je zamítají (1 Kor 1, 18).

V. 17. Na otázku „*Kdo je způsobilý*“ k tomu, aby libou vůní takovou byl, třeba doplniti odpověď: „*My*“ (Pavel, Silván, Timotej). — „*kupčí*“ a proto, aby hodně vydělali, je porušují, ředí, falšují (jako hostinští pro větší zisk ředí víno vodou, Is 1, 22) — nepraví věrozvěstové, odpůrci Pavlovi. — „*z Boha*“, od Boha jsouce poučováni, „*před Bohem*“, který nás vidí, „*v Kristu*“, jehož jsme údy a nástroje.

3, 1. „*zase*“ jako 1 Kor 2, 6; 14, 18 nebo 2 Kor 1, 12; 2, 14—17. — Otázka jest namířena proti odpůrcům Pavlovým, kteří mu vytýkali, že mluví o sobě chlubně. — „*někteří*“ nepraví, zistní věrozvěstové.

V. 2. Srv 1 Kor 9, 2m. — Církev korintská, svý-

mi dějinami, čistou věrou a mravy veliké své většiny vydává skvělé svědectví svému zakladateli — Pavlovi. — Pavel má církev korintskou ustavičně — v srdci (srv 7, 3; Fil 1, 7).

V. 3. Pravým zakladatelem církve korintské a spisovatelem tohoto „listu“ je sám Kristus, ten jej diktoval; a druhové jej napsali (svou „službou“). — „*Duchem*“ jako 1 Kor 2, 4. — „*živého*“ a oživujícího. — „*v desky kamenné*“ vepsáno bylo Desatero, základ S. z. Ex 31, 18; 32, 15n; 34, 1.

V. 4. Sebevědomí, sebedůvěra, s jakou výše mluvil (2, 14—17; 3, 2—3), vyplývá z jeho důvěry „*v Boha*“, jenž ho učinil služebníkem N. z. (v. 6). *Prostředníkem* jest i zde Kristus.

V. 5. „*myšlenky*“ spasitelné, tedy i oné „*důvěry*“. — A nejen „*myšlenky*“, nýbrž i každého dobrého skutku, jenž patří k životu věčnému. „Toho klame bludařský duch, kdo tvrdí, že může přirozenou silou něco dobrého, co k věčnému spasení náleží, mysliti, jak náleží, nebo zvoliti, nebo spasitelnému kázání bez osvětlení a povzbuzení Ducha sv. přisvědčiti“ 2. sněm Oranžský (c. Arausicanum) z r. 529 can. 7. (Špaček n. u. m. III, 10.)

V. 6. „*těž*“ kromě jiných milostí, jež nám dal. — „*Novou*“ úmluvu (= zákon) znal již Jer 31, 31nn. — Apoštolovo sebevědomí (v. 4) a odhodlanost, se kterou káže, opírá se o vznešenost a účinnost N. z., jehož jest Pavel sluhou, apoštolem; ten N. z. vyniká nesmírně nad úmluvu *starou*. Tato jest „*litera*“, onen jest „*Duch*“ Srv Řím 7, 6; Jan 1, 17. — S. z. sice přikázání, napsaná v knize prohlašoval, sám o sobě nedodával *síly* k jich zachovávaní, naopak nepřímou vnadil lidskou žádostivost (které nejlépe chutná ovoce zakázané) ke hříchu, k odsouzení v. 9 a k smrti (v. 7).

V. 7n. Viz Ex 34, 29n. — „*služba*“ liteře vedoucí k „*smrti*“ = S. z. Viz v. 6; Řím 3, 20; Sk 15, 10. — Proti tomu „*služba Ducha*“ (v. 8.) = *služba života* = N. z.

V. 9. „*odsouzení*“ = smrti (v. 7). — „*služba spravedlnosti*“ (zjednávací vnitrnou spravedlnost, svatost) = „*služba Ducha*“ (v. 8).

V. 10. „*v této příčině*“ = přirovnáme-li (slávu S. z. k slávě N. z.).

V. 11. Slavná služba mojžíšská *pominula* (Gal 3, 24n) a ustoupila slavnější službě evangelia, jež nebude již ničím nahrazeno. Sliby S. z. byly dočasné, sliby N. z. jsou věčné („*bude*“).

V. 12. „*nadějí*“ v dokonalé oslavení (v. 11).

V. 13. My věrozvěstové N. z. nezakrýváme si tvář závojem! — Viz výše v. 7. — „*to, co mělo pominouti*“ byl řád spásy starozákonní (v. 11). — „*Konec*“, k němuž tento řád čelil (Gal 3, 24; Řím 10, 4) a který ukončil platnost S. z. — byl *Kristus*. Mojžíš popudem Božím skrýváje záři své tváře Israelitům naznačoval, že nemohou ještě viděti Krista, jenž měl platnost S. z. zrušiti; takové roušky však apoštolé N. z. již nemohli potřebovati.

V. 14. Jest vysvětlitelné, že Israelité dob Mojžíšových Krista nepoznávali, „*ale*“ jest neomluvitelné, že ho nepoznávali ani Židé dob Pavlových; děje se tak proto, že „*zaturdili*“ své srdce („*smysly*“). Apoštolé neskrývají nic závojem, ale Židé sami zakrývají jím svou poznávavost, takže Krista nevidí. „*Stará úmluva*“ (zákon) předpověděl sice velmi podrobně, zejména v knihách prorockých Krista, Židé ty knihy čtou, ale jsou jim — jejich vinou — zastřeny; ten závoj možné jest odejmouti (= pomíjí) jedině věrou v Krista. — Podle Vulg

„zůstává týž závoj... neodhalen, protože skrze Krista pomíjí“.

V. 15. „Kdykoli bývá čten Mojžiš“ = při četbě S. z. (v. 14).

V. 16. Viz Ex 34, 34. — „Když se“ srdce židovské (v. 15) „obrací k Pánu...“

V. 17. „Ten Pán“ (= Bůh jediný), k němuž se srdce Židů obracejí (v. 16). — „ten Duch“ sv., jenž oživuje (v. 6). — „svoboda“, osvobození nejen od onoho závoje, nýbrž od veškeré služebnosti S. z. (Srv 1 Kor 11, 3nn; Řím 8, 14n).

V. 18. „My“ křesťané — „slávu Páně“, kterou vyzařuje evangelium. — „v tutéž podobu“, jakou Pán má. — Tím přetvořováním stáváme se den co den podobnějšími (= „od slávy k slávě“) Kristu, obrazu Božímu (4, 4); vrcholu té podobnosti dosáhneme na onom světě. Bude to vzácný účinek přiměřený jeho původci — Duchu sv. („jakožto od Ducha“). — Místo „vidíme jako v zrcadle“ zamlouvá se jiným: „zrcadlíme“ (= vyzařujeme).

4, 1. „Proto“, že je tak veliké štěstí křesťanů (3, 14—18), k němuž je vedeme svým úřadem.

V. 2. vykládá výrok: „nepozbýváme myslí“. Nejsou tedy ani liknaví ani bázlívní jako zbabělí nepraví kazatelé. — Srv Řím 2, 9.

V. 3. Srv výše 3, 13. — „kteří hynou“ kráčejíce do věčné záhuby. Srv 1 Kor 1, 18.

V. 4. „bůh tohoto světa“ = satan. Srv Jan 12, 31; Ef 6, 12. — „obraz Boží“ = Syn Otce, jemu dokonale podobný, rovný, z něho zplozený (Kol 1, 15; Jan 12, 46).

V. 5. „pokládáme sebe“ a „prohlašujeme“ zejména skutkem, veškerou činností svou. Srv 1 Kor 9, 19.

V. 6. Gn 1, 3. — Kterak zasvitlo světlo víry ří-

zením Božím v srdci Pavlově, viz Gal 1, 15; Sk 26, 16nn. — „rozsvítit“ poznání Boží po celém světě — toť jest úkol osvícených apoštolů. — Protože na božskou přirozenost nelze očima patřiti, jest ji viděti skrze přijatou přirozenost lidskou, vyzařující světlo božské (Theodoret). Srv výše 3, 7nn.

V. 7. „*poklad*“ = apoštolský úřad N. z. — „*máme*“ my věrozvěstové. — „*hliněné nádoby*“ = křehká, slabá lidská těla. — „*nesmírná moc*“, která nás provází a sílí, abychom v útrapách nepodlehli (v. 8n). Ta moc jest *moc Boží* (= „*z Boha*“).

V. 8n. Lidská slabost věrozvěstů se jeví zejména v utrpení, v ustavičném nebezpečí smrti; Boží moc jest patrná v tom, že v těch protivenstvích nepodléhají, v těch nesnázích nezoufají, že z nich vycházejí vítězně. Jako zápasníci při atletických závodech (1 Kor 9, 23n) nebo jako vojáci v bitvě.

V. 10. Apoštolé, jsouce stále „*zabíjení*“ představují Krista křížovaného; jsouce z ustavičného nebezpečí smrti vysvobozováni, představují Krista z mrtvých vstalého, oživeného. Srv Gal 6, 17.

V. 12. „*v nás*“ věrozvěstech, kteří žijeme v ustavičném nebezpečí *smrti*; prostým věřícím nebývá tolik trpěti, těm (= „*ve vás*“) se dostává klidnějšího života.

V. 13. „*víra*“ a z ní vyplývající *důvěra* ve věrnost Boží, jež plní sliby a sluhy své opatruje. — „*téhož Ducha*“, jakého měl spisovatel Ž 115 (116), z něhož je zde uveden výrok (v. 10). — „*věříme*“ a doufáme. — „*mluvíme*“ = *kážeme*.

V. 14. „*postaví*“ nás „*s vámi*“ živé. — Zde má Pavel na mysli možnost, že zemře ještě prve než Pán přijde, že bude tedy vzkříšen; 1 Kor 15, 52 myslil na možnost, že se ještě za živa dočká druhé-

ho příchodu Kristova, že tedy nezemře, nýbrž bude „proměněn“.

V. 15. „*všecko*“, co činíme a snášíme. — Čím více získají apoštolé věřících, tím více rozdají milostí jim svěřených, tím více bude těch, kteří budou Bohu za ně děkovati a tím větší bude Bohu vzdávána čest a sláva. — Bližší účel apoštolských prací je *spása lidí*, poslední pak cíl: *sláva Boží*.

V. 16. „*vnější člověk*“ = tělo a smysly jeho. — „*vnitřní člověk*“ = duše. Den ze dne ubývá útrapami apoštolům tělesného života, avšak vnitřního, duchovního jim přibývá; den co den nabývají *nových* sil, *nového* zdokonalení, *nových* zásluh.

V. 17. „*zjednává*“, zasluguje. — Srv Řím 8, 18. — „*nynější*“ = pomíjející, chvilkové (proti „*věčné*“). — „*nehledíme*“, nevidíme cíl svůj ve věcech hmotných (bohatství atd.), nýbrž ve věčné slávě.

5, 1. „*Víme*“ z víry. 1 Kor 15. — „*pozemský dům*“ duše (Job 4, 19) = „*stan*“ (stánek) = tělo smrtelné; *boří* je útrapy a smrt. — „*přibýtek od Boha, dům . . .*“ = tělo oslavené, duchovní (1 Kor 15, 44). — „*Dům*“ plachtový, „*stan*“ skládají, strhují velmi snadno, „*dům*“ od Boha vystavěný nepoboří nikdo. — Srv 1, 22; 2 Petr 1, 13n. — „*máme*“ v naději. Srv Jan 3, 18. 35; 5, 24.

V. 2n. „*přibýtek náš nebeský*“ = oslavené tělo, oslavení těla. To oslavení přirovnává tu Pavel k vrchnímu rouchu (přehozu), kterým „*na to*“ (= tělo) přiodění budou ti, kteří budou ještě živi (= „*oblečení*“), až přijde Pán na soud. — „*Nazí*“, bez těla = ti, kdož budou tehdy již *mrtví* (duše „*nahá*“ = bez těla, jež při smrti odložila). — Je zde tedy řeč o proměně spravedlivých, kteří se dožijí posledního soudu Srv 1 Kor 15, 50n; 1 Thes 4, 14nn).

V. 4. „*abychom byli sulečení*“ ze svého smrtelného těla, abychom umřeli. — „*život*“ = oslavení těla vzkříšeného má pohltnouti tělo „*smrtelné*“. — Srv Os 13, 14 i Kor 15, 54.

V. 5. „*k tomu*“ = k té touze, o níž mluvil v. 2n. — Duch sv., t. j. dary, kterými zvěrozvěsty (i věřící) obdařil, jsou závdavek, t. j. důvod a svědectví, že dostanou mnohem více, kromě jiného též oslavená těla (Cornely). — Srv výše 1, 22.

V. 6. „*jsme dobré myslí*“ = plni naděje; srv 4, 17n; 5, 1nn. — „*tělo*“ smrtelné = pozemský domov duše. Domov jiný, lepší je blaženost nebeská, ve které sídlí — Pán Ježíš a do kterého se nastěhuje duše hned po smrti ještě před posledním soudem, prve nežli se spojí s oslaveným tělem. Fil 3, 20; Žid 10, 13nn.

V. 7. Srv 1 Kor 13, 12. — žijeme a poznáváme v pozemském domově nepřímou, nejasně; v nebeském domově budeme poznávati přímo, patřiti, požívat. — „*patřením*“ = v době patření.

V. 8. Apoštolé se proto tělesné smrti nelekají, nevyhýbají se jí, nýbrž naopak touží po ní. Srv Fil 1, 23; 1 Thes 5, 10; 2 Tim 4, 6.

V. 9. „*ať jsme doma*“ = živi v těle. — „*se stěhujeme*“ = umíráme.

V. 10. Srv Sk 10, 42; Řím 2, 16; 14, 10; Mt 26, 27. — „*v těle*“ = za svého pozemského života.

V. 11. „*hrůzu*“ soudu Kristova (v. 10). — Pavel „*přesvědčuje*“ odpůrce o své upřímnosti a bezúhonnosti, která je známa Bohu i Korintšanům. Pavel boje se hrozného soudu vystříhá se úzkostlivě všeho, čím by mohl dát pohoršení nebo příležitost k podezřívání (Jan Zlat.).

V. 12. Pavel píše tak, aby Korintští mohli se chlubit upřímností a opravdovostí svého apoštola

proti nepravým věrozvěstům, jeho nepřátelům, kteří se na venek (na oko), honosí ctnostmi, kterých „*v srdci*“ skutečně nemají. (Pokrytci.)

V. 13. Mluví-li Pavel nadšeně (u vytržení), že není chápán od lidí, činí to pro čest Boží. Mluví-li klidně, že ho všichni chápají, činí tak ve prospěch bližního.

V. 14. „*lásky Kristova*“ k lidstvu. — Pavel „*usoudil*“, nabyt přesvědčení již při svém obrácení.

V. 15. Věřící *zemřeli* s Kristem duchovně (mysticky) na křtu, a počali s ním *život* nový (Řím 6, 2n; Kol 3, 3; Gal 2, 19n). — „*žijí*“ duchovně, nadpřirozeně.

V. 16. „*od nynějška*“ od svého obrácení (od té doby, co žijeme pro Krista, v. 15). — „*my*“ = Pavel a jeho spolupracovníci. — „*podle těla*“ = podle rasy, původu z Abrahama, podle obřízky, podle názorů S. z. — „*nesoudíme*“ = neceníme, nehodnotíme. — „*chápali*“, doslova: „*pojali*“, „*poznali*“ ho podle své *židovské* ideologie, jako nepřitele svého náboženství. — Srv Gal 1, 13n; Fil 3, 4nn; 1 Tim 1, 13.

V. 17. Ti, kdož na křtu s Kristem zemřeli a znova vstali k *novému*, nadpřirozenému životu (v. 14n), jsou v řádu nadpřirozena *noví tvorové*. Ef 2, 10; 4, 24; Gal 5, 6; 6, 15. — „*staré*“ řády myšlení, hodnocení (v. 16). Místo nich nastoupila ideologie křesťanská a jí příslušící řády.

V. 18. „*to všechno*“ nové tvoření v nadpřirozeném řádu. — „*od Boha*“ Otce. 1 Kor 8, 6. — „*nás*“ apoštolů, jež ustanovil za stálé prostředníky, kteří mají smiřovati lidi s Bohem (= „*služba smíru*“).

V. 19. „*v Kristu*“ = skrze Krista (v. 18). Srv 1 Jan 2, 2. — Nejenom že „*nepřičítal lidem*“ hříchy,

nýbrž i posvětil je. Řím 4, 7n; 1 Kor 6, 11; Kol 1, 13n. 22. — „*do nás*“ věrozvěstů, jimž uložil kázati a prostředkovati ten smír (v. 18).

V. 21. Kristus neměl hříchu; srv Žid 4, 15; 1 Jan 3, 5; 1 Petr 2, 22. — „*hříchem*“ = hříšníkem; Is 53, 6; 1 Petr 2, 24; Gal 3, 13. — „*spravedlností*“ (= spravedlivými), kterou nám Bůh nejvýš milosrdný dal. — „*v Něm*“, v Kristu, v Krista dostičiníciho, Smírce zapojení (jeho milosti).

6, 1. „*milost Boží*“ na křtu: „aby vaše přijetí křesťanství nebylo neužitečné a na nic“ (Tomáš Akv.). — „*Jeho*“ = Boha (5, 20; 1 Kor 3, 9). — Spolupracovníci Boží a zástupci Kristovi.

V. 2. „*Praví*“ Bůh v Písmě (Is 49, 8). — Jahve oslovuje svého „*služebníka*“, t. j. Mesiáše. — „*doba milosti*“ = „*den spásy*“ = doba mesiášská. Kdo nechá uplynouti milosti té doby na prázdno (na jalovo), ten již nemá žádné naděje na spásu.

V. 3. navazuje na v. 1. — „*nedáváme*“ my, praví věrozvěstové, nebo snad lépe; „*já, Pavel*“. Srv 1 Kor 9, 12; 10, 33. — „*naše služba*“ = úřad, apoštolát.

V. 4. Srv 5, 11; Řím 5, 3n; Jak 1, 3n. Viz i níže 11, 23—28.

V. 5. „*v nepokojích*“ jako n. př. Sk 13, 50; 14, 5; 17, 5nn.

V. 6. „*čistotou*“ mravů. — „*poznáním*“ = pastýřskou opatrností (?). — „*přívětivostí*“ jak Gal 5, 22; 1 Kor 13, 4. — „*svatým Duchem*“ se doporučují apoštolé (v. 4), takže je patrné, že Duch sv. všechna slova i skutky jejich řídí (Cornely). — Jiní myslí na „*charismata*“ (1 Kor 12).

V. 7. „*zbroj spravedlností*“ = ctnosti, kterými apoštolé spravedlnost křesťanskou hájí (zbr. na odboj; defensiva, štít v levici) nebo šíří (zbr. na výboj, offensiva, meč v pravici).

V. 8. „*Jsme u nich*“ = pomlouvají nás nepřátelé, nepraví apoštolé, judaisté a jejich stoupenci. — Proti těmto lživým úsudkům Pavel klade pravdu, skutečnost. Všimni si rytmu! — „*neznámé*“, pokoutní řečníky. — „*velmi známé*“, věhlasné, vážné. — „*Za svědce*“ byl pokládán i Pán (Mt 27, 63).

V. 10. „*radujeme se*“ jako n. p. Sk 5, 41.

V. 11. „*srdce široké*“, rozšířené láskou pro vás; ta láska též otvírá Pavlovi ústa a prohřívá jeho slova.

V. 12. Korinťané nemusí se tísniti v srdci Pavlově, protože tam mají dost a dost místa; proti tomu však mají úzké srdce a tedy málo místa v něm pro Pavla. Srv níže 7, 3; Fil 1, 7.

V. 13. „*v odplatu*“ za mou lásku „*rozšiřte*“ se tak velikou láskou ke mně „*i vy*“.

V. 14. Tu lásku dokazovati budou *ryzím* křesťanským smýšlením i mravy, dalekým ducha pohanského. Pavel má na mysli mojžíšský zákaz spřahovati různorodá zvířata do jednoho páru, na př. býka a osla (Dt 22, 10). „*spravedlnost*“ = křesťanství (Řím 14, 17) = „*světlo*“ (Ef 5, 8). — „*nepravost*“ (bezzákonnost) = „*tma*“ = pohanství, zejména jeho *mravy*. Křesťan s pohanem v životě náboženskomravním nemá „táhnouti za jeden provaz“.

V. 15n. „*belial*“ (hebr.) = ničemník, zhoubce, zvrhlík, pekelník (Dt 13, 14; 15, 9); zde je to náčelník říše temna, ďábel. — „*souhlas*“: kterak se srovnává s chrámem jediného Boha, aby v něm byly stavěny modly? (synkretismus). Srv Ef 2, 21; 1 Kor 3, 16; 6, 19. — K citátu srv Lv 26, 12; Ez 37, 27n.

V. 17n. Srv Is 52, 11; Jer 32, 37n; 31, 9. 35; Is 43, 4nn; Ez 20, 34; 4 Král 7, 14.

7, 1. „očistíme se“ a čistými se zachovejme. 1 Kor 7, 34. — „posvěcení“, jež se počalo na křtu. Nad tyranem zlé žádostivosti vítězí ten, kdo svou duší oplotil bázní Boží (Jan Zlat.). — Ta bázeň (synovská) prýští se z lásky.

V. 2. „více místa“ v srdcích, více lásky. Viz výše 6, 12. — Nikomu neublížil a není tedy příčiny, proč by mu Korinťané žádanou lásku odpírali.

V. 3. Abyste se mnou spolu zemřeli (zemru-li) i živi byli (budu-li dále žiti).

V. 4. S „velikou důvěrou“ mluvil jsem „k vám“, otevřeně, upřímně.

V. 5. Viz výše 2, 13. — „tělo“ jmenováno místo celého člověka (synekdoché). — „hrůzy“ = hrozný nepokoj, jež působily starosti a obavy o církev korintskou, o níž neměl zpráv.

V. 6n. „příchodem Tita“, jenž mu přinesl radostné zprávy z Korinta. — „tužba“ spatření Pavla v Korintě. — „nářku“, že nedbali pokynů svého duchovního otce a tak ho zarmoutili. — „horlivosti“ = vřelém zájmu, s jakým přijali Pavlovu sebeobranu (v listech jeho) a ji šířili v půtkách s odpůrci jeho.

V. 8. „listem“ prostředním, který napsal mezi 1 Kor a 2 Kor. Viz úvod. (Či má Pavel na mysli 1 Kor?) — Pavel svým kárným listem vzbudil v Korintě zármutek, ale ten vedl k pokání, byl to tedy zármutek spasitelný; tehdy nepůsobil Pavel onen zármutek rád, nyní však má radost z ovoce jeho. — Otec vida, že syn jest operován, raduje se ne proto, že jest řezán a trpí bolest, nýbrž z toho, že bude zdráv (Jan Zlat.).

V. 9. „pokání“ = přeměna smýšlení i života. — Pavel pokáral (a zarmoutil) Korinťany ze své úřední povinnosti. Kdyby nebyl tak učinil, nebyli

by se polepšili a tak by jim byl Pavel ublížil, jich „poškodil“. Aby se to nestalo, sám Bůh vedl Pavla k řečenému zákroku.

V. 10. „Zármutek podle Boha“ vyvěrá z lásky k němu a vede k životu, k spáse; „zármutek světa“ (na př. ze ztráty jmění) prýští se z lásky k světu a vede k smrti, k zatracení.

V. 11. „oddanost“ = oddanou snahu učiniti zadosť Pavlovým pokynům (níže v. 12). — Mohli se „brániti“ proti výtce, že nesplnili ještě Pavlových požadavků. — Rozhořčili se a dali najevo „nevoli“, že se vyskytl v Korintě muž, jenž Pavla hrubě urazil (krvesmilník?). — „Obávali“ se, aby se Pavel nehněval, přísně zase nezakročil. — Přes to po jeho tváři „toužili“. — S horlivostí „pokuštovali“ opovážlivého urážče (krvesmilníka?). — „v té věci“ = mé hrubé urážky (krvesmilníka? 1 Kor 5, 13).

V. 12. „psal“ list „prostřední“ (Či 1 Kor?). — „Křivdu učinil“ onen tupitel (či krvesmilník?). — „Křivdu utrpěl“ Pavel (či krvesmilníkův otec?). — Místo „vaše“ oddanost Vulg: „naše“. (Sickenberger se domnívá, že Pavel výrazy „křivdu učinil a utrpěl“ myslí četné případy, o nichž mluvil již v 1 Kor, stranictví, sudičství před pohanskými soudci, nekázeň manželskou, pohoršení účastníků pohanských bohoslužebných hostin atd.).

V. 13n. Pavel pochlubil se Titovi radostným stavem církve korintské prve nežli ho do Korintu poslal.

8, 1n. Srv 1 Kor 16, 1—4, Ta „milost Boží“ působila na makedonské křesťany, aby projevíli tak velikou štědrost.

V. 3. „podle sil svých“ = podle své hospodářské možnosti.

V. 4. „*křesťanů*“ doslova: „*svatých*“, t. j. zasvěcených křtem Bohu. — „*sami ze sebe*“, ze svého počínu, podnětu, ochotně.

V. 5. „*ne jak jsme očekávali*“ — nad naše očekávání; byl tedy Pavel výsledkem sbírky mile *překvapen*. — „*sebe*“ = všecek svůj majetek nabídli. — „*obětovali*“ jej Kristu (podle jeho slova Mt 25, 40) a jeho zástupci Pavlovi, jemuž se chtěli odvděčiti za vše, co pro Korintské vykonal; věděli, že sotva jiným způsobem mohli by lépe prokázati mu svou vděčnost. — Neočekávanou obětavost, radost, ochotu atd. vzbudila v nich „*vůle Boží*“.

V. 6. „*Proto*“, že jsem viděl takovou štědrost. — Pavel poslal Tita, aby provedl sbírku v Korintě (1 Kor 16, 1—4) a tak poskytl tamním křesťanům příležitost osvědčiti tytéž ctnosti jako Makedoňané.

V. 7. „*slovem a poznáním*“ jako 1 Kor 1, 5. — Vulg: „*ve své lásce k nám*“.

V. 8. „*jiných*“ = Makedoňanů. — „*lásky*“ blíže-necké a tedy také k chudým jerusalemským. Srv 1 Jan 3, 16nn.

V. 9. „*bohat*“ podle své božské přirozenosti; „*chudým*“ stal se vtělením. Srv Mt 8, 20.

V. 10. „*v této věci*“ sbírky pro chudinu jerusalemskou. — Korintští ji vloni počali sbírat a *chtěli* sbírku provést až do konce; přestali však; nyní jde o to, aby se zase do přerušného díla dali, je dokonali a tak uskutečnili své „*chtění*“, svou upřímnou *vůli*. Srv 1 Kor 16, 1nn; 5, 9; níže 9, 2.

V. 11n. „*podle majetnosti*“; nemají tedy přispívat *nad* svou hospodářskou možnost! Srv Mk 12, 41nn. (Tedy ne štědrost na dluh nebo na účet jiného.)

V. 13. „*úlevu*“ chudých. — Účel almužny jest „*vyrovnání*“ sociálních protiv, nikoli ožebračení majetných a obohacení strádajících!

V. 14. „*nadbytek váš*“ hmotný. — „*nedostatku jejich*“ hmotnému. Srv Řím 15, 27.

V. 15. „*nadbytek jejich*“ duchovní — „*nedostatku vašemu*“ duchovnímu. — Viz Ex 16, 18. „*nasbíral*“ *manny*.

V. 16n. „*tutéž horlivost*“ jako mně. — „*ze své vůle*“ = ze svého popudu. — „*vyzvání*“ (v. 8). — Titus přinese tento list do Korintu.

V. 18. Srv Sk 20, 4. — Původně byl asi onen „*bratr*“ v listě *jmenován*.

V. 19. „*od církví*“ makedonských, jež sbírky byly již ukončily.

V. 20n. Pavel chtěl se uvarovati nejmenšího stínu podezření a pohany, že snad nenaložil náležitě s množstvím darů, jež se sešlo; chtěl mít svědky, jakousi kontrolu. — Srv Mt 5, 16; Příš 3, 4.

V. 22. „*S nimi*“ = s Titem (v 17) a s bratrem, o němž je řeč ve v. 18. — *jiného „našeho bratra“*; snad byl i tento v listě původně *jmenován*.

V. 23n. Srv 1 Kor 11, 7 n. — „*před církvemi*“, jež si řečené muže zvolily a v nichž Pavel Korintany chválil; před těmi církvemi mají podati onen důkaz.

9, 1n. Netřeba Korintských *povzbuzovati* ke sbírce, protože jest u nich dost a dost ochoty. Začali již *sbírat* a *chtěli* sbírku skončiti; měli tedy již něco sebráno, dary byly již pro Pavla *částečně* připraveny. Srv výše 8, 10.

V. 3. „*byli připraveni*“ dokonale majíce *celou* sbírku *skončenu*. — „*bratry*“: Tita a dva jeho průvodce. — „*v této věci*“ ve sbírání dárků pro Jerusalem. — „*prázdnou*“ = bezdůvodnou.

V. 4. „*nepřipraveny*“ = kdyby vaše sbírka nebyla ještě dokonale provedena a skončena. — „*neřku-li vy*“ = abych o vás, kteří by se musili stydět ještě více, ani nemluvil. Stydět by se musil Pavel, že se chlubil neprávem, stydět by se musili Korinťané, že nejsou tak štědrí a ve sbírání darů horliví, za jaké je Makedoňané měli.

V. 5. „*ty bratry*“ = Tita a dva jeho společníky. — „*napřed*“ = přede mnou, prve než já k vám přijdu. — „*požehnaný*“ bude ten dar, bude-li hojný a svědčiti o štědrosti, ne o lakotě, bude požehnaný, bude-li učiněn ochotně a radostně.

V. 6n. Srv Gal 6, 8; Příš 22, 8. — „*hojně*“ doslova: „*v požehnáních*“, požehnaně. — „*byl si umínil*“ snad již loni (v. 2). — Příš 8, 22; Sir 35, 11; Řím 12, 8.

V. 8. „*dobrodini*“ = popředně hmotné prostředky, kterých je třeba ke „*skutku*“ milosrdenství tělesného.

V. 9. Ž 111. — Štědrý spravedlivec může „*plýtvati*“ almužnami, protože mu k tomu Bůh dává hojnost prostředků. — K pojmu „*spravedlnosti*“ patří také dobročinnost. — Srv Mt 6, 1.

V. 10. Srv Is 55, 10. — Podle Vulg: „*Ten pak, jenž dává símě rozsevači, poskytne také chléb k jídlu a rozmnoží vaše símě.*“

V. 11. Apoštol prostředkuje („*skrze nás*“) almužnu Korinťanů chudým v Jerusalemě, kteří budou *Bohu děkovati* za to, že jim vzbudil dobrodince.

V. 12. Příspívati almužnou bratrovi a tím ho zavazovati *k díkům Bohu* jest „*bohoslužba*“ (liturgie). Místo „*Bohu*“ Vulg: „*v Pánu*“.

V. 13. „*víra*“ křesťanská přikazuje pomoci *bratrovi strádajícímu*; Korintští „*poslechli*“ té víry.

— „*s nimi*“ = křesťany jerusalemskými. — „*se všemi*“ jinými nuznými.

V. 14. Nesmírná milost Boží, které se Korintanům dostalo věrou (v. 13), vzbudila v nich také dobročinnost (v. 13), která přispěla Jerusalemským. Tito za to Korintany vděčně milují a svou vděčnost i lásku prokazují svými modlitbami za ně, jimiž „*Boha oslavují*“ (v. 13).

V. 15. Radostný výkřik apoštolův.

10, 1. „*já sám*“ — dosud mluvil Pavel a Timotej. — Pavel uvádí štiplavě pomluvu svých odpůrců, kteří tvrdili, že má na Korintany mnoho „*kuráže*“, když je hodně daleko od nich, že však zkrotne hned a stává se chabým (poníženým), jak je vidí tváří v tvář.

V. 2. Slovem „*prosím*“ navazuje na „*zapřisahám*“ v. 1. — „*žijeme*“ = jednáme — „*podle těla*“ křehkého, jež podle pomluvačů vedlo Pavla k tomu, že své posluchače klamal a evangelium kazil.

V. 3. „*v těle žijeme*“ = vedeme křehký, smrtelný život. — Pavel přirovnává apoštolát k vojenské výpravě, k boji. Srv 6, 7; 1 Thes 5, 8; 1 Tim 1, 18; 2 Tim 2, 3.

V. 4. „*zbraně tělesné*“ = chabé. — „*mají moc*“ = jsou mocné, *duchovní*. — „*hradby*“, jež překážejí šíření evangelia.

V. 5. „*mudrování*“ židovské i pohanské, jež čelí proti evangeliu. — „*zed’ . . .*“ pyšné nauky přičící se křesťanství.

V. 6. V korintské církvi mají dosud veliké slovo nepřátelé ryzího křesťanství, judaisté, pomluvači Pavlovi, jejichž nauky bude třeba zničití a nerozhodné a kolísající se Korintany ve víře upevnití. Až budou všichni křesťané v Korintě dokonale získáni Kristu, pak bude mocí Pavel přísně za-

kročiti proti těm, kdož kalí čistotu víry a mravů.

V. 7. „*do očí bije*“, že je Pavel pravý sluha Kristův, apoštol od Krista plnou mocí opatřený. — „*Důvěřuje-li si*“ nepravý apoštol, který má tolik falešného sebevědomí; ten ať má na mysli na druhé straně (= „*také zase*“) Pavla a ne jen sebe.

V. 8. „*na vzdělání*“ = abych stavěl. — „*na zkázu*“ = abych bořil. — „*nebudu zahanben*“ jako bych lhal nebo pyšně nadsazoval. — Křesťanství „*bořili*“ Pavlovi nepřátelé; P. sice také „*bořil*“ (v. 4), ale překážky, jež rozvoj křesťanství brzdily.

V. 11. „*Takový člověk*“, jenž věří tomu, nebo praví to, co bylo řečeno ve v. 10.

V. 12. „*jisti lidé*“ jsou Pavlovi odpůrci. — „*ne-mají rozumu*“ = nepostřehují své samochvály, pýchy, samolásky. — „*rovnati se*“ = řaditi se mezi ně, čítati se k nim. — V. 12b podle Vulg: „*ale my sami sebou se měříme a sami k sobě se přirovnáváme*“.

V. 13. „*My*“ = apoštolé. — „*bez míry*“ = nad slušnou míru, jak činí Pavlovi nepřátelé, kteří se chlubí svou *domnělou* mocí do nekonečna. — „*úděl*“ = působiště, krajiny, jež vykázal Pán Pavlovi k misijní činnosti; do té oblasti Pavlovy patřil také Korint.

V. 14. Pavlovi nebylo třeba (chtěl-li v Korintě pracovati), aby se „*natahoval*“ jako člověk, jenž chce něčeho dosáhnouti, co jest nad jeho síly — Pavlovi byl také Korint přikázán. 1 Kor 4, 15; 9, 1n.

V. 15. „*pracemi cizími*“ (cizím peřím) se chlubili korintští nepraví apoštolé, kteří přišedše do Korintu, našli tu církev od Pavla založenou, počali tam svým způsobem „*působiti*“ a přičítali jen sami sobě všechno, co křesťanského v Korintě bylo. —

Pavel „*vzroste*“ tím, že s úspěchem bude kázati evangelium také v jiných krajinách pohanských, jež patří k jeho „*údělu*“ (působišti); to však bude možno, vzroste-li křesťanský život (= „*vira*“) v Korintě tak, že nebude Pavlovi třeba věnovati Korintu tolik času a práce jako dosud.

V. 17n. Jer 9, 23; Jak 1, 17; 1 Kor 15, 9. — Pavel „*se chlubí*“ svými úspěchy v Pánu, t. j. honosí se vděčně Pánem, jenž mu je dal. — Nepraví apoštolé nemají poslání od Pána, nemohou se tedy jím chlubit; chlubit se mohou tím, že církve, do nichž se vderou, rozvracejí. — Místo „*Pán*“ podle Vulg: „*Bůh*“.

11, 1. „*nerozum*“ = následující chlouba (10, 18), která je sice odůvodněná, ale přece jen zůstává *chloubou*.

V. 2. Pavel se tu přirovnává k družbovi, ženichovu příteli, který ženichovi nevěstu vyhledal, v době zasnoubení ji *žárlivě* proti svůdcům střehl, v den sňatku ženichovi předvedl a svědčil o její neporušenosti. Církev korintská byla také nevěsta, kterou Pavel Kristu vyhledal, zasnoubil, *žárlivě* proti svodům opatroval a opatruje, aby ji neporušenou Kristovi při druhém jeho příchodu mohl předvésti. Srv Ef 5, 25. — Podobně již Jahve ve S. z. „*žárlil*“ na svou choť, na církev. Srv Ez 16, 8. a j.

V. 3. „*lstivost*“ proti „*prostotě*“. — „*had*“ = ďábel. Zjev 12, 9; 20, 2; Gen 3, 4n. — „*pokaziti*“ a „*odvrátiti*“ mohli mysl korintských křesťanů svůdní, nepraví věrozvěsti.

V. 4. kárá vrtkavost a lehkomyšlnost korintských křesťanů, kteří klidně slýchali řeči „*také-apoštolů*“. — „*jiného*“ (Krista, ducha, evangelium) = „*dokonalejšího*“.

V. 5. „*nadapoštoly*“, veleapoštoly = lžiapoštoly.

V. 6. Srv 1 Kor 2, 1. 4.

V. 7. Viz 1 Kor 9, 1—18. — Pavel oslovuje sice všechny Korintány, má však namířeno na své protivníky. — „*ponižoval*“ strádáním. — „*povýšil*“ z kalu hříchu do života nadpřirozeného.

V. 8. „*plat*“ nepatrný, „*žold*“. — „*jiné cirkve*“ = makedonské (Fil 4, 15), kromě Soluně (1 Thes 2, 9; 2 Thes 3, 8n). — Pavel ve své nezištnosti tak se hrozil přijmouti od věřících hmotnou podporu na výživu, že když výjimečně tak učinil, pokládal to za jakési „*oloupení*“ řečených církví.

V. 9. Z Makedonie do Korintu přišli Silas a Timotej. Sk 18, 5.

V. 10. Pavel si nedá ucpatí ústa, nezavdá příčiny, aby se nemohl honositi v Řecku tím, že kázal bezplatně, venkoncem *nezištně*.

V. 11. Pavel nepřijme od Korintanů hmotné odměny za svou práci *nikoliv* proto, že by jich nemiloval. „*Bůh ví*“, jak je miluje!

V. 12. Pavlovi pomluvači „*chlubi se*“ svým právem na výživu za to, že jsou apoštoly (ovšem falešnými v. 13). Rádi by viděli, kdyby i Pavel přijímal za své apoštolské práce od Korintanů *odměnu*; byla by to pro ně záminka tvrditi, že Pavel nad ně ničím nevyniká, že jest jim roven. Pavel však nedopustí, aby tu záminku mohli si vzíti; svou *nezištností* bude je vždycky překonávati.

V. 15. Srv 3, 10; 1 Kor 3, 17; 2 Petr 2, 3. 9.

V. 16. Pavel „*opakuje*“, co řekl již výše ve v. 1. — Jen okolnostmi donucen byv, Pavel mluví o svých přednostech. Činí tak velmi nerad, ježto by se mohlo někomu *zdáti*, že nejedná v duchu pokory Kristovy (= „*podle Pána*“; Mt 19, 20; Sk 17, 10).

V. 18. „*podle těla*“ dovolávající se svého rodu, svých výsad (obřízky a pod.). Srv níže v. 22; Fil 3, 4nn.

V. 19. „*nerozumné*“ chvástavé. — „*rozumnosti*“ řečeno štiplavě. Lživí věrozvěstové byli panovační, chamtiví, zpupní, násilní — a Korintští to vše snášeli.

V. 21. Pavel byl „*chabý*“, přirovná-li své otcovské, nezištné, pokorné, jemné vystupování k jednání nepravých apoštolů, jak je vylíčil ve v. 20. — Tím, co jim v tomto v. 20 vytýká, Korintští „*apoštolé*“ se ovšem nechlubili, honosili se však jinými přednostmi, jež nebylo lze kárati; těmi může se i Pavel chlubit. — „*v nerozumu*“ jako výše v. 16n.

V. 22. Pavel je téže národnosti (hebrejské), byl téhož náboženství (israelského) a má nárok na tytéž sliby (dané Abrahamovi) jako jeho odpůrci. — O tom, jací „*služebníci Kristovi*“ jsou, vyslovil se Pavel již ve v. 13nn. Zde klade důraz na to, že je předčí svými zásluhami, kterých si získal ve službě Kristově. Tuto Pavlovu chloubu protivníci jeho budou pokládati za „*nesmyslnost*“, za šílenství.

V. 23. Srv 1 Kor 15, 10, a chronologickou tabulku života Pavlova před 1 Thes. — Srv Sk 16, 23.

V. 24n. Zákon Dt 25, 3. nedovoloval více ran nežli čtyřicet. Aby snad kati omylem nedali při výkonu spravedlnosti o jednu více, bylo stanoveno, že nesmí provinilec dostati více než 39 ran. — O tom „*mrskáni*“ srv Sk 16, 22; 14, 18; „*prodělal*“ zmítán byv mořskými vlnami, až byl zase vzat na jinou loď.

V. 26. „*soukmenovců*“ nevěřících. — „*nepraví bratři*“ = židokřesťané kazící křesťanství židov-

skou ideologií. — K cestám Pavlovým srv Sk a Gal 1, 17; Řím 15, 9; níže 13, 1.

V. 27. Srv 2 Thes 3, 8; 1. Thes 2, 9; Sk 20, 31.

V. 28. „nával“ věřících, jednotlivců, kteří přicházejí hledati u Pavla rady, poučení, útěchy (Individuelní pastorece). Podle jiných je tu řeč o denních nálehavých starostech nebo pod.

V. 29. Srv Sk 20, 31; 1 Kor 9, 22. — „nerozpalovalo“ svatým hněvem na *pohoršujícího* a palčivou bolestí soustrasti s *pohoršovaným*.

V. 30. Pavel zakusil při všem, co vypočítává od v. 23. — svou nekonečnou *slabost*, kterou podporovala síla Boží. Tu maje na zřeteli chlubí se vlastně svou křehkostí.

V. 31. Jest neuvěřitelné, že jeden slabý člověk v době tak krátké skutečně tolik snesl. Proto Pavel přísahá.

V. 32n. Srv Sk 9, 24. — „vojvoda“ = guvernér. — Aretas IV, král nabatský, panoval od r. 9—40 po Kr. (Steinmann, Aretas IV., König der Nabatäer. Freiburg 1909.) Bylo to asi r. 37. po Kr. Guvernér Aretův dal hlídati brány města na žádost damašských Židů a dovolil jim účastniti se toho policejního dozoru. — Útěk Pavlův byla také jedna jeho „slabost“, kterou nahradila síla Prozřetelnosti. — Sk 9, 24n.

12, 1n. Srv 11, 1nn. 15nn. — „člověk v Kristu“ = křesťan. Pavel mluví o sobě ve třetí osobě, aby svou chloubu zjemnil; srv níže v. 5 — 58—14=44. Srv Sk 11, 27nn; 12, 25. — „vytržen“ = u vytržení uchvácen. — „kromě těla“ tak, že by duše od něho byla se oddělila (podobně jako při smrti) a po vytržení se zase do něho vrátila. — „do třetího nebe“ = velmi blízko Boha. Písmo sv. neudává počtu nebes. Mimobiblické prameny blízké

době Pavlově čítají nestejně: jedny znají dvojí, jiné trojí nebe, jiné patero, sedmero, osmero, desatero nebes. Rabín Meir kolem r. 150. vypočítává jména sedmi nebes: 1. záclona, 2. obloha, 3. oblak, 4. obydlí, 5. bydliště, 6. stanoviště, 7. temno. „*Ob-lak*“ (třetí nebe) jistě Pavel na myslí neměl! — Viz Strack-Billerbeck, III, str. 531n. Kterak si představovali a kterak jmenovali třetí nebe ti rabíni, kteří čítali jen tři nebesa, není známo. — Nejspíše rozuměl Pavel „*prvním*“ nebem ovzduší, „*druhým*“ oblohu a „*třetím*“ sídlo Boha a andělů.

V. 3n. „*do ráje*“ = do třetího nebe. Tam se mu dostalo pocitu blaženosti (ráj). — „*uslyšel*“ = duševně *postřehl*. — „*slova*“ i *věci*; tyto „*viděl*“ (duševně).

V. 5. Pavel rozlišuje v sobě jaksi dvě osoby: jednu, které se dostalo bez její součinnosti mimořádné milosti Boží a druhou, křehkého člověka, který s posilou Boží také mnoho vykonal. V první osobě se může chlubit, protože tato chlouba jest vlastně chvála Boží. V druhé osobě nechce se chlubit tím, co s pomocí Boží vykonal, nýbrž tím, jak slabý sám při tom byl.

V. 7. „*byl mi dán*“ od Boha. — „*osten*“, palčivé bolesti fysické, nemoc nejspíše chronická, nám blíže neznámá, sotva „*trn*“ mravní, trn ustavičných, prudkých pokušení pohlavních. (Viz Hudec, Apoštol národů, Hlídka (1933) 31nn.) — „*anděl*“, posel, sluha. — „*Nikoli pokušení k chlipnosti*“ (Sýkora).

V. 8. „*pro něj*“ = anděla satanova.

V. 9. Je tu řeč o síle, které Kristus svým sluhům dodává, která se právě na slabém člověku více uplatňuje a ukazuje. „Souhrn milostí Božích, jichž Pavel k vykonávání svého poslání potřebuje, má

v dostatečné míře“ (Sickensberger). — „*spíše*“ nežli prositi Pána (v. 8). — „*uhostila*“, ubytovala trvale jakoby ve stánku.

V. 11. „*nerozumným*“ chloubami od 11, 1. Srv 11, 16; 12, 6. — Kdyby se byli Korintští Pavla zastali proti jeho nepřátelům, nebyl by Pavel býval nucen sebe chváliti. O „*nadapoštolích*“ srv 11, 5.

V. 12. Pavel podal za svého prvního pobytu v Kor. dosti důkazů svého apoštolátu; mohli tedy a měli Korintští zastati se ho proti pomluvám. První známkou, že je Pavel pravý apoštol, byla jeho nekonečná *trpělivost* (6, 4; 11, 23nn).

V. 13. „*nepřipadl na obtíž*“, ježto kázal v Korintě bezplatně. Srv 11, 10n. — „*Křivda*“ = ironicky Pavlova nezištnost.

V. 14. Pavel je *hotov*, přichystán již *po třetí* zavítati do Kor. Byl tedy před tím již v Kor. dvakráte: po prvé, když založil v Kor. církev (Sk 18, 1nn), po druhé nejspíše z Efesu mezi prvním a druhým listem Kor. Viz 13, 1. — „*vás*“ = vaše duše (v. 15 níže). — Pavel jakožto otec duchovní pečuje o to, aby dal svým dítkám co nejvíce pokladů duchovních.

V. 15. „*vše*“, co mám. — Vulg 15b: „*ačkoliv, čím více vás miluji, tím méně jsem milován*“.

V. 16. jsou slova Pavlových protivníků, kteří připouštějí („*buďsi*“), že Pavel nezatěžoval Korintských hmotně, ale tvrdí, že tak činil (chytrácky) prostřednictvím svých spolupracovníků, jež do Kor. poslal.

V. 17. Z 1 Kor 16, 10. vyplývá, že mezi nimi byl také *Timotej*.

V. 18. *Titus* se z té cesty do Kor. právě vrátil. Výše 2, 13; 7, 6nn.

V. 19. „*Dlouho již*“ — od počátku četby tohoto listu (Tomáš Akv.). — Hned jak počnou Korintští čísti tento list, budou se snad domnívati, že se před nimi Pavel hájí, omlouvá jakožto svým *soudcům!* Nikoli! Pavel mluví „*před Bohem*“ pravým svým soudcem! „*V Kristu*“ = úd, služebník Kristův. — „*mluvíme*“, píšeme.

V. 20. Pavel nechtěl Korintšany nalézti ještě nepolepšené; Korintšané nechtěli, aby na ně přišel „*s holí*“ (1 Kor 4, 21), spíše jako přísný soudce než laskavý otec. — „*hádky*...“, které vytýkal Pavel již ve svém prvním listě Kor (1, 11; 3, 3). Srv Gal 5, 20.

V. 21. „*zase*“ jako při druhém příchodu svém do Kor (výše 2, 1); již tehdy byl „*pokořen*“, protože jeho působení nemělo úspěchu, jaký čekal. — Srv 1 Kor 5, 9nn; 6, 12nn. — „*truchliti*“, s bolestí trestati — „*prve*“ nežli jim napsal Pavel list, kterého však nedbali.

13, 1. Za svého prvního a druhého pobytu v Kor. Pavel nevystoupil jako soudce. Za své druhé (asi krátké) návštěvy jen pohrozil přísným zákrokem (výše 2, 1). Nyní blíží se doba, kdy přijde do Kor. po třetí a zasáhne energicky. — Aby byla věc soudně zjištěna, Dt 19, 15. žádalo souhlasnou výpověď nejméně dvou svědků. Pavel, až přijde nyní po třetí do Kor. bude *vyšetřovati* veřejné hříchy podle onoho zákona; kdo bude nejméně dvěma svědky z veřejného přestupku usvědčen, bude také potrestán. Podle Sickenbergera však miní Pavel „*svědectvím*“ své dvojí nebo trojí hlásání evangelia v Korintě.

V. 2. „*byli zhřešili*“ před druhým příchodem Pavlovým do Kor. — „*říkám to nyní*“ tímto listem. — „*všem ostatním*“, kteří počali podobně

hřešiti po tomto druhém pobytu Pavlově v Kor. aby přísným zákrokem „*dokázal*“, že má od Krista

V. 3. Nekající Korinťané chtějí vydrážditi Pavla, ta apoštolskou moc a sílu. — Že Kristus není na Korinťany (proti nim) slabý, vyplývá z 1 Kor. 11, 30; srv výše 2 Kor 12, 12.

V. 4. Apoštolé mají účast v Kristově slabosti, ale také v jeho síle, životě a moci; Pavel bude žíti s Kristem a svou moc od Krista mu danou uplatňovati na nekajících Korinťanech.

V. 5. „*ve víře*“ živé, prohřáté *láskou*, ve víře *činnorodé*. Osvědčíte-li se sami před sebou, že jste v takové *víře*, přesvědčíte se, pokud je to smrtelníkovi možno, že J. K. jest ve vás. — „*neosvědčení*“, v nichž Kristus nemůže bydliti, tedy křesťané bez živé víry.

V. 6. Korinťané, až k nim Pavel přijde a důrazně zakročí proti nekajícím, „*poznají*“, že Pavel jest „*osvědčený*“, pravý apoštol, jenž má příslušnou moc a také ji uplatní.

V. 7. „*nikoli za to*“ se modlíme. — „*osvědčeným*“ apoštolem, který má *moc kárnou*. — Dá-li Bůh hříšným Korinťanům milost, že se polepší, nebude třeba Pavlovi „*osvědčovatí*“ příkrým vystupováním, že má také apoštolskou moc trestnou, bude se zdáti, jako by té moci vůbec neměl, bude „*neosvědčený*“.

V. 8. Apoštolové nesmí užiti své kárné moci *proti* těm, kdož vyznávají životem *pravdu evangelickou* (srv v. 5).

V. 9. Za „*slabého*“, za bezmocného slabocha prohlašovali Pavla jeho zlomyslní nepřátelé. — „*silní*“ v životě podle evangelické pravdy.

V. 10. Srv výše 10, 1. 9nn; 12, 19. — „*toto*“ = třetí část tohoto listu. — Pavel by užíval své moci

„na zkázu“, kdyby jednal tvrdě tam, kde stačí laskavost.

V. 11. „*radujte se*“ jako Fil 3, 1; 4, 4. (Jiní ovšem překládají „*buďte zdraví*“.) — Srv výše 1, 4. 7. — „*jedné mysli*“ potřebovali ti, kteří byli rozdělení na několik stran. 1 Kor 1, 10.

V. 12. Srv 1 Kor 16, 20. — „*křesťané*“ (svatí, zasvěcení Bohu) makedonští, zejména filipští.

V. 13. „Boha“ Otce. — „*Ducha sv.*“, který se s námi sděluje („společenství“) o své milosti.

OBSAH

Úvod do 1 Kor	7— 13
Úvod do 2 Kor.	14— 19
Překlad 1 Kor	20— 60
Výklad 1 Kor	61—120
Překlad 2 Kor	121— 149
Výklad 2 Kor	150—181

DVAKRÁT DO KORINTU

první a druhý list

sv. Pavla Korintanům

Z řeckého přeložil a stručně vyložil

DR. JAN HEJČL

Vydaly

sestry dominikánky v Řepčíně

Vytiskly

Lidové závody tiskařské a nakladatelské

v Olomouci